

การศึกษาความสามารถในการเผชิญอุปสรรค และคุณธรรมจริยธรรม
ของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ สาขาวิชาต่างกัน
โรงเรียนอาชีพนิตยการ จังหวัดนนทบุรี

สารนิพนธ์
ของ
นิตดา ทองใส

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาธุรกิจศึกษา
พฤษภาคม 2551

การศึกษาความสามารถในการเผชิญอุปสรรค และคุณธรรมจริยธรรม
ของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ สาขาวิชาต่างกัน
โรงเรียนวานิชพัฒนศึกษา จังหวัดนนทบุรี

สารนิพนธ์
ของ
นริดา ทองใส

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาธุรกิจศึกษา

พฤษภาคม 2551

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

การศึกษาความสามารถในการเผชิญอุปสรรค และคุณธรรมจริยธรรม
ของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ สาขาวิชาต่างกัน
โรงเรียนวานิชพัฒนศึกษา จังหวัดนนทบุรี

บทคัดย่อ
ของ
นิตดา ทองใส

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาธุรกิจศึกษา
พฤษภาคม 2551

นิธิตา ทองใส. (2551). การศึกษาความสามารถในการเผชิญอุปสรรค และคุณธรรมจริยธรรม
ของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ สาขาวิชาต่างกัน โรงเรียนวานิชพณิชยการ
จังหวัดนนทบุรี. กศ.ม. (ธุรกิจศึกษา) กรุงเทพมหานคร : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ. อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์: รองศาสตราจารย์ ดร.บุญเชิด
ภิญโญอนันตพงษ์.

การวิจัยในครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาความสามารถในการเผชิญอุปสรรคและคุณธรรม
จริยธรรม ของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ สาขาวิชาต่างกัน โรงเรียนวานิชพณิชยการ
จังหวัดนนทบุรี ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2550 จำนวน 180 คน เลือกมาโดยการสุ่มแบบชั้นภูมิ
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามวัดความสามารถในการเผชิญอุปสรรคและ
คุณธรรมจริยธรรม ของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 2 และชั้นปีที่ 3 โดยนำคะแนน
ของแบบสอบถาม มาหาค่าสถิติพื้นฐาน หาคความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการเผชิญ
อุปสรรคกับคุณธรรมจริยธรรม โดยใช้วิธีวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน และ
เปรียบเทียบความสามารถในการเผชิญอุปสรรคกับคุณธรรมจริยธรรม โดยใช้การวิเคราะห์ความ
แปรปรวนพหุนามแบบสองทาง (two – way MANOVA) และทดสอบความแตกต่างรายคู่โดยใช้วิธี
ทดสอบของ LSD แยกตามระดับชั้นปี และสาขาวิชา ได้ผลการวิจัย ดังนี้

นักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 2 และชั้นปีที่ 3 มีค่าเฉลี่ยความสามารถใน
การเผชิญอุปสรรค และคุณธรรมจริยธรรม อยู่ในระดับมาก

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการเผชิญอุปสรรคและคุณธรรม
จริยธรรม ของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่
ระดับ .01 เมื่อวิเคราะห์ความแปรปรวนพหุนามแบบสองทาง (two – way MANOVA) พบว่ามี
ปฏิสัมพันธ์ของระดับชั้นปี และสาขาวิชา ส่งผลต่อความสามารถในการเผชิญอุปสรรคและคุณธรรม
จริยธรรมอย่างมีนัยสำคัญ และเมื่อวิเคราะห์ผลย่อย (Simple effect) พบว่า นักเรียนในระดับชั้นปีที่ 2
สาขาวิชาต่างกัน มีความสามารถในการเผชิญอุปสรรค แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่
ระดับ .05 โดยนักเรียนที่เรียนสาขาการบัญชีกับสาขาการขาย สาขาการบัญชีกับคอมพิวเตอร์ธุรกิจ
และสาขาการบัญชีกับภาษาต่างประเทศ ทุกคู่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
นอกนั้นพบความแตกต่างอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

นักเรียนในระดับชั้นปีที่ 3 สาขาวิชาต่างกัน มีคุณธรรมจริยธรรม แตกต่างกันอย่างมี
นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนักเรียนที่เรียนสาขาการบัญชีกับสาขาการขาย สาขาการบัญชี
กับสาขาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ สาขาการขายกับสาขาภาษาต่างประเทศ สาขาคอมพิวเตอร์ธุรกิจกับ
สาขาภาษาต่างประเทศ ทุกคู่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนสาขาการบัญชี
กับสาขาภาษาต่างประเทศและสาขาการขายกับสาขาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ แตกต่างกันอย่างไม่มี
นัยสำคัญทางสถิติ

A STUDY OF ADVERSITY QUOTIENT AND MORAL QUOTIENT
OF VOCATIONAL CERTIFICATE STUDENTS IN DIFFERENT PROGRAMS
AT WANICH COMMERCIAL SCHOOL, NONTABURI PROVINCE

AN ABSTRACT
BY
NITHIDA THONGSAI

Presented in Partial Fulfillment of the Requirements for the
Master of Education degree in Business Education
at Srinakharinwirot University
May 2008

Nithida Thongsai (2007). *A Study of Adversity Quotient and Moral Quotient of Vocational Certificate Students in Different Programs at Wanich Commercial School, Nonthaburi Province*. Master's Project, M.Ed. (Business Education) Bangkok; Graduate School, Srinakharinwirot University. Project Advisor: Assoc.Prof.Dr. Boonchird Pinyoanuntapong.

The purpose of this research was to investigate the adversity quotient and moral quotient of 180 vocational certificate students in different programs at Wanich Commercial School in Nonthaburi Province in second semester of 2007 academic year. The samples were selected by using stratified random sampling. Tools used for data collection were the questionnaires to measure the adversity quotient and moral quotient of vocational certificate students in second and third years of study. The scores obtained from the questionnaires were then analyzed by using basic statistics. Pearson's analysis of correlation coefficient was used to find out the relationship between adversity quotient and moral quotient. The comparison between those two quotients was done by using two-way MANOVA and the test of least-significant difference (LSD) classified by years and programs of study. The results of research were as follows.

The average of adversity quotient and moral quotient of second-year and third-year vocational certificate students was at the high level.

The correlation coefficients between adversity quotient and moral quotient of vocational certificate students were related to each other with statistical significance at the level of .01 When using two-way MANOVA, it was found that interrelation of years and programs of study affected the adversity quotient and moral quotient with statistical significance. When analyzing the simple effects, it was found that the adversity quotients of second-year students in different programs were different with statistical significance at the level of .05 The adversity quotients of students in all pairs between Accounting and Selling, Accounting and Computing Studies in Business, and Accounting and Foreign Languages were different with statistical significance at the level of .05 For the rest, differences were found with no statistical significance.

The moral quotients of third-year students in different programs were different with statistical significance at the level of .05. The moral quotients of students in all pairs between Accounting and Selling, Accounting and Computing Studies in Business, Selling and Foreign Languages, and Computing Studies in Business and Foreign Languages were different with statistical significance at the level of .05. For the pairs between Accounting and Foreign Languages, and Selling and Computing Studies in Business, they were different with no statistical significance.

อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร และคณะกรรมการสอบ
ได้พิจารณาสารนิพนธ์เรื่อง การศึกษาความสามารถในการเผชิญอุปสรรค และคุณธรรมจริยธรรม
ของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ สาขาวิชาต่างกัน โรงเรียนวานิชพณิชยการ จังหวัดนนทบุรี
ของ นิธิดา ทองใส ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา
การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาธุรกิจศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร. บุญเชิด ภิญโญนนตพงษ์)

ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร

.....
(อาจารย์สิฏฐากร ชูทรัพย์)

คณะกรรมการสอบ

..... ประธาน
(รองศาสตราจารย์ ดร. บุญเชิด ภิญโญนนตพงษ์)

..... กรรมการสอบสารนิพนธ์
(รองศาสตราจารย์ ดร. สุวัฒน์ วัฒนวงศ์)

..... กรรมการสอบสารนิพนธ์
(รองศาสตราจารย์ ดร. สุภาพรณ สิริแพทย์พิสุทธิ)

อนุมัติให้รับสารนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษา
มหาบัณฑิต สาขาวิชาธุรกิจศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..... คณบดีคณะสังคมศาสตร์
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. กิตติมา สังข์เกษม)
วันที่ เดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2551

ประกาศคุณูปการ

สารนิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงได้เป็นอย่างดีโดยได้รับความกรุณาเป็นอย่างยิ่งจาก รองศาสตราจารย์ ดร. บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์ ประธานที่ปรึกษาสารนิพนธ์ รองศาสตราจารย์ ดร. สุภาพรรณ สิริแพทย์พิสุทธิ์ และรองศาสตราจารย์ ดร. สุวัฒน์ วัฒนวงศ์ กรรมการสอบ สารนิพนธ์ ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำและข้อเสนอแนะต่างๆ ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องอันเป็น ประโยชน์ในการทำสารนิพนธ์ครั้งนี้ จนทำให้ผู้วิจัยได้รับประสบการณ์ในการทำงานวิจัย และรู้ถึง คุณค่าของงานวิจัยที่จะช่วยให้การทำงานในด้านการวิจัยเป็นไปอย่างมีคุณค่ามากขึ้น ผู้วิจัยรู้สึก ซาบซึ้งถึงความกรุณาดังกล่าว และขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุพีร์ ลี้มไทย ดร.อดุล ไบกุหลาบ ดร.จรรยา สิงห์ทอง ดร.อรินทร์ น่วมถนอม และอาจารย์น้ำผึ้ง อินทะเนตร ที่กรุณาให้ความอนุเคราะห์เป็น ผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทความรู้แก่ผู้วิจัย ใน การศึกษาตามหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกธุรกิจศึกษา อันเป็นพื้นฐานสำคัญในการ ศึกษาวิจัย

ขอกราบขอบพระคุณผู้บริหารโรงเรียน คณะครู อาจารย์ นักเรียน โรงเรียนวานิชพณิชยการ จังหวัดนนทบุรี ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยเป็นอย่างดี

ขอบพระคุณบิดา มารดา ญาติพี่น้อง ขอขอบคุณเพื่อน ๆ วิชาเอกธุรกิจศึกษาทุกคน คุณกิตติ ศรีนวลขาว คุณพัฒนวิษ พราหมณ์โต และพี่ๆ สำนักกฎหมายญาณดิฐทุกท่านที่ สนับสนุนให้กำลังใจและสนับสนุนการเรียนรู้อันของผู้วิจัยตลอดมา ขอขอบคุณผู้บังคับบัญชาและ เพื่อนร่วมงานที่ให้กำลังใจ ให้ความเอื้อเฟื้อเวลาที่มาศึกษาต่อและคำแนะนำต่าง ๆ เป็นอย่างดี

คุณค่าและประโยชน์จากสารนิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณบิดา มารดา บุรพาจารย์ และผู้มีอุปการะคุณทุกท่านที่คอยเป็นกำลังใจ ให้ความช่วยเหลือ และอบรมสั่งสอน ชี้แนะแนวทางที่ดีและมีคุณค่าตลอดจนประสาทวิทยาการความรู้แก่ผู้วิจัยจนประสบความสำเร็จใน การศึกษา

นิธิดา ทองใส

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ภูมิหลัง	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย	4
ความสำคัญของการวิจัย	4
ขอบเขตของการวิจัย	4
ประชากรที่ใช้ในการวิจัยและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย	4
ตัวแปรที่ศึกษา	5
นิยามศัพท์เฉพาะ	5
สมมติฐานในการวิจัย	7
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	8
ความสามารถในการเผชิญอุปสรรค	9
ความหมายของความสามารถในการเผชิญอุปสรรค	9
ทฤษฎีความสามารถในการเผชิญอุปสรรค	13
คุณธรรมจริยธรรม	18
ความหมายของคุณธรรมจริยธรรม	18
ประเภทของจริยธรรม	20
แนวทฤษฎีการปลูกฝังและเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรม	24
การวัดคุณธรรมจริยธรรม	28
ความมีวินัย	30
ความหมายของความมีวินัย	30
ประเภทของวินัย	31
ลักษณะของบุคคลที่มีวินัยในตนเอง	32
ความรับผิดชอบ	32
ความหมายของความรับผิดชอบ	32
ประเภทและพฤติกรรมของผู้ที่มีความรับผิดชอบ	33
ความสำคัญของความรับผิดชอบ	34
ความซื่อสัตย์	36
ความหมายของความซื่อสัตย์	36
ลักษณะพฤติกรรมของผู้ที่มีความซื่อสัตย์	37

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
2 (ต่อ)	
หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ ประเภทวิชาพาณิชยกรรม.....	38
ทฤษฎีการเลือกอาชีพของฮอลแลนด์.....	41
ประวัติโรงเรียนวานิชพาณิชยกรรม.....	45
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	48
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	54
การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง.....	54
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	55
วิธีดำเนินการสร้างเครื่องมือ.....	56
การหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	57
ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	58
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	60
สถิติที่ใช้ในการจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล.....	61
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	66
การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	67
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	67
5 สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ.....	77
สังเขปความมุ่งหมาย และวิธีดำเนินการวิจัย.....	77
สรุปผลการวิจัย.....	78
อภิปรายผล.....	79
ข้อเสนอแนะ.....	82
บรรณานุกรม.....	84
ภาคผนวก.....	90

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
ประวัติย่อผู้วิจัย.....	106

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 เหตุผลเชิงจริยธรรมหกชั้น ซึ่งแบ่งเป็นสามระดับ ในทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรม.....	26
2 แสดงจำนวนตัวอย่างนักศึกษาจำแนกตามชั้นปี และสาขาที่เลือกเรียน.....	54
3 ค่าสถิติพื้นฐานของระดับความสามารถในการเผชิญอุปสรรค และคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 2.....	67
4 ค่าสถิติพื้นฐานของระดับความสามารถในการเผชิญอุปสรรค และคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 3.....	68
5 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการเผชิญอุปสรรคและคุณธรรม จริยธรรม.....	69
6 ค่าสถิติพื้นฐานของความสามารถในการเผชิญอุปสรรคและคุณธรรมจริยธรรม จำแนกตามระดับชั้นปีและสาขาวิชา.....	70
7 การวิเคราะห์ความแปรปรวนพหุนามของความสามารถในการเผชิญอุปสรรคและคุณธรรมจริยธรรม ตามระดับชั้นปีและสาขาวิชา.....	71
8 การวิเคราะห์ความแปรปรวนพหุนามของความสามารถในการเผชิญอุปสรรคกับคุณธรรมจริยธรรมที่ละตัว ตามสาขาวิชาของนักเรียนในระดับชั้นปีที่ 2.....	72
9 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ของความสามารถในการเผชิญอุปสรรคจำแนกตามสาขาของนักเรียนชั้นปีที่ 2.....	73
10 การวิเคราะห์ความแปรปรวนพหุนามของความสามารถในการเผชิญอุปสรรคกับคุณธรรมจริยธรรมที่ละตัว ตามสาขาวิชาของนักเรียนชั้นปีที่ 3.....	74
11 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ของคุณธรรมจริยธรรม จำแนกตามสาขาวิชาของนักเรียนชั้นปีที่ 3.....	75
12 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัย.....	91
13 ค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัย.....	93

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 ต้นไม้ของความสำเร็จ.....	11
2 ความสัมพันธ์ระหว่างวิทยาศาสตร์ 3 สาขา ที่เป็นทฤษฎีพื้นฐานสำคัญ ของเอควิ.....	14
3 การสร้างแบบสอบถามที่มีลักษณะเป็นมาตรประเมินค่า.....	56

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทยในปัจจุบัน ดำเนินไปอย่างรวดเร็วมากเกินกว่าสถาบันครอบครัวจะรับได้ จึงทำให้เกิดปัญหาโดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่องความรัก ความเข้าใจ ความเอื้ออาทร ความอบอุ่น ความเอื้ออาทร ทั้งทางร่างกายและจิตใจ สถาบันของสังคมที่สำคัญที่จะพัฒนาคุณภาพของคน ที่สำคัญคือสถาบันการศึกษา จุดมุ่งหมายและหลักการในการจัดการศึกษาตามมาตรา 6 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 กระทรวงศึกษาธิการ (2542: 6) ระบุว่า “ การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรมมีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ” หลักสูตรการศึกษาในปัจจุบันมุ่งพัฒนาผู้เรียนในลักษณะองค์รวม คือให้มีความสมดุลทั้งร่างกาย จิตใจ ปัญญาและสังคม ในทุกช่วงชั้นของการศึกษามุ่งให้ผู้เรียนพัฒนาตนเองตามเป้าหมายและวิธีการที่วางไว้ การพัฒนาผู้เรียนให้มีความสามารถในการเผชิญและฝ่าฟันอุปสรรค และการพัฒนาด้านคุณธรรม จริยธรรม จึงเป็นองค์ประกอบสำคัญที่จะทำให้เด็กเข้าใจตนเอง เข้าใจ เห็นใจผู้อื่น อันนำไปสู่การยกระดับจิตใจ เพราะคนเราจะอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุข สามารถเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงและอุปสรรคต่าง ๆ ได้นั้นจะต้องอาศัยการอบรมป้อนนิสัยเป็นสำคัญ

หลักสูตรประกาศนียบัตร พุทธศักราช 2545 (ปรับปรุง พ.ศ. 2546) ประเภทวิชาพาณิชยกรรม ได้พัฒนาขึ้นเพื่อให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีในยุคโลกาภิวัตน์ เพื่อผลิตคนระดับฝีมือที่มีความรู้ ความชำนาญ ในทักษะวิชาชีพ คุณธรรม มีวินัย เจตคติ บุคลิกภาพ และเป็นผู้มีปัญญาที่เหมาะสม สามารถนำไปใช้ในการประกอบอาชีพได้ตรงตามความต้องการของตลาดแรงงาน สอดคล้องกับภาวะเศรษฐกิจและสังคม ทั้งในระดับชุมชน ระดับท้องถิ่นและระดับชาติ โดยตระหนักและมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจ สังคม การเมืองของประเทศ และโลกปัจจุบัน มีความรักชาติ สำนึกในความเป็นไทย เสียสละเพื่อส่วนรวม ดำรงรักษาไว้ ซึ่งมีความมั่นคงของชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข

เป้าหมายในการอบรมสั่งสอนให้เด็กแต่ละคนเป็นคนดี และประสบความสำเร็จนั้นมีเป้าหมายสำคัญ 4 ประการ ๆ ที่หนึ่ง คือ เพื่อให้เป็นคนที่มีความสุข (มี EQ มาจากคำว่า Emotional Quotient หรือ Emotional Intelligence หรือมีความฉลาดทางอารมณ์ที่ดี) ประการที่สองคือ เป็นคนเก่ง (มี IQ มาจาก Intelligent Quotient หรือมีความฉลาดทางปัญญที่ดี) ประการที่สาม คือเป็นคนดี (มี Superego หรือมีคุณธรรม บางคนใช้คำว่า MQ มาจาก Moral Quotient) และประการที่สี่ คือ มีความสามารถในการเอาชนะอุปสรรค (AQ มาจาก Adversity Quotient) (วิทยา นาควัชระ. 2544: 8)

สรุปคือเป้าหมายของการพัฒนาคนที่สำคัญคือต้องเลี้ยงให้ “เก่ง ดี และมีความสุข” ทั้งนี้ความสุขจะเป็นสิ่งสำคัญลำดับแรก อันเป็นพื้นฐานของชีวิตความสุขจะทำให้เด็กมีความเก่งมากขึ้น อยากทำความดีมากขึ้น และสามารถที่จะอดทนต่อปัญหาเพื่อที่จะเอาชนะอุปสรรคได้มากขึ้น โดยเฉพาะความสามารถในการอดทนต่อปัญหาเพื่อเอาชนะอุปสรรคหรือความสามารถในการเผชิญอุปสรรคเป็นปัจจัยสำคัญที่นำไปสู่ความสำเร็จของมนุษย์ (Paul G. Stoltz.1997: 13)

การศึกษาปัจจัยที่ทำให้บุคคลประสบความสำเร็จนั้น พบว่ามีปัจจัยที่สำคัญอยู่ 4 ส่วน คือ ส่วนที่หนึ่ง คือพันธุกรรม การอบรมเลี้ยงดู ความเชื่อ อันเป็นพื้นฐานที่ส่งผลต่อการแสดงออกและการพัฒนาบุคลิกภาพของบุคคล ส่วนที่สองคือ บุคลิกลักษณะ ทำทาง สุขภาพ และความฉลาดของบุคคล อันเป็นปัจจัยที่จะส่งเสริมให้บุคคลประสบความสำเร็จ ส่วนที่สามคือ เป้าหมายและความปรารถนา อันเป็นแรงจูงใจให้บุคคลมีความกระตือรือร้น มีความต้องการที่จะไปให้ถึงความสำเร็จ และส่วนที่สี่คือ การแสดงออก หรือการปฏิบัติตนที่จะทำให้เห็นว่าจะไปสู่ความสำเร็จที่ตั้งไว้ได้หรือไม่ (Paul G.Stoltz.1997: 29-34) ด้วยเหตุนี้ การศึกษาปัจจัยที่ทำให้บุคคลประสบความสำเร็จนั้น ต้องศึกษาปัจจัยหลายปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถในการเผชิญและฝ่าฟันอุปสรรคของบุคคลให้มากที่สุด โดยเฉพาะปัจจัยพื้นฐานที่ส่งผลให้บุคคลประสบความสำเร็จ ทั้งนี้ ศันสนีย์ ฉัตรคุปต์ (ม.ป.ป.: 104-108) กล่าวว่า ความสามารถในการเผชิญอุปสรรคของบุคคลนั้น เริ่มเกิดขึ้นจากใยประสาทในสมองตั้งแต่วัยที่เป็นเด็ก ๆ จนถึงวัยรุ่นและยังสามารถพัฒนาต่อไปในวัยผู้ใหญ่ เพราะคนเราจะรู้จักและเรียนรู้จักและเรียนรู้การตอบสนอง ตอบคำถาม วิธีการจัดการกับปัญหาจากประสบการณ์ที่เราเห็นจากผู้ใหญ่ที่อยู่รอบข้าง วิธีการมองปัญหาให้เป็นโอกาส หรือวิธีมองปัญหาให้เป็นปัญหา หรือวิธีการที่เขาไม่รู้จักต่อสู้กับปัญหา ซึ่งประสบการณ์ต่าง ๆ เหล่านี้อยู่รอบตัวเด็ก ตั้งแต่วัยเด็ก ก็จะฝังเข้าไปในสมองสร้างเป็นใยประสาท แต่ข้อดีก็คือ สามารถพัฒนาที่จะปรับปรุงได้ ประเด็นตรงนี้สำคัญมาก เพราะการเลี้ยงดูเด็กจะมีส่วนในการเป็นตัวอย่างที่ดี ในการที่จะแก้ไขปัญหาซึ่งหากเราเป็นตัวอย่างที่ดี มองโลกในแง่บวก แง่ดี ก็จะทำให้เด็กเรียนรู้และสร้างใยประสาทในสมองที่จะทำให้เด็กเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีความสามารถในการเผชิญอุปสรรคที่ดี ซึ่งส่วนใหญ่เป็นผลมาจากการอบรมเลี้ยงดูของบิดา มารดา หรือ ผู้เลี้ยงดูใกล้ชิด

ความสามารถในการเผชิญอุปสรรค (Adversity Quotient) หรือ AQ ตามแนวคิดของ Paul Stoltz (1997: 24) หมายถึงความสามารถของบุคคลที่ตอบสนองต่อเหตุการณ์ ในยามที่ต้องเผชิญกับความทุกข์ยากหรือความลำบาก คนที่มีความสามารถในการเผชิญอุปสรรคสูง จะมีจิตใจเข้มแข็งไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค เมื่อล้มเหลวหรือพ่ายแพ้ก็สามารถต่อสู้หรือเอาชนะความล้มเหลวได้อีกนัยหนึ่งก็คือ ความสามารถของบุคคลในการตอบสนองต่อเหตุการณ์ในยามที่ต้องเผชิญกับปัญหาหรือความทุกข์ยาก โดยผู้ที่มีความสามารถในการเผชิญอุปสรรคสูงจะมีจิตใจเข้มแข็ง ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคใด ๆ แม้จะพ่ายหรือล้มไปแล้ว ก็สามารถลุกขึ้นสู้ใหม่ได้ ส่วนผู้ที่มีความสามารถในการเผชิญอุปสรรคต่ำ เวลาเผชิญกับความผิดหวังหรือความทุกข์ยากก็จะยอมแพ้ บางคนอาจจะท้อถอยไปกลางคัน หรือบางคนอาจถึงท้อแท้ต่อชีวิตลาออกจากงานก็มี (มณฑรา ธรรมบุศย์ .2544:14) ความสามารถในการเผชิญอุปสรรคเปรียบเสมือนหลักการที่มีพลัง สามารถทำให้คนเราประสบ

ความสำเร็จได้ทั้งในชีวิตส่วนตัวและการทำงาน เพราะฉะนั้นจึงเป็นทัศนคติและเครื่องมือในการต่อสู้ที่สำคัญที่สามารถนำเราไปสู่ความสำเร็จได้ จึงขึ้นอยู่กับตัวเราว่าจะสามารถยืนหยัดและต่อสู้กับอุปสรรคได้มากน้อยเพียงใด

การอบรมส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมของผู้เรียนเป็นส่วนหนึ่งที่ต้องดูแล เพื่อให้ผู้เรียนประพฤติถูกต้องตามระเบียบของโรงเรียน ช่วยเหลือและแก้ไขพฤติกรรมของผู้เรียนให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างสงบสุข รู้จักการให้และการรับ มีส่วนร่วม เข้าใจ และยอมรับกฎเกณฑ์ระเบียบข้อบังคับ ผู้เรียนแต่ละคนควรได้รับการพัฒนาความรู้ความสามารถเฉพาะตนเต็มศักยภาพและมีคุณธรรม จริยธรรม ตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตร เพราะบุคคลจะมีความรู้เกิดขึ้นได้นั้นหาใช่จะมีมาแต่กำเนิด หรือปล่อยให้ใช้แต่เพียงธรรมชาติ การสั่งสอนจำเป็นต้องอาศัยผู้รู้เป็นผู้อบรมสั่งสอน

กระทรวงศึกษาธิการ (2542: 18) ได้กำหนดวิธีการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม โดยสอดแทรกในการสอนรายวิชาต่าง ๆ การจัดกิจกรรมการปลูกฝังจริยธรรมโดยตรง และการบูรณาการกับชีวิตทั้งในและนอกโรงเรียนเพื่อพัฒนาเยาวชนให้เรียนรู้ และเข้าใจการดำเนินชีวิตอย่างถูกต้อง เมื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่ก็จะเป็นบุคคลที่มีคุณค่ามีความรู้ ความสามารถ ทำงานเลี้ยงชีพและครอบครัว ไม่เอารัดเอาเปรียบ ไม่เบียดเบียนสังคม นอกจากนี้ กระทรวงศึกษา โดยกรมศาสนาได้มีนโยบายที่จะส่งเสริมการพัฒนาจริยธรรมของเด็กในวัยเรียน เพื่อให้เติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่เพียบพร้อมไปด้วยคุณธรรม จริยธรรมในอนาคตจึงได้จัดให้มีการส่งเสริมในหลายรูปแบบ โดยการประกาศยกย่องเชิดชูเกียรติสถานศึกษาดีเด่นในเรื่องการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนคุณธรรม จริยธรรม ให้ปรากฏเพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีแก่สถานศึกษาทั่วไป

โรงเรียนวานิชพณิชยการ ได้พัฒนาการปฏิบัติงานส่งเสริมความสามารถในการเผชิญอุปสรรค และคุณธรรมจริยธรรม การจัดงานวันวิชาการเพื่อให้ผู้เรียนได้แสดงทักษะและความสามารถ แต่ยังมีปัจจัยบางประการที่ส่งผลให้การจัดกิจกรรมค่อนข้างมีปัญหา เช่น การมีส่วนร่วมกิจกรรมของผู้เรียน จึงคำนึงถึงสาเหตุและพฤติกรรมที่ต้องการเสริมสร้าง จากสภาพการณ์ดังกล่าว ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่า แนวทางในการพัฒนาความสามารถในการเผชิญอุปสรรค และการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ จะทำให้เกิดประโยชน์ในการพัฒนาผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนสามารถทำความเข้าใจตนเอง เข้าใจผู้อื่น มีเหตุผลมีค่านิยมที่พึงประสงค์ มีความเมตตา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ สามารถแก้ไขปัญหาและอุปสรรคต่างๆ ได้อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายหลักเพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความสามารถในการเผชิญอุปสรรค และคุณธรรมจริยธรรม ของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ สาขาวิชาต่างกัน โดยมีจุดมุ่งหมายเฉพาะ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาระดับความสามารถในการเผชิญอุปสรรค และคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 2 และ นักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 3
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างระดับความสามารถในการเผชิญอุปสรรคและคุณธรรมจริยธรรม ของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 2 และ นักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 3
3. เพื่อเปรียบเทียบระดับความสามารถในการเผชิญอุปสรรค และคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนระดับชั้นต่างกัน สาขาวิชาต่างกัน

ความสำคัญของการวิจัย

ผลของการวิจัยสามารถใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานเพื่อปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอนและเพื่อให้ผู้สอนสามารถใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาความสามารถในการเผชิญอุปสรรค และส่งเสริมปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมของผู้เรียนตามแนวทางการพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนแต่ละบุคคล อันจะนำไปสู่การใช้ชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1 ชั้นปีที่ 2 และชั้นปีที่ 3 จำนวนทั้งหมด 547 คน ของโรงเรียนวานิชพณิชยการ จังหวัดนนทบุรี

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ นักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 2 และชั้นปีที่ 3 ปีการศึกษา 2550 ของโรงเรียนวานิชพณิชยการ จังหวัดนนทบุรี จำนวน 10 ห้องเรียน 4 สาขาวิชา มีจำนวนทั้งสิ้น 180 คน ที่ได้มาโดยการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (stratified Random sampling)

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรอิสระ ได้แก่
 - 1.1. ระดับชั้น แบ่งเป็น
 - 1.1.1 ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 2
 - 1.1.2 ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 3
 - 1.2. สาขาวิชา แบ่งเป็น
 - 2.1.1 สาขาการบัญชี
 - 2.2.2 สาขาการขาย
 - 2.2.3 สาขาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ
 - 2.2.4 สาขาภาษาต่างประเทศ
2. ตัวแปรตาม ได้แก่
 - 2.1. ความสามารถในการเผชิญอุปสรรค
 - 2.2. คุณธรรมจริยธรรม

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. **ความสามารถในการเผชิญอุปสรรค** หมายถึง การแสดงออกของนักเรียนที่แสดงให้เห็นว่า พนักงานสามารถดำเนินการกับข้อขัดข้องต่าง ๆ ในการปฏิบัติงาน สามารถเปลี่ยนวิกฤตให้เป็นโอกาส ประกอบด้วย

1.1 ความสามารถในการควบคุมอุปสรรค หมายถึง ความสามารถในการวางแผนเพื่อแก้ไขอุปสรรค และควบคุมให้เป็นไปตามแผนที่กำหนด โดยการกำหนดเป้าหมาย ศึกษาสาเหตุ แนวทางในการปรับปรุงแก้ไข การศึกษาหาข้อมูลเพื่อประกอบการตัดสินใจ และการลงมือกระทำ

1.2 ความสามารถในการนำตัวเองเข้าไปแก้ไขอุปสรรค หมายถึง การที่นักเรียนพยายามควบคุมสถานการณ์และนำตนเองเข้าไปแก้ไขสถานการณ์ เป็นสถานการณ์ที่นักเรียนมีความรับผิดชอบต่อผลการกระทำของตนเอง ไม่ผลักความรับผิดชอบ แต่จะหาเหตุและปัจจัยของปัญหาและพยายามแก้ไขปัญหานั้นเป็นทีมไม่ใช่พยายามโทษคนอื่น

1.3 ความสามารถในการรับรู้ถึงระดับของอุปสรรค หมายถึง ความสามารถในการเข้าใจปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น และพร้อมที่จะยอมรับการเปลี่ยนแปลง

1.4 ความสามารถในการอดทนทนทานต่ออุปสรรค หมายถึง ความอดทนทนทานต่อปัญหาต่าง ๆ มองโลกในแง่ดี พยายามเห็นปัญหาใหญ่ให้เป็นปัญหาเล็ก

2. **คุณธรรมจริยธรรม** หมายถึง ลักษณะของความประพฤติที่นักเรียนแสดงถึงคุณงามความดี เป็นคุณลักษณะที่พึงประสงค์ทั้งทางด้านจิตใจและการกระทำ ในการวิจัยครั้งนี้กำหนดไว้ 3 ด้าน ดังนี้

2.1 ความมีวินัย หมายถึง ความสามารถของนักเรียนในการควบคุมตนเองให้กระทำการและปฏิบัติตนให้อยู่ในกรอบ หรือทิศทางที่เหมาะสมผู้วิจัยสร้างขึ้น

2.2 ความรับผิดชอบ หมายถึง การแสดงออกของนักเรียนในลักษณะของการมีความตั้งใจที่จะปฏิบัติหน้าที่ ที่ได้รับมอบหมายด้วยความเอาใจใส่ และเต็มความสามารถติดตามผลงานที่ได้ทำแล้ว เพื่อปรับปรุงแก้ไขให้เป็นผลสำเร็จยอมรับผลการกระทำในการปฏิบัติงานของตนเองทั้งด้านดี และไม่ดีตลอดจนตรงต่อเวลา วัดได้จากแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

2.3 ความซื่อสัตย์ หมายถึง การที่นักเรียนแสดงออกในลักษณะของการปฏิบัติที่ตรงต่อความเป็นจริงประพฤติปฏิบัติอย่างตรงไปตรงมา ไม่โกหกทรัพย์สินของผู้อื่น รักษาคำพูด พูดแต่ความเป็นจริง ไม่หาประโยชน์ในทางมิชอบ ไม่เอาเปรียบผู้อื่น วัดได้จากแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

3. **นักเรียน** หมายถึง นักเรียนโรงเรียนนวนิชนิพนธ์วิชาการ ที่เรียนรอบเช้า ทุกสาขาวิชา ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 2 และชั้นปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2550

4. **สาขาวิชา** หมายถึง สาขาวิชาที่โรงเรียนนวนิชนิพนธ์วิชาการที่เปิดสอนในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ แบ่งเป็น 4 สาขาวิชาได้แก่ สาขาการบัญชี สาขาการขาย สาขาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ สาขาภาษาต่างประเทศ

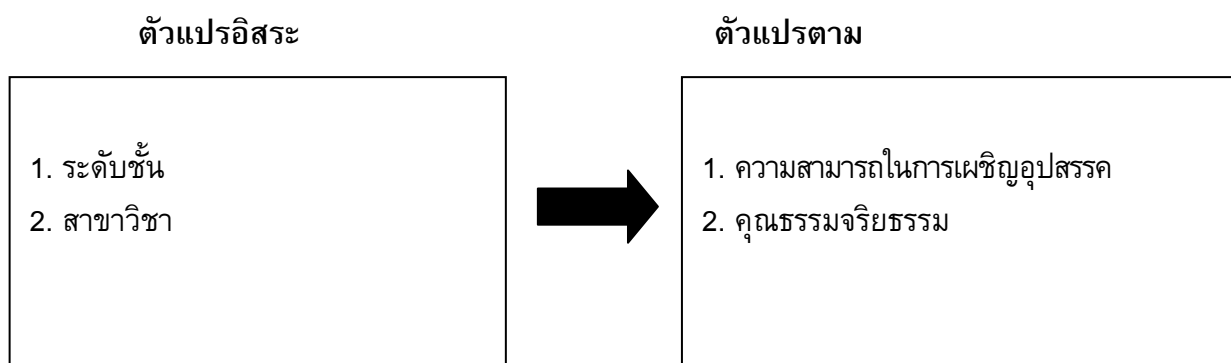
กรอบแนวคิดในการวิจัย

ความสามารถในการเผชิญอุปสรรคเป็นความสามารถของบุคคลในการควบคุมทุกสถานการณ์ให้ได้ ด้วยทัศนคติที่ว่า ทุกปัญหาสามารถแก้ไขได้ มีความอดทนต่อปัญหาต่างๆ และด้วยทัศนคติที่ว่า จะได้เรียนรู้เรื่องใหม่ๆ เพิ่มขึ้นมองโลกในแง่ดี ไม่ย่อท้อ มีสติในการแก้ปัญหา คนที่มี AQ ดี จะเป็นคนที่มีใจสู้ มีความมานะพยายาม อดทน ไม่ยอมแพ้ง่ายๆ เรียกว่าเป็นพวก "กัดไม่ปล่อย" ก็น่าจะได้ จึงมักจะประสบความสำเร็จในสิ่งที่ทำอยู่เสมอ

ความสามารถในการเผชิญอุปสรรคมีความสำคัญในการทำงานมาก หากจะพัฒนาความสามารถในการเผชิญอุปสรรค ในที่ทำงานให้สูงก็มีหลักง่ายๆ ด้วยการ กำหนดเป้าหมายในการทำงานให้ชัดเจน สร้างแรงจูงใจ มอบอำนาจให้ ให้ทำงานได้อย่างคล่องตัวที่สุด และควรสนับสนุนวัสดุ อุปกรณ์ งบประมาณและสิ่งอำนวยความสะดวกให้ตามสมควรสร้างบรรยากาศที่ดีในการทำงาน เช่น ใช้อารมณ์ขันเพื่อลดความเครียด เอาใจใส่ในทุกข์สุขจากหัวหน้า จะเป็นกำลังใจอย่างมหาศาลแก่ลูกน้องด้วยพัฒนาความรู้ความสามารถอยู่เสมอ ไม่ให้เกิดความรู้สึกท้อแท้ สิ้นหวัง และความรู้สึกว่าตนเองไร้ความสามารถ ไม่สามารถเอาชนะปัญหาและอุปสรรคได้ เมื่อเกิดปัญหาใดๆ ขึ้นมา ควรหลีกเลี่ยงการกล่าวหาหรือซ้ำเติมกันเอง แต่ต้องร่วมมือกันหาทางแก้ไขโดยเร่งด่วน ในขณะเดียวกันหากใครทำดี ควรช่วยกันชื่นชมยกย่องเพื่อให้เป็นตัวอย่างที่ดีเฉลิมฉลองเมื่อทำงานเสร็จ เพื่อสร้างคุณค่าและความภาคภูมิใจ ทำให้เป็นประสบการณ์ที่น่าจดจำ ส่งผลถึงการทำงานครั้งต่อไปให้ดียิ่งขึ้น

จากภาวะวิกฤตที่ประชาชนคนไทยต้องยอมรับจุดที่ตกต่ำทั้งด้านเศรษฐกิจ การเมือง และสังคม ปัญหายาเสพติด ปัญหาการทุจริต และปัญหาอาชญากรรม เป็นความเสียหายที่สร้างความเดือดร้อนอย่างไม่เคยปรากฏมาก่อน สังคมไทยจึงจำเป็นต้องสร้างเยาวชน ในชาติให้มีคุณธรรม จริยธรรม คุณธรรมจริยธรรม หมายถึงแนวคิด หรือทัศนคติ ที่ใช้เป็นบรรทัดฐาน หรือเป็นเครื่องชี้วัด พฤติกรรมของบุคคล หรือคณะบุคคลในสังคมนั้น ๆ ว่าพฤติกรรมผิดหรือถูก เป็นสิ่งที่สังคมยอมรับได้หรือไม่ได้ บรรทัดฐานนี้อาจจะแตกต่างกันไปบ้างจากสังคมหนึ่งไปอีกสังคมหนึ่ง แต่ในส่วนรวมแล้วจะคล้าย ๆ กันเป็นส่วนใหญ่ นั่นคือ การไม่เอารัดเอาเปรียบและเบียดเบียนซึ่งกันและกัน การให้ความช่วยเหลือผู้อื่น การประกอบกิจการที่ไม่สุจริต และสร้างความเดือดร้อนให้แก่คนอื่นและสังคม เป็นต้น

จากที่กล่าวข้างต้นสามารถจัดทำเป็นความสัมพันธ์ของตัวแปร ได้ดังนี้

สมมติฐานในการวิจัย

1. ความสามารถในการเผชิญอุปสรรคของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 2 และชั้นปีที่ 3 ในแต่ละสาขาวิชาแตกต่างกัน
2. คุณธรรมจริยธรรม ของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 2 และชั้นปีที่ 3 ในแต่ละสาขาวิชาแตกต่างกัน
3. ความสัมพันธ์ระหว่างระดับความสามารถในการเผชิญอุปสรรคและคุณธรรมจริยธรรม ของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 2 และชั้นปีที่ 3 ในแต่ละสาขาวิชาแตกต่างกัน

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการเผชิญอุปสรรค และ
คุณธรรมจริยธรรม มีดังต่อไปนี้

1. ความสามารถในการเผชิญอุปสรรค
 - 1.1 ความหมายของความสามารถในการเผชิญอุปสรรค
 - 1.2 ทฤษฎีความสามารถในการเผชิญอุปสรรค
2. คุณธรรมจริยธรรม
 - 2.1 ความหมายของคุณธรรมจริยธรรม
 - 2.2 ประเภทของจริยธรรม
 - 2.3 แนวทฤษฎีการปลูกฝังและเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรม
 - 2.4 การวัดคุณธรรมจริยธรรม
3. ความมีวินัย
 - 3.1 ความหมายของความมีวินัย
 - 3.2 ประเภทของวินัย
 - 3.3 ลักษณะของบุคคลที่มีวินัยในตนเอง
4. ความรับผิดชอบ
 - 4.1 ความหมายของความรับผิดชอบ
 - 4.2 ประเภทและพฤติกรรมของผู้ที่มีความรับผิดชอบ
 - 4.3 ความสำคัญของความรับผิดชอบ
5. ความซื่อสัตย์
 - 5.1 ความหมายของความซื่อสัตย์
 - 5.2 ลักษณะพฤติกรรมของผู้ที่มีความซื่อสัตย์
6. หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ ประเภทวิชาพาณิชยกรรม
7. ทฤษฎีการเลือกอาชีพของฮอลแลนด์
8. ประวัติโรงเรียนวานิชพาณิชยกรรม
9. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ความสามารถในการเผชิญอุปสรรค

ความหมายของความสามารถในการเผชิญอุปสรรค

ความสามารถในการเผชิญอุปสรรค มาจากคำว่า Adversity Quotient (AQ) ซึ่งเป็นแนวคิดและทฤษฎีใหม่ที่นักจิตวิทยาและผู้เชี่ยวชาญในสาขาต่าง ๆ ให้ความสนใจถึงปัจจัยที่ทำให้บุคคลประสบความสำเร็จ โดยมีนักจิตวิทยาที่สำคัญในกลุ่มนี้คือ พอล จี สตอลท์ (Paul G. Stoltz)

สตอลท์ (Paul G. Stoltz, 1997: 67-70) ได้ให้ความหมายของความสามารถในการเผชิญอุปสรรค (Adversity Quotient) เป็นความสามารถในการยืนหยัดเอาชนะอุปสรรค ความยากลำบากของบุคคลเพื่อให้บุคคลก้าวไปสู่เส้นทางแห่งความสำเร็จ โดยบุคคลนั้นต้องประกอบด้วยความสามารถในการยอมรับการเปลี่ยนแปลง (Embracing Change) ความสามารถในการปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลง (Resilience) ความสามารถในการเพียรพยายาม (Persistence) ความสามารถในการเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ (Learning) ความสามารถในการปรับปรุงตนเองอยู่ตลอดเวลา (Improvement) ความสามารถในการแข่งขัน (Competitiveness) ความสามารถในการคิดอย่างสร้างสรรค์ (Creatively) ความสามารถในการสร้างแรงจูงใจให้กับตนเอง (Motivation) ความสามารถในการกล้าเสี่ยง และกล้าทดลอง (Risk Taking) และความสามารถในการสร้างผลผลิตของงานให้เกิดขึ้น (Productivity)

คันทันนี ฉัตรคุปต์ (ม.ป.ป.: 103) กล่าวว่า ความสามารถในการเผชิญอุปสรรคนั้นเป็นรูปแบบปฏิกิริยาตอบสนองหรือพฤติกรรมของคนนั้น ๆ ต่อปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้น หรือเป็นรูปแบบพฤติกรรมตอบสนองต่อปัญหาต่าง ๆ ในชีวิต ซึ่งเป็นกลไกของสมองเกิดจากใยประสาทต่าง ๆ ถูกสร้างขึ้นและได้รับการฝึกฝนมา

มัทธรา ธรรมบุศย์ (กรมวิชาการ.2545: 17; อ้างอิงจากมัทธรา ธรรมบุศย์.2524: 14) ให้ความหมายของความสามารถในการเผชิญอุปสรรคว่า เป็นความสามารถของบุคคลในการตอบสนองต่อเหตุการณ์ ในยามที่ต้องเผชิญกับปัญหาและอุปสรรคเป็นตัวขัดขวางทำให้คนเราไม่สามารถก้าวขึ้นไปสู่ความสำเร็จที่ปรารถนาไว้

วิทยา นาควัชระ (2544: 91) ให้ความหมายของความสามารถในการเผชิญอุปสรรคว่าเป็นความสามารถในการเอาชนะอุปสรรคของบุคคล หรือมีความอดทนเมื่อมีอุปสรรคและสามารถฝ่าฟันอุปสรรคได้อย่างคนที่มีกำลังใจและความหวังอยู่เสมอ โดยมีมนุษย์ทุกคนเกิดมามีทั้งข้อดีข้อบกพร่องในตนเองที่ทำให้สุขหรือทุกข์ ประสบความสำเร็จมากขึ้นหรือน้อยลงกันทุกคน ขึ้นอยู่กับพันธุกรรม การอบรมเลี้ยงดูตั้งแต่วัยเด็ก และสิ่งแวดล้อม ซึ่งปัจจัยทั้ง 3 นี้ ได้หล่อหลอมให้เกิดเป็นบุคลิกภาพที่ดีหรือไม่ดี เกิดเป็นนิสัยที่ทำให้ชีวิตเจริญหรือนิสัยที่ทำให้ชีวิตเสื่อมถอยลง

จากความหมายข้างต้นสรุปได้ว่า ความสามารถในการเผชิญอุปสรรคหรือเอคิว หมายถึง การที่บุคคลตอบสนองต่อเหตุการณ์หรือวิธีการในการเผชิญอุปสรรคซึ่งเป็นตัวขัดขวาง ให้สามารถก้าวไปสู่ความสำเร็จตามที่ปรารถนาไว้ อุปสรรคที่ดีนั้น จะต้องมีความคิดและทัศนคติต่ออุปสรรคดังนี้

ต้องคิดว่า ...อุปสรรคเป็นความท้าทาย

ความท้าทาย ทำให้เกิดโอกาส

และการมีโอกาสนำให้เกิดหนทางสู่ความสำเร็จ

ฉะนั้น เมื่อมีอุปสรรคมากเท่าไรก็จะทำให้คนมีโอกาสประสบความสำเร็จมากยิ่งขึ้นซึ่งเป็นวิธีคิดแบบมองโลกในแง่ดี คิดแบบผู้นำ คิดแบบผู้มีแรงจูงใจ และคิดแบบผู้ที่ใฝ่สัมฤทธิ์อยู่เสมอ

เพื่อให้มีการเข้าใจรูปแบบของบุคคลที่มีความสามารถในการเผชิญอุปสรรคต่างกันมากขึ้น จึงมีการแบ่งกลุ่มคนที่พบระหว่างการปีนเขา เป็น 3 กลุ่ม ซึ่งในแต่ละกลุ่มคนเหล่านี้ ความคิดและความสำเร็จของแต่ละคนในการปีนเขาก็จะแตกต่างกัน ซึ่งลักษณะแตกต่างกันของทั้งสามกลุ่มนี้พบเห็นได้ทั่วไปในทุกสาขาอาชีพ ทุกหมู่ ทุกเหล่า ทุกสถานที่ทำงาน ได้

กลุ่มที่ 1 ผู้ถอนตัว (The Quitter) เป็นพวกที่ยอมแพ้ง่าย ๆ พวกนี้พอเริ่มปีนเขา ก็บ่นว่าเหนื่อย ยอมแพ้แล้ว แห้งมองยอดเขายังท้อหนักเข้าไปอีก พวกนี้ในชีวิตจริงจะไม่กระตือรือร้น ไม่ชวนขวาย ชอบชีวิตเรียบง่ายสบาย ๆ ชอบบ่นถึงความยากลำบาก ขี้เกียจอยู่เสมอ ไม่ค่อยสร้างมนุษยสัมพันธ์ มักขาดเพื่อน เหนง่าย เวลาเมื่ออุปสรรคจะยอมแพ้ง่ายมาก เพราะใจไม่สู้ ชอบอ้างโน่น อ้างนี่ เช่น เหนื่อยง่าย งานยากไป สู้ไม่ได้หรอก

กลุ่มที่ 2 ผู้พักแรม (The Camper) เปรียบเหมือนพวกที่พอเริ่มปีนเขาได้นิดหน่อยก็เริ่มท้อ เหนื่อยอยากตั้งค่ายพัก (Camp) แล้ว พวกนี้จะมีแรงบันดาลใจอยู่บ้าง แต่ไม่นานนักก็หมดไป เวลาจะทำอะไรก็ลังเลโลเล ทำ ๆ หยุด ๆ มีเงื่อนไขและมีข้อจำกัดมาก สุดท้ายก็ไม่สู้อุปสรรคเช่นกัน มักหยุดหรือท้อกลางคัน มักหาเหตุผลต่าง ๆ มาลบหล้างความพ่ายแพ้ มีชีวิตอยู่ไปเพื่อให้ได้ความต้องการพื้นฐานและให้สังคมยอมรับบ้าง แต่ลุ่มหรือลุ่ม ๆ

กลุ่มที่ 3 นักปีนเขา (The Climber) เปรียบเสมือนคนที่ปีนเขาที่ยิ่งปีนขึ้นสูงเท่าไรยิ่งมีความเสี่ยงเท่าไร ลำบากเท่าไร เขายังรู้สึกตื่นเต้น ทำลายความสามารถ ยิ่งอยากปีนให้ถึงจุดสุดยอดของภูเขานั้น บุคคลพวกนี้ จะมีวิถีชีวิตที่กระตือรือร้น พร้อมทั้งจะเผชิญกับอุปสรรคทุกอย่าง มีความเป็นผู้นำ มีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล มีแรงบันดาลใจสูง สามารถที่จะสร้างความสัมพันธ์กับมนุษย์ทุกระดับ เวลาพบอุปสรรคมักจะมีความกล้าในการเผชิญและไม่ยอมแพ้ มีพลังงาน ในตัวเองสูง มีกำลังใจมั่นคงเสมอ ชีวิตจึงมีผลงานมาก ประสบความสำเร็จสูง เป้าหมายสูงสุดของชีวิตมักจะอยากช่วยเหลือสังคมและประเทศชาติ นอกเหนือจากการช่วยเหลือตนเองและครอบครัว

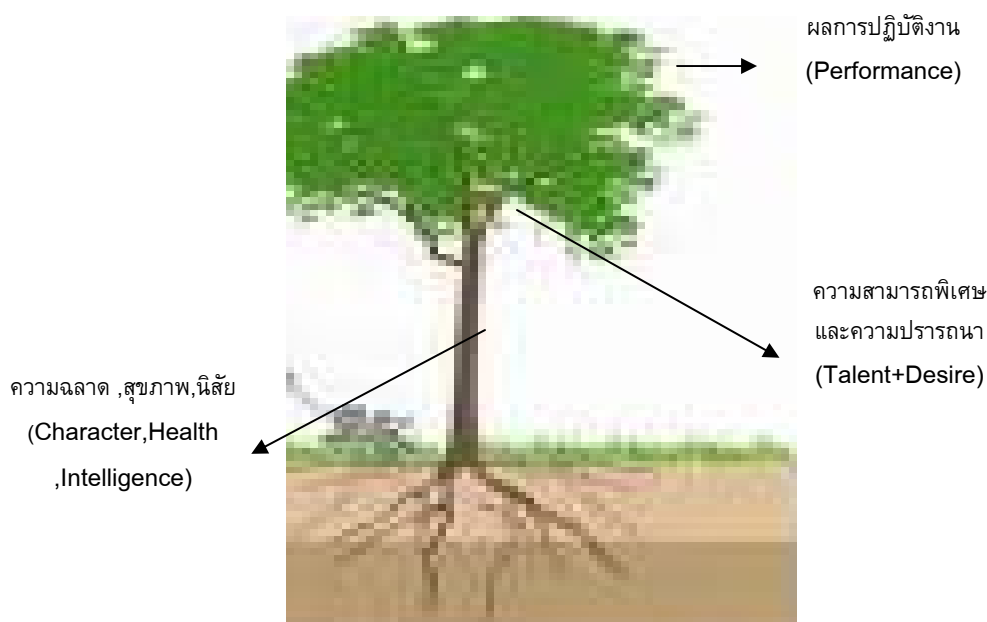
ประตูสู่ความสำเร็จ

การรับมือกับโชคชะตาและวิกฤต เปลี่ยนทางชันให้เป็นทางลาด เปลี่ยนวิกฤตให้เป็นโอกาส การที่จะก้าวไปสู่ระยะการปรับตัวใหม่ ในสังคมที่ผู้ผู้อ่อนแอจะถูกทิ้งไว้เบื้องหลังโดยเหลือแต่ผู้ที่แข็งแรงเท่านั้น และผู้ที่พ่ายแพ้ก็จะโทษตนเอง โทษโน่น โทษนี่ ไม่คิดที่จะเปลี่ยนแปลงได้แต่นั่งรอความตาย

หากมนุษย์ไม่ได้เป็นผู้ถอนตัว หมายถึง มนุษย์ได้ตัดอารมณ์ด้านลบออกครึ่งหนึ่งและก้าวออกมาจากอุปสรรคแล้ว ก้าวต่อไปก็ต้องเอาชนะความคิดที่จะท้อกลางคัน เมื่อมีความยากลำบากมากขึ้น ก็จำเป็นต้องเพิ่มความริเริ่ม กล้าหาญ มุ่งมั่น ยืนหยัด และยึดหยุ่น จะเห็นได้ว่า

สิ่งที่นักปราชญ์ประสบผลสำเร็จไม่ใช่อยู่ที่ผลสุดท้าย แต่อยู่ที่ความเชื่อมั่น ความชนะบากบั่นที่จะสามารถเอาชนะสิ่งต่าง ๆ ได้โดยไม่ล้มลงเสียก่อน เมื่อพายุสงบลง หวัรฉกรที่ทนทานและลาก ขวานรถยาวเหยียดพร้อมทั้งสัมภาระเดินทางไปสู่จุดหมายได้สำเร็จ ไม่ว่าคลื่นลมจะรุนแรงแค่ไหน แต่ท้องฟ้าก็ไม่มีขอบเขตจำกัด นับแต่วันนี้และวันต่อไปจะไม่มีภารกิจกัณฑ์ตนเอง ขอให้ยึดหลักที่ว่า “คนเข้มแข็งเท่านั้นที่จะฝ่าฟันอุปสรรคได้”

ชีวิตคนเรามีความต้องการอยู่ 2 แบบ แบบแรก คือ ความต้องการทางร่างกายซึ่งเป็น ปัจจัยพื้นฐานและตอบสนองด้วยวัตถุ แบบที่สอง คือ ความต้องการทางจิตใจ ซึ่งเป็นสิ่งที่คนเรา ต้องการแตกต่างกันไปจากสัตว์อื่น ๆ การที่จะตอบสนองความต้องการทางด้านจิตใจจำเป็นต้อง แสวงหาปัจจัย 5 อย่าง เพื่อที่จะนำมาพัฒนาสติปัญญา ทำให้อายุยืนยาว รู้จักใช้ชีวิตอย่างมีความสุข และมีคุณค่า ซึ่งก็คือ การแสวงหาครู แสวงหาเส้นทาง แสวงหาความรู้ความเข้าใจ แสวงหาความรัก การได้รับการยอมรับจากมิตร ความช่วยเหลือ และการแสวงหาผู้เยียวยารักษา

ภาพประกอบ 1 ต้นไม้ของความสำเร็จ

ต้นไม้ของความสำเร็จ

ทุกคนต่างรู้ว่าอะไรคือสิ่งที่จะนำมาสู่ความสำเร็จ ซึ่งจะสามารถนำมา เปรียบเทียบเป็นแผนผังต้นไม้ เพื่อจะได้แยกเป็นส่วนต่าง ๆ ตามแนวทางของความสำเร็จ จาก หลักความเป็นจริง แล้วถ้าความสามารถของแต่ละบุคคลมีความสัมพันธ์กับความสามารถในการ เเชิญอุปสรรคต่ำ และขาดความพยายามในการจะต้านทานความยากลำบาก พวกเขาจะคงหยุด ความเจริญในศักยภาพของพวกเขา หรือในกรณีที่คนเรามีความสามารถในการเผชิญอุปสรรคใน ปริมาณที่สูงเพียงพอ คนก็จะเหมือนต้นไม้ที่สามารถเจริญเติบโตบนภูเขาสูงได้ ซึ่งลักษณะของ บุคคลจะแสดงบทบาทของความสามารถในการเผชิญอุปสรรค ดังนี้

ใบ หมายถึง สิ่งที่แสดงออกให้เห็นถึงลักษณะต่าง ๆ ของเราที่ปรากฏแก่สายตาผู้อื่นหรือลักษณะต่าง ๆ ของบุคคลที่ปรากฏแก่เรา ซึ่งจะประเมินความสำเร็จได้จากวัน เวลา การแต่งงาน การมีหน้าที่การงาน เป็นต้น

กึ่งกัน หมายถึง เป้าหมายและความปรารถนา เป้าหมายของคนเราเกิดจากการที่คนเรามีทักษะ ประสบการณ์ สมรรถภาพ มีความรู้ ความสามารถ และมีความปรารถนา ซึ่งเป็นตัวอธิบายถึงแรงจูงใจที่ทำให้คนเรามีความกระตือรือร้น มีความอยาก มีแรงขับและมีความทะเยอทะยาน ซึ่งทั้งเป้าหมายและความปรารถนา คือ สิ่งที่ต้องมีทั้งสองอย่างเพื่อความสำเร็จ

ลำดับ หมายถึง ความฉลาด สุขภาพ และบุคลิกลักษณะท่าทาง ซึ่งศาสตราจารย์ฮาเวิร์ด การ์ดเนอร์ อาจารย์ทางจิตวิทยา มหาวิทยาลัยฮาเวิร์ด แสดงการวัดความฉลาดของคนเราไว้ 7 ด้านคือ ภาษาศาสตร์ กลศาสตร์ ความรู้เรื่องอวกาศ ตรรกศาสตร์ คณิตศาสตร์ ดนตรี ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และความสัมพันธ์ในตัวของบุคคล ซึ่งความฉลาดของคนเราจะแตกต่างกันไปตามระดับ บางคนอาจจะเด่นด้านใดด้านหนึ่ง และความฉลาดที่เด่นชัดของแต่ละบุคคลจะมีผลต่ออาชีพที่เหมาะสม จะใช้เป็นตัวจำแนกอาชีพของคนได้ อารมณ์และสุขภาพจะมีผลต่อความสามารถในสำเร็จของคนเรา กล่าวคือ ถ้ามีความวิตกกังวล จนล้มป่วยหรือได้รับบาดเจ็บ ก็อาจทำให้คุณไม่ประสบผลสำเร็จ บุคลิกลักษณะของมนุษย์ที่มีความเจริญและพัฒนาต้องมีบุคลิกลักษณะที่มีความยุติธรรม ต้องมีเหตุผล ซื่อสัตย์ สุภาพ สุขุม รอบคอบ กล้าหาญ และเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ซึ่งที่กล่าวมานี้เป็นสิ่งที่ทำให้ประสบผลสำเร็จและความสงบ

ราก หมายถึง พันธุกรรม การอบรมเลี้ยงดู และความเชื่อ พันธุกรรมจะเป็นตัวที่เกี่ยวข้องกับอารมณ์ และระดับของความวิตกกังวลที่มีผลต่อการแสดงออกพฤติกรรมของบุคคล ด้วย การเลี้ยงดูก็มีอิทธิพลต่อความฉลาด นิสัยการบริโภค การพัฒนาบุคลิกลักษณะ และมีผลต่อทักษะ ความปรารถนา และการแสดงออก ความเชื่อ คือ สิ่งที่ยึดมั่นให้เกิดความหวัง และการแสดงออกทางจริยธรรม การกระทำของบุคคล และการคิดค้นหาวิธีการในการพิสูจน์ความจริง ซึ่งสามารถเขียนเป็นแผนภาพต้นไม้ของความสำเร็จ

ข้อแตกต่างของผู้ที่มีความสามารถในการเผชิญอุปสรรคสูง กับผู้ที่มีความสามารถในการเผชิญอุปสรรคต่ำ กล่าวคือ ผู้ที่มีความสามารถในการเผชิญอุปสรรคสูง จะมีโอกาสหรือลักษณะดังนี้ คือ

1. มีโอกาสได้รับการคัดเลือก (Selected) และได้รับการเลือกตั้ง (Elected) ให้เป็นผู้นำมากกว่า
2. เป็นนักกีฬาที่มีความสามารถสูง
3. มีอัตราในการละทิ้งงานหรือลาออกากงานกลางคันน้อยกว่าคนที่มีความสามารถในการเผชิญอุปสรรคต่ำ ถึง 3 เท่า
4. เป็นผู้บริหารที่มีความสามารถในการปฏิบัติงานสูง

5. สามารถเรียนรู้งานได้เร็วกว่า และสามารถประยุกต์สิ่งที่เรียนรู้ไปใช้ในการทำงานได้อย่างชำนาญ
6. เป็นนักแก้ไขปัญหาที่มีความสามารถสูง
7. เป็นที่พึงพอใจหรือถูกใจของผู้ปฏิบัติงานที่มีความสามารถในการเผชิญอุปสรรคสูงเหมือนกัน

คุณลักษณะบางประการของผู้ที่มีความสามารถในการเผชิญอุปสรรคสูงคือ

1. การตั้งเป้าหมายหรือความปรารถนาอย่างแรงกล้าในสิ่งที่ต้องการไว้อย่างชัดเจน (Aim) แล้วพยายามมุ่งไปสู่จุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้นั้นให้ได้
2. การมีหัวใจเด็ดเดี่ยว เข้มแข็ง (Strong – Minded) คือไม่หวั่นไหวต่อภัยอันตรายและไม่คิดว่าตนเองเกิดมาโชคร้าย คนที่มีลักษณะ Strong – minded จะมีลักษณะอ่อนโยนแต่ไม่อ่อนแอ ทำการเด็ดขาด เคารพบนอบแก่ผู้ที่เป็นใหญ่กว่า มีเมตตา กรุณา แก่ผู้น้อย ไม่ฉุนเฉียว โกรธง่าย มีอารมณ์มั่นคงและสามารถสร้างตนให้ดีขึ้นอย่างรวดเร็ว
3. มีความเชื่อมั่นในตนเอง (Self – confidence) คือ เชื่อว่าตนเองจะสามารถกระทำในสิ่งที่มุ่งหวังได้สำเร็จ ไม่กลัวจะทำอะไรผิดพลาดแต่จะถือเอาบทเรียนที่ผิดพลาดสอนตนเองให้ทำสิ่งที่ถูกต้องต่อไป
4. มีพลังอำนาจของความคิดและพลังจิตที่แรงกล้า (Will – power) คือเป็นเครื่องนำให้บรรลุผลที่ต้องการ คนที่จะก้าวขึ้นสู่อำนาจที่ใหญ่หลวงได้นั้น จะต้องเป็นคนที่มีกระแสแห่งดวงจิตที่แรงพอที่จะข่มหัวใจคนอื่นลงได้

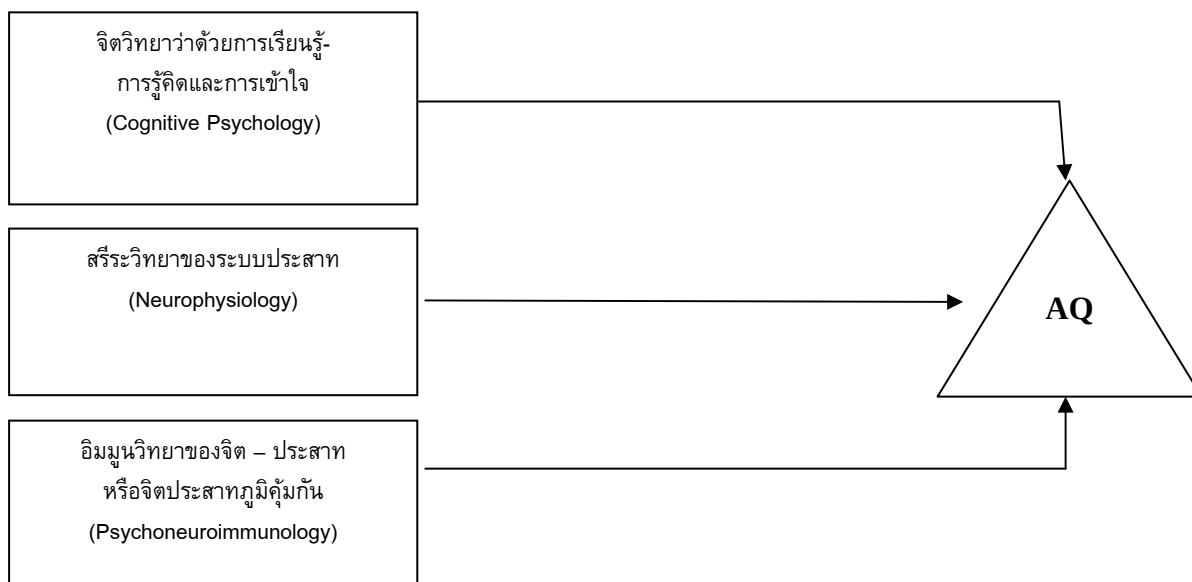
ความสามารถในการเผชิญอุปสรรค ได้เสนอว่า หลักการใด ๆ ที่สามารถนำมาปฏิบัติได้ จะต้องประกอบด้วยปัจจัยหลัก 2 ประการ คือ หลักการทางวิทยาศาสตร์และการนำมาปฏิบัติได้จริง การวิจัยซึ่งใช้เวลานานถึง 9 ปี และการทดลองปฏิบัติเป็นเวลา 10 ปี ทำให้ได้ข้อสรุปว่า ความสามารถในการเผชิญอุปสรรค ทำให้เรารู้ถึงจุดสำคัญที่จะนำไปสู่ความสำเร็จ อันประกอบด้วย

1. มีอุปกรณ์ในการเอาชนะอุปสรรค มีหลักทฤษฎีใหม่ที่มีประสิทธิภาพ มีวิธีวัดที่มีประสิทธิภาพ
2. คนที่พร้อมจะก้าวไปข้างหน้าตลอด ไม่ยอมหยุดอยู่กับที่ มีความมุ่งมั่นปรารถนาที่จะบากบั่น แสวงหา พัฒนา บุกเบิกอย่างไม่หยุดยั้ง เพื่อตนเอง เพื่อธุรกิจ และเพื่อมนุษยชาติทั้งมวล เมื่อเหน็ดเหนื่อยมากแล้วก็ให้คนรุ่นต่อไปสืบทอดเจตนารมณ์ในการก้าวต่อไป ให้ประสบผลสำเร็จสูงสุด

ทฤษฎีความสามารถในการเผชิญอุปสรรค

ความสามารถในการเผชิญอุปสรรคมีแนวคิดพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์ 3 สาขา (Paul G. Stoltz 1997: 83-84) ในการประกอบกันเป็นหนึ่งแต่ละด้านที่ประกอบกันขึ้นเป็นพีระมิดแห่งความสามารถในการเผชิญอุปสรรค ซึ่งองค์ประกอบของ 3 หลักการดังกล่าว คือ จิตวิทยาว่าด้วยการเรียนรู้ – การคิดและการเข้าใจ (Cognitive Psychology) สรีระวิทยาของ

ระบบประสาท (Neurophysiology) และอิมมูโนวิทยาของจิตประสาทหรือจิตประสาทภูมิคุ้มกัน (Psycho neuroimmunology) ซึ่งเป็นทฤษฎีที่จะอธิบายว่าทำไมบางคน บางกลุ่มหรือบางหน่วยงาน จึงมีคนเพิกเฉยละทิ้งงาน แต่ก็ยังมีบางกลุ่มที่ยืนหยัดทำงานต่อไป นอกจากนี้ยังอธิบายได้ว่าทำอะไรจึงจะพัฒนาความสามารถในการเผชิญปัญหาอุปสรรคได้ และทำอะไรจึงจะสามารถเปลี่ยนแปลงทัศนคติความเคยชิน เพื่อก้าวไปสู่ความสำเร็จ

ภาพประกอบ 2 ความสัมพันธ์ระหว่างวิทยาศาสตร์ 3 สาขา ที่เป็นทฤษฎีพื้นฐานสำคัญของเอคิว (Paul G.Stoltz .1997: 83-84)

จิตวิทยาว่าด้วยการเรียนรู้ – การคิดและการเข้าใจ (Cognitive Psychology) นักวิชาการพบว่า คนจำนวนมากเข้าใจว่าอุปสรรค ความคับข้องใจที่เกิดขึ้นภายในจิตใจของตน ทำให้เกิดความท้อแท้สิ้นหวังและไม่รู้จักจะจัดการปัญหาอย่างไรดี นานเข้าคนเหล่านี้ก็จะทุกข์ทรมานล้มเหลวจมอยู่กับความทุกข์จากอุปสรรค ตรงกันข้ามบางคนคิดว่าความคับข้องใจเป็นสิ่งชั่วคราว เป็นสิ่งที่ต้องเผชิญเพื่อจะเติบโตต่อไป คนกลุ่มนี้ยังคงมีความหวัง มีกำลังใจที่จะฟันฝ่าอุปสรรคไปสู่ความสำเร็จ

สรีระวิทยาของระบบประสาท (Neurophysiology)

นักวิชาการพบว่า ความสามารถในการขจัดอุปสรรคและความยากลำบากของคนเรานี้ เกี่ยวข้องกับสุขภาพกายและสุขภาพจิตของตนเองโดยตรง บางคนแม้จะป่วยด้วยโรคมะเร็ง แต่ก็ยังมีชีวิตอยู่ไปได้เป็นสิบปี ส่วนคนที่ไม่อยากมีชีวิตอยู่ ก็มักจะเจ็บป่วยถึงแก่ชีวิตได้ง่าย ๆ ความเข้มแข็งในจิตใจและการควบคุมตนเองจะส่งผลต่อภูมิคุ้มกันต้านทานโรคภัยไข้เจ็บของร่างกาย ผู้สูงอายุ หากได้รับการกระตุ้นให้กำลังใจ เข้าร่วมกิจกรรมรวมหมู่ เช่น เต้นรำ ร้องเพลง เล่นหมากรุก เล่นปิงปอง ก็จะทำให้คึกคักกระปรี้กระเปร่า ลดอัตราป่วยลง หากเปรียบเทียบกับผู้สูงอายุที่ถูกทอดทิ้งให้อยู่กับบ้าน จะเห็นว่าคนกลุ่มแรกอายุยืนยาวกว่าและเจ็บป่วยน้อยกว่า

หลักการสำคัญของความสามารถในการเผชิญอุปสรรค

หลักการสำคัญ ๆ ของความสามารถในการเผชิญอุปสรรคมีอยู่ 4 ประการ (คันสนีย์ ฉัตรคุปต์.ม.ป.ป.: 111-114) โดยใช้รหัส (CORE) ซึ่งมาจากคำว่า C= Control หมายความว่า เรา มีความสามารถในการควบคุมสถานการณ์ต่าง ๆ เช่น ถ้าหากมีปัญหาที่จะพยายามเข้าไปมีอิทธิพล และจะใช้ความพยายามแก้ไขปัญหานั้น O=Ownership หมายความว่า เมื่อมีปัญหาพยายามที่จะ ควบคุมสถานการณ์และนำตัวเองเข้าไปแก้ไขสถานการณ์ ก็คือ เหมือนตัวเองเป็นเจ้าของปัญหาที่ จะต้องเข้าไปแก้ไขปัญหาในสถานการณ์นั้น R=Reach หมายความว่า วิธีคือว่าปัญหานั้น เป็น ปัญหาเล็ก ๆ ปัญหานั้นมีจุดจบ ปัญหานั้นสิ้นสุดได้ และ E=Endurance หมายความว่า ปัญหานั้นมี จุดจบและปัญหานั้นก็จะหายไป ทุกปัญหามีทางออก ไม่ต้องกังวล ซึ่ง 4 ปัจจัยเหล่านี้ คือ หลักการ ที่จะทำให้นักมีความสามารถที่จะมีความอดทน ทนทานต่อปัญหาต่าง ๆ ได้ ซึ่งสามารถขยาย ความได้ดังนี้

หลักการที่ 1 คือ การควบคุมสถานการณ์ ผู้ที่มีความสามารถในการเผชิญ อุปสรรคสูง สามารถที่จะควบคุมสถานการณ์ได้ เช่น ท่านตั้งใจทำงานอย่างเต็มที่แต่ถูกตำหนิจาก ผู้บังคับบัญชา ปฏิบัติการก็คือ อาจจะต้องคิดหาทางเลือกอย่างอื่นอย่างรวดเร็ว อันนี้ก็คือ การที่จะ พยายามที่จะควบคุมสถานการณ์ให้ได้ การควบคุมมีอยู่ 2 รูปแบบ คือ

รูปแบบที่ 1 ซึ่งจะเป็นการควบคุมสถานการณ์ที่สามารถพบกันได้บ่อยมาก ก็ คือ การควบคุมสถานการณ์หลังจากที่ได้สติแล้ว เช่น ถ้าเกิดปัญหาขึ้นจากการโต้ตอบก็อาจจะเป็น การพูดจาที่จะทำให้เสียใจภายหลัง หรือการกระทำที่ทำให้เสียใจภายหลัง เช่น ในกรณีนี้อาจเป็น การโต้แย้ง ถกเถียง ตวาดเสียงดัง ใช้อารมณ์กับผู้บังคับบัญชาหรือกระแทกประตู แต่หลังจากที่คิด แล้ว ตั้งสติแล้วก็จะกลับไปโต้ตอบอีกต่อสถานการณ์นั้น เช่น อาจจะกลับไปขอโทษ ซึ่งพบได้ทั่ว ๆ ไป

รูปแบบที่ 2 คือการควบคุมสถานการณ์ทันที โดยที่เมื่อมีเหตุการณ์ สถานการณ์หรือปัญหาเกิดขึ้น บางครั้งความรู้สึกภายในอาจรู้สึกโกรธ รู้สึกผิดหวัง รู้สึกหมดหวัง แต่ความรู้สึกเหล่านั้นจะถูกปลดโดยความรู้สึกในทางบวกและมีปฏิกิริยาที่ออกมาทางบวกโดยทันที เช่น ขอบคุณที่เจ้านายช่วยวิเคราะห์ วิจัยได้ใช้เวลาคุณผลงานและจะนำไปปรับปรุงเพื่อที่จะทำให้ ดีขึ้น มีความคิดในทางบวกว่า เจ้านายหวังดี และอยากให้งานดีจึงตำหนิ นั่นคือ C หรือการ ควบคุมสถานการณ์ ที่ต้องการและจะต้องฝึกฝน

หลักการที่ 2 คือ การถือว่าปัญหาขององค์กรเป็นปัญหาของเรา แล้วก็พยายาม แก้ไขปัญหาเป็นทีม ไม่ใช่พยายามโทษคนอื่น ถ้าหากว่ามีการทำความผิดมันไม่ใช่ความผิดของฉัน เพราะฉะนั้น ฉันไม่แก้ปัญหามา ทุก ๆ คนในที่นี้จะต้องคิดว่าสิ่งที่เกิดขึ้นเป็นปัญหาของพวกเราเอง พยายามที่จะช่วยคิดแก้ปัญหาเหมือนกับปัญหาของตนเอง ซึ่งสิ่งนี้จะเป็นอีกส่วนที่ทำให้คน ๆ นั้น เป็นคนที่มีความสามารถในการเผชิญอุปสรรคสูง เช่น บริษัทยอดขายลดลง ทุก ๆ คนจะคิดว่าเป็น ปัญหาของตน จะช่วยคิดแก้ปัญหา เช่น ฝ่ายการตลาดจะคิดว่าจะทำให้ผลิตภัณฑ์คุณภาพดี ต้นทุนถูกได้อย่างไร ฝ่ายขายจะพยายามคิดว่าจะใช้วิธีการเทคนิคการขายแบบไหน และฝ่าย

บริหารจะพยายามปรับปรุงนโยบายบริษัท นั่นก็คือ ทุก ๆ คนในองค์กรก็พยายามคิดว่าปัญหาที่เกิดขึ้นในองค์กร คือปัญหาของตนเอง และพยายามช่วยกันแก้ไข

หลักการที่ 3 คือ การคิดว่าปัญหานั้นถึงจุดแล้วต้องมีที่สิ้นสุด คือ อย่าคิดปัญหาเล็กให้เป็นปัญหาใหญ่ อย่าคิดว่าปัญหาอันนั้น คือ จุดจบของชีวิตไม่มีทางออกแล้ว เช่น ถ้าหากว่าเป็นนักเรียนสอบเข้ามหาวิทยาลัยไม่ได้ในสาขาวิชาที่ต้องการแล้ว คิดว่าตรงนั้นเป็นสิ่งที่นักเรียนไม่สามารถที่จะทำอะไรได้แล้วในชีวิตนี้ แต่จะต้องถือว่าจุดนั้นเป็นจุด ๆ หนึ่งของชีวิต ปัญหาทุกปัญหาสามารถแก้ไขได้ เช่น คณะอื่นอาจจะดีกว่า หรือถ้าหากว่าได้ข่าวว่าเขาจะมีการปิดบริษัทเนื่องจากผลการดำเนินงานที่ขาดทุน ก็ไม่เกิดปฏิกิริยาที่โวยวายทันทีว่าตายแล้ว หมดแล้วชีวิตนี้จะทำอย่างไร เราจะเอาอะไรกันดี คงจะต้องมองว่าไม่เป็นไร ก็คงจะต้องมีเวลาอีกเป็นเดือนเขาก็อาจจะต้องให้เงินก้อนหนึ่ง ซึ่งก็คงจะได้นำไปใช้สักระยะหนึ่ง ระยะนั้นจะมองหาคูว่าอนาคตวิชาชีพอันไหน บริษัทไหนที่น่าจะเป็นบริษัทที่อยู่ได้ดี และก็ตั้งสติคิดในทางบวกหาบริษัทใหม่ หางานทำใหม่ อาจจะดีกว่าเดิม อาจจะก้าวหน้ากว่าเดิมก็ได้ เพราะการคิดอย่างนี้เป็นการคิดที่มองปัญหาใหญ่ให้เป็นปัญหาเล็กก็จะทำให้มีกำลังใจ มีพลังที่จะแก้ไขปัญหา คนที่คิดในทางลบคิดว่ามีปัญหา รุมเร้ามากมายมหาศาลก็จะรู้สึกเหนื่อย หมดแรง จะรู้สึกไม่มีพลัง รู้สึกหมดหวัง สมองก็จะเหนื่อยล้า การทำงานของสมองจะมีประสิทธิภาพที่ลดลง ร่างกายก็จะอ่อนเปลี้ยจะไม่สามารถที่จะไปมีความคิดดี ๆ ได้ ทำให้ไม่สามารถจะไปแก้ปัญหอะไรได้

หลักการที่ 4 คือ ความทนทาน ความอดทนต่อปัญหาต่าง ๆ ซึ่งถ้าหากว่าเป็นคนมองโลกในแง่ดี เป็นคนมองโลกในทางบวก พยายามเห็นปัญหาให้เป็นปัญหาที่เล็กก็จะทำให้เขาสามารถฝ่าฟันอุปสรรคไปได้ในที่สุด มีตัวอย่างของชีวิตบุคคลในอเมริกาหลาย ๆ คน เช่น อับราฮัม ลินคอล์น ที่ต้องตกงาน ธุรกิจล้มเหลว คนรักเสียชีวิต เป็นโรคประสาท พ่ายแพ้ในการเลือกตั้งในการเป็นผู้แทนรัฐ พ่ายแพ้ต่อการเลือกตั้งเป็นประธานสภาสหรัฐอเมริกา ไม่ได้รับการเสนอชื่อให้ลงสมัครผู้แทนรัฐสภาองเกรส ไม่ได้รับเสนอชื่อให้ลงสมัครในตำแหน่งรองประธานาธิบดี พ่ายแพ้การเลือกตั้งเป็นวุฒิสมาชิก แต่ในที่สุดก็เอาชนะความล้มเหลวได้ โดยได้รับการเลือกตั้งเป็นประธานาธิบดีแห่งสหรัฐอเมริกาที่โลกไม่เคยลืม ซึ่งการทนทานและอดทนต่อปัญหาทำให้ในที่สุดเขาก็สามารถรอดพ้นปัญหามาได้ ในชีวิตประจำวันของคนเรา หรือในการทำงานทุก ๆ อย่าง ก็จะมีปัญหาเล็กบ้างใหญ่บ้าง การอดทนต่อปัญหาก็เป็นสิ่งหนึ่งที่จะทำให้ในที่สุดปัญหานั้นก็จะหายไป

หลักการที่ 4 ข้อ (CORE) ของความสามารถในการเผชิญอุปสรรคต่างก็มีปฏิสัมพันธ์กันและทำงานร่วมกันอย่างชัดเจน คนที่มีความสามารถในการเผชิญอุปสรรคสูงจะเป็นคนที่มองเห็นโอกาสในทุก ๆ ครั้งที่ปัญหา และรู้จักใช้โอกาสนั้นอย่างมีประสิทธิภาพในการสร้างความสำเร็จให้เกิดขึ้น

ลักษณะของผู้ที่จะประสบความสำเร็จ

แจ็ค เวลช์ (Jack Welch) (คันทันนี ฉัตรคุปต์.ม.ป.ป. : 91-95) ผู้บริหารระดับสูง หรือซีอีโอ (CEO) ของบริษัท เจเนอรัลอิเล็กทริก (General Electrics) หรือ จีอี (GE)

ได้กล่าวว่า ในการบริหารงานในการที่จะทำให้องค์กรประสบความสำเร็จนั้น สิ่งที่สำคัญที่สุด คือ บุคลากรขององค์กรนั้น จะต้องมีการพัฒนาประสิทธิภาพของบุคลากรอย่างต่อเนื่องอย่างสม่ำเสมอ มีวิธีการนำเสนอแนวความคิดใหม่ ๆ เข้ามาอย่างสม่ำเสมอ และได้กล่าวถึงคุณลักษณะของบุคคลที่จะประสบความสำเร็จในชีวิตจะต้องมีคุณสมบัติดังนี้

1. มีวิสัยทัศน์ (VISION) ซึ่งหมายถึง ความฝันและการลงมือกระทำตามความฝัน หรือมาจาก Dream + Action = Vision คือการมองการณ์ไกลไปข้างหน้าและต้องมุ่งมั่นมองที่กว้างไม่ใช่มองที่มุมแคบแค่มุมใดมุมหนึ่ง จะต้องเป็นใจกว้างมองได้หลายมุมหลากหลาย จะมองไกลและต้องไฝ่รู้

2. การที่มีพลัง (Energetic) หรือเหมือนกับคนที่มีไฟในตัว เป็นคนกระตือรือร้น กระฉับกระเฉง มีความคล่องตัวสูง มีพลังอย่างแรงกล้าในตัวเองที่จำคิดจะทำ เหมือนมีพลังพิเศษ นอกจากนี้ ยังต้องเป็นคนที่สามารถผลักดัน สามารถจูงใจคนอื่น ลูกน้อง เจ้าหน้าที่ทุกคนในองค์กรให้เกิดพลังขึ้น สามารถกระตุ้นให้มีพลังขึ้นและทำงานอย่างเต็มความสามารถ

3. มีความเชื่อมั่นในตนเอง (Self confidence) คือ มีความเชื่อมั่นในความคิดของตนเอง และขณะเดียวกันก็เชื่อมั่นผู้อื่นด้วย สามารถรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น กล้าที่จะดึงคนเก่งมาทำงาน ไม่กลัวที่จะทำงานกับคนเก่ง ต้องเข้าใจคนและเข้าใจจิตวิทยามนุษย์ สามารถมอบหมายงานให้ตรงกับความรู้ความสามารถและความถนัดของพนักงาน คือ Put the right man on the right job ซึ่งจะมีส่วนทำให้งานก้าวไปข้างหน้าและเจริญพัฒนาต่อไปได้

4. จะต้องเป็นคนกล้าตัดสินใจ กล้าที่จะเสี่ยง แต่จะต้องเสี่ยงอยู่บนเหตุผล และข้อมูล ต้องกล้ารับผิดชอบสิ่งที่ทำ (Calculated Risk) จะต้องเป็นคนที่กล้าตัดสินใจไม่ว่าจะเป็นเรื่องที่ยาก ๆ (Difficult Decision) ซึ่งหากตัดสินใจได้ถูกต้องเหมาะสม งานที่มีประสิทธิภาพก็จะเกิดขึ้น นอกจากนี้ สตอลท์ ยังได้เสนอแนวคิดว่าคนที่มีความสามารถในการเผชิญอุปสรรค ดังนี้

ความสามารถในการเผชิญอุปสรรค ประกอบด้วยหลัก 2 ประการ คือหลักการทางวิทยาศาสตร์และหลักการปฏิบัติ ซึ่งเป็นปัจจัยหลักที่ส่งผลต่อความสามารถในการเผชิญอุปสรรค ประกอบด้วย

1.การยอมรับฟังความคิดเห็นของบุคคลอื่น (L=Listen to Your Core Responce) หมายถึง ความสามารถในการยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นเพื่อนำมาวิเคราะห์หาสาเหตุและแนวทางในการแก้ไข เพราะการฟังเป็นพื้นฐานทางแนวคิดของมนุษย์ที่จะนำไปสู่แนวทางการปฏิบัติ

2.การตั้งมั่นในเหตุผลและหลักเกณฑ์ (E = Establish Accomtability) หมายถึง การมีจุดมุ่งหมายที่แน่นอนและตั้งมั่นยึดมั่นถือเอาแนวคิดนั้นไปสู่การปฏิบัติจริง

3.การวิเคราะห์แยกแยะ (A-Analyze the Evidence) หมายถึง การพินิจพิจารณาอย่างละเอียดรอบคอบเพื่อนำมาเปรียบเทียบข้อดีข้อเสียให้เห็นได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

4.การปฏิบัติ (D-Do Something) หมายถึง การลงมือกระทำตามที่ได้วางแผนการทำงานตามขั้นตอนที่วางไว้เพื่อให้ประสบผลสำเร็จโดยมีระยะเวลาในการปฏิบัติที่แน่นอน

คุณลักษณะของผู้ที่มีความสามารถในการเผชิญอุปสรรค

1. มีการตั้งเป้าหมายหรือตั้งความปรารถนาอย่างแรงกล้าในสิ่งที่ต้องการไว้ล่วงหน้า และมีความพยายามที่จะมุ่งไปยังจุดหมายนั้น
2. มีจิตใจเด็ดเดี่ยวเข้มแข็ง (Strong –Minded) หมายถึง การไม่หวั่นกลัวต่อภัยอันตราย และไม่คิดว่าตนเกิดมาเคราะห์ร้าย คนที่มี Strong Minded มีลักษณะอ่อนโยนแต่ไม่อ่อนแอ เด็ดขาดเคารพบนอบต่อผู้ที่ใหญ่กว่า มีความเมตตากรุณาต่อผู้น้อย ไม่ฉุนเฉียว โกรธง่าย
3. มีความเชื่อมั่นในตนเอง (Self – confidence) หมายถึง คนที่เชื่อว่าตนเองสามารถกระทำในสิ่งที่ตั้งความมุ่งหวังไว้ได้สำเร็จ บุคคลประเภทนี้มีลักษณะพึ่งตนเองไม่กลัวความผิดพลาด เมื่อทำผิดแล้วถือว่าความผิดพลาดนั้นเป็นบทเรียนเพื่อสอนให้ทำในสิ่งที่ถูกต้องต่อไป
4. มีพลังอำนาจของความคิดและพลังจิตที่แรงกล้า (Will –power) เพื่อเป็นเครื่องนำไปสู่จุดหมายที่ต้องการ

บุคคลที่มีความสามารถในการเผชิญอุปสรรคสูงกับบุคคลที่มีความสามารถในการเผชิญอุปสรรคต่ำค่อนข้างแตกต่างกันมาก ซึ่งกลุ่มมีความสามารถในการเผชิญอุปสรรคสูงจะสามารถควบคุมและรับมือกับสถานการณ์ปัญหาที่เข้ามาเผชิญได้ดีกว่ากลุ่มที่มีระดับความสามารถในการเผชิญอุปสรรคต่ำ เพราะฉะนั้นความสามารถในการเผชิญอุปสรรค เป็นตัวกำหนดพฤติกรรมที่ตอบสนองต่อเหตุการณ์นั้น ๆ โดยอยู่ภายใต้การควบคุมสถานการณ์ได้

คุณธรรมจริยธรรม

ความหมายของคุณธรรมจริยธรรม

คุณธรรมและจริยธรรมเป็นคำที่มีความหมายใกล้เคียงกันมากบางคนใช้ควบคู่กันไป หมายถึงความดีงามไม่ว่าจะเป็นด้านการกระทำหรือจิตใจของบุคคลใดบุคคลหนึ่งนักปรัชญาชาวต่างประเทศได้ให้ความหมายของคุณธรรม ซึ่งตรงกับภาษาอังกฤษว่า Virtue ส่วนจริยธรรมตรงกับคำว่า Moral ซึ่งผู้ที่ให้ความหมายของคุณธรรมและจริยธรรม ดังนี้

ไต่ตัส (Titus 1936: 200) กล่าวว่า คุณธรรมเป็นลักษณะนิสัยที่ดีของอุปนิสัยเป็นคุณภาพหรือนิสัยของมนุษย์ซึ่งคนทั่วไปชมเชยเห็นคุณค่า เป็นการจัดระเบียบจนเป็นนิสัยของแรงกระตุ้นทางจิตใจ เป็นเจตคติ หรือรูปแบบที่แสดงออกซึ่งคุณค่า ความดีทางศีลธรรม

พจนานุกรมของลองแมน (Longman Dictionary of Contemporary English.1978: 1226) ให้ความหมายของคุณธรรมไว้ 2 ประการ

1. คุณธรรม หมายถึง ความดีงามของลักษณะนิสัย หรือพฤติกรรมที่ได้จากกระทำจนเคยชิน
2. คุณธรรม หมายถึง คุณภาพที่บุคคลได้กระทำตามความคิดและมาตรฐานของสังคม ซึ่งเกี่ยวกับความประพฤติและศีลธรรม

ส่วนนักปรัชญา นักการศึกษา และนักการศาสนาในประเทศไทยได้ให้ความหมายของคุณธรรมไว้เช่นเดียวกัน ดังนี้

พระราชวรมณี (2527: 37) และ พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต) (2538: 34) ได้ให้ความหมายไว้ว่า คุณธรรมหมายถึง ธรรมที่เป็นคุณความดีสภาพที่เกื้อกูล

ยนต์ ชุ่มจิต (2531: 139) กล่าวว่าคุณธรรม หมายถึง คุณสมบัติที่เป็นความดี ความถูกต้องซึ่งมีอยู่ภายในจิตใจของบุคคล ซึ่งพร้อมที่จะกระทำพฤติกรรมต่าง ๆ อันเป็นประโยชน์ต่อตนเอง ต่อผู้อื่นหรือทั้งตนเองและผู้อื่น

จากความหมายของคุณธรรมตามลักษณะของบุคคลต่าง ๆ พอสรุปได้ว่าคุณธรรมคือ สิ่งที่สังคมยอมรับว่าเป็นสิ่งที่ดีงาม ซึ่งเกิดจากการศึกษา การปฏิบัติ ฝึกอบรมการกระทำ จนเคยชินเกิดเป็นลักษณะนิสัย เป็นสิ่งที่มีคุณประโยชน์ต่อตนเอง ต่อผู้อื่น และต่อสังคม

ส่วนคำว่า “จริยธรรม” นั้นมีนักจิตวิทยาหลายท่านได้ให้ความหมายของจริยธรรมไว้มากมาย ซึ่งกล่าวไว้ดังนี้

ดวงเดือน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข ประจันปัจฉินัก (2520: 16) ได้ให้ความหมายจริยธรรม (Morality) หมายถึง ลักษณะทางสังคมหลายลักษณะของมนุษย์และมีขอบเขตรวมถึงพฤติกรรมทางสังคมประเภทต่าง ๆ ด้วยลักษณะและพฤติกรรมจะมีคุณสมบัติประเภทใดประเภทหนึ่งในสองประเภทคือเป็นลักษณะที่สังคมต้องการให้มีสมาชิกอยู่ในสังคมนั้น ๆ และเป็นพฤติกรรมที่สังคมนิยมชมชอบว่าถูกเหมาะสม และอีกประการหนึ่งคือลักษณะที่สังคมไม่ต้องการให้มีอยู่ในสมาชิกสังคม เป็นการกระทำที่สังคมลงโทษหรือพยายามกำจัดเป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้องและไม่สมควร

ประสาธ อิศรปริดา (2532: 120) เขียนไว้ว่า จริยธรรมตรงกับคำว่า Morality ในภาษาอังกฤษซึ่งมีรากศัพท์มาจากคำว่า “Moralis” ในภาษาละติน ตามรากศัพท์นั้น จริยธรรมหมายถึงจารีต ประเพณี มารยาทหรือความประพฤติในสังคมหรือรูปแบบของพฤติกรรมซึ่งปฏิบัติตามมาตรฐานของกลุ่ม

เพียเจท์ (Piaget:1960: 1) กล่าวว่าจริยธรรม คือองค์ประกอบของกฎเกณฑ์ที่บุคคลยอมรับว่าถูก ว่าดี ว่าควร และโคเบอร์ก (Kohlberg.1969: 34) ได้ให้ความหมายของจริยธรรมว่าเป็นความรู้สึกผิดชอบชั่วดี เป็นกฎเกณฑ์และมาตรฐานของการประพฤติปฏิบัติในสังคมซึ่งบุคคลจะพัฒนาขึ้นจนกระทั่งมีจริยธรรมเป็นของตนเองโดยอาศัยเกณฑ์จากสังคมเป็นสิ่งที่ตัดสินว่าการกระทำนั้นถูกหรือผิด

บราวน์ (Brown.1968: 411) ได้ให้ความหมายของจริยธรรมไว้ว่า จริยธรรมหมายถึงระบบของกฎเกณฑ์สำหรับวิเคราะห์การกระทำผิดหรือถูกของบุคคล จริยธรรมเปลี่ยนแปลงและวิวัฒนาการมาจากประสบการณ์ของบุคคล และบราวน์ ได้จำแนกองค์ประกอบของจริยธรรมออกเป็น 3 มิติ คือ (1) ความรู้ (Knowledge) (2) ความประพฤติ (Conduct) และ (3) ความรู้สึก (Feeling)

ฮอฟแมน (Hoffman.1970: 958-966) จำแนกองค์ประกอบของจริยธรรมไว้ใกล้เคียงกับบราวน์ โดยเชื่อว่า จริยธรรมเป็นกระบวนการซึมซาบ (Internalization) ของ 3 องค์ประกอบที่มี

อิสระจากกัน ได้แก่ ความคิดทางจริยธรรม (Moral Thought) ความรู้สึกทางจริยธรรม (Moral Feeling) และพฤติกรรมทางจริยธรรม (Moral Behavior)

สาโรช บัวศรี (ปริยา วงศ์อนุตรโรจน์. 2543: 278; อ้างอิงจาก สาโรช บัวศรี. 2522) กล่าวว่า จริยธรรม หมายถึง ความประพฤติที่ถือว่าเป็นสิ่งมีคุณค่า ความประพฤติเหล่านี้ประกอบด้วยศีลธรรม คุณธรรม และธรรมเนียมประเพณี

จากคำนิยามและความหมายจริยธรรมที่กล่าวมาสามารถสรุปได้ว่าจริยธรรม คือ มาตรฐานหรือแนวทางในการประพฤติปฏิบัติตนให้เป็นที่ยอมรับของสังคมและให้สังคมมีความสุขและความพอใจ

ประเภทของจริยธรรม

ดวงเดือน พันธุมนาวินและคณะ (2524: 2-5) ได้แบ่งลักษณะต่าง ๆ ของมนุษย์ที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรมเป็น 4 ประเภท ตามมิติทางจิตวิทยา ดังนี้

1. ความรู้เชิงจริยธรรม หมายถึง การมีความรู้ในสังคมของตนนั้นถือว่าการกระทำชนิดใดควรกระทำ และการกระทำชนิดใดควรงดเว้น ลักษณะและพฤติกรรมประเภทใดเหมาะสมหรือไม่เหมาะสมมากนักน้อยเพียงใด ปริมาณความรู้เชิงจริยธรรมหรือความรู้หรือความรู้เกี่ยวกับค่านิยมทางสังคมนั้นขึ้นอยู่กับระดับการศึกษาและพัฒนาการทางสติปัญญาของบุคคลด้วย ความรู้เกี่ยวกับกฎเกณฑ์ทางสังคมและศาสนาเป็นส่วนใหญ่ เด็กจะเริ่มเรียนรู้ตั้งแต่เกิด และโดยเฉพาะในช่วงอายุ 2 ถึง 10 ปี จะได้รับการปลูกฝังค่านิยมด้านนี้เป็นพิเศษ

2. เจตคติเชิงจริยธรรม หมายถึง ความรู้สึกของบุคคลเกี่ยวกับลักษณะหรือพฤติกรรมเชิงจริยธรรมต่าง ๆ ว่าตนชอบหรือไม่ชอบลักษณะนั้น ๆ เพียงใด เจตคติเชิงจริยธรรมของบุคคลส่วนมากจะสอดคล้องกับค่านิยมในสังคมนั้น แต่บุคคลบางคนในสถานการณ์ปกติอาจมีเจตคติที่แตกต่างไปจากค่านิยมของสังคมก็ได้ เจตคติเชิงจริยธรรมของบุคคลนั้นมีความหมายกว้างกว่าความรู้เชิงจริยธรรมของบุคคล เพราะเจตคตินั้นรวมถึงความรู้ และความรู้สึกในเรื่องนั้น ๆ เข้าด้วยกัน ฉะนั้นเจตคติเชิงจริยธรรมจึงมีสมบัติที่สำคัญ จะใช้ทำนายพฤติกรรมเชิงจริยธรรมได้แม่นยำกว่าการใช้ความรู้เกี่ยวกับค่านิยมทางสังคมของบุคคลแต่เพียงอย่างเดียว นอกจากนี้เจตคติเชิงจริยธรรมของบุคคลเวลาหนึ่งอาจเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมได้

3. เหตุผลเชิงจริยธรรม หมายถึง การที่บุคคลใช้เหตุผลในการเลือกที่จะกระทำหรือเลือกที่จะไม่กระทำพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง เหตุผลที่กล่าวนี้จะแสดงถึงเหตุจูงใจหรือแรงจูงใจที่อยู่เบื้องหลังการกระทำต่าง ๆ ของบุคคล การศึกษาเหตุผลเชิงจริยธรรม จะทำให้ทราบว่าบุคคลผู้มีจริยธรรมในระดับแตกต่างกันอาจมีการกระทำที่คล้ายคลึงกันได้เสมอ และบุคคลที่มีการกระทำเหมือนกันอาจมีเหตุผลเบื้องหลังการกระทำแตกต่างกัน และท้ายสุดทำให้เราทราบว่าระดับจริยธรรมที่แตกต่างกันได้ นักทฤษฎีพัฒนาทางจริยธรรม คือ เพียเจต์ และโคลเบอร์ก (Piaget. 1932 and Kohlberg.1969: 394-395) และนักวิจัยอื่น ๆ พบว่าการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมประเภทต่าง ๆ ของบุคคลนั้นด้วย

4. พฤติกรรมเชิงจริยธรรม หมายถึง การที่บุคคลแสดงพฤติกรรมที่สังคมนิยมชมชอบหรือยกเว้นการแสดงพฤติกรรมที่ฝ่าฝืนกฎเกณฑ์หรือค่านิยมของสังคมนั้น ตัวอย่างพฤติกรรมเชิงจริยธรรมซึ่งเป็นการกระทำที่สังคมเห็นชอบ และสนับสนุนมีหลายประเภท เช่น การให้ทาน การเสียสละเพื่อส่วนรวม การช่วยเหลือผู้ตกทุกข์ได้ยาก พฤติกรรมเชิงจริยธรรม เป็นสิ่งที่สังคมให้ความสำคัญมากกว่าด้านอื่น ๆ ทั้งนี้เพราะการกระทำในทางที่ดี และเลวของบุคคลนั้นส่งผลโดยตรงต่อความผาสุกและความทุกข์ของสังคม การศึกษาค้นคว้าอื่น ๆ ของจริยธรรมก็เป็นเพียงเพื่อให้เข้าใจ และสามารถทำนายพฤติกรรมในสถานการณ์ต่าง ๆ ของบุคคลเท่านั้น

แสง จันทรงาม (2522: 219 -221) กล่าวว่า จริยธรรมเป็นของดีเป็นพลังกระตุ้นให้ทุกคนมีการคิด การพูด การกระทำที่ดี เป็นเหตุให้เกิดความเจริญแก่ตนเอง แก่คนอื่น และแก่ประเทศชาติ ดังนั้นจึงแบ่งจริยธรรมออกเป็นประเภทใหญ่ ๆ ได้ 3 ประเภท ดังต่อไปนี้

1. ประเภทสร้างความเจริญแก่ตนเอง จริยธรรมประเภทนี้มีคุณสมบัติทำให้คนมีความเจริญก้าวหน้า ในด้านการเรียน การงาน และการสังคม ผู้มีจริยธรรมดังต่อไปนี้จะประสบความสำเร็จก้าวหน้าในทุก ๆ ด้านคือ

ความขยันขันแข็ง	ความรู้จักยับยั้งชั่งใจ
ความพยายาม	ความมีจิตใจร่าเริงเบิกบาน
ความรักในความก้าวหน้า	ความเป็นผู้เห็นการณ์ไกล
ความรักในความรู้	ความมีเหตุผล
ความตรงต่อเวลา	ความรักในความสะอาด
ความรอบคอบ	ความอดทน
ความประหยัด	ความรู้จักพึ่งตนเอง
ความรู้จักค่าของเวลา	ความเป็นผู้มีระเบียบ
ความเอาจริงเอาจังในการทำงาน	ความรักในความดี
ความเป็นคนช่างสังเกต	ความเกลียดกลัวต่อความชั่ว
ความรู้จักประมาณ	ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
ความกล้าหาญ	ความคงเส้นคงวา
ความรู้จักเลือกคบคน	ความมีใจหนักแน่นมั่นคงขยันดี

2. ประเภทส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างมนุษย์ คือ

ความมีไมตรีจิตมิตรภาพ	ความรู้จักรับผิดชอบเมื่อผิด
ความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น	ความจริงใจในการพูดการกระทำ
ความเคารพต่อความคิดเห็นคนอื่น	ความรู้สึกรับผิดชอบ
ความกตัญญูทดแทน	ความสุภาพอ่อนโยน
ความรู้สึกละอ่อนส้นผ่อนยาว	ความมีระเบียบวินัย
ความเคารพต่อระเบียบกฎเกณฑ์	ความมีน้ำใจนักกีฬา
ความเสมอต้นเสมอปลาย	ความถ่อมตน

ความซื่อสัตย์

ความรู้จักกาลเทศะ

ความรู้จักเคารพสิทธิผู้อื่น

ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่

3. ประเภทส่งเสริมชาติบ้านเมือง คือ

ความรักชาติ

ความรักธรรมชาติ

ความรักสมบัติสาธารณะ

ความกล้าหาญ

ความเคารพนับถือศาสนา

ความเห็นแก่ส่วนรวม

ความรักศิลปวัฒนธรรมของชาติ

ความเสียสละ

ความจงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์

ความรักประเพณีอันดีงาม

จากเนื้อหาหลักสูตรวิชาพระพุทธศาสนาในระดับประถมศึกษา (ประกาศรี สี่ห้าไฟ. 2535: 20-21) ในแผนการสอนจริยศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 อยู่ในกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย มี 25 แผน ได้แก่

1. ทำใจให้สงบมีสมาธิ
2. ความเมตตากรุณา
3. การสร้างวินัยในตนเอง
4. การอยู่ร่วมกัน
5. ความอดทนอดกลั้น
6. น้ำใจนักกีฬา
7. กล้าหาญเชื่อมั่นในตนเอง
8. อยู่พอดีกินพอดีมีสุข
9. กตัญญูกตเวที
10. การยอมรับการเปลี่ยนแปลง
11. ความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม
12. งามมารยาท
13. ซื่อสัตย์สุจริต
14. ความขยันหมั่นเพียร
15. มีสติ มีเหตุผล
16. ละอาย และเกรงกลัวต่อการทำความชั่ว
17. ไม่ละเมิดสิทธิผู้อื่น
18. ไม่โลภไม่ทุจริต

19. ไม่ลอง และเสพลั้งเสพลัด
20. ประหยัด
21. ไม่เห็นแก่ตัว
22. ความเอื้อเพื่อเสียสละ
23. จงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์
24. วัฒนธรรม และปฏิบัติตามประเพณีนิยม
25. การแก้ไขข้อบกพร่อง

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการเป็นหน่วยงานที่ได้รับเริ่มจัดตั้งโครงการการศึกษาจริยธรรมไทยขึ้นในปี พ.ศ. 2523 เพื่อดำเนินการศึกษาและพัฒนาจริยธรรมอย่างเป็นระบบระเบียบ จากผลการประชุมทางวิชาการของคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพบว่าจริยธรรมหลักที่จำเป็นต่อการเสริมสร้างและพัฒนาโดยเร่งด่วนมี 8 ประการดังนี้ (กรมวิชาการ.2534: 4-5)

1. การใฝ่สัจจะหรือสัจธรรม เป็นค่านิยมเกี่ยวกับการยึดถือความจริงยอมรับความจริง เชื่อหรือศรัทธาในสิ่งที่มีเหตุผลตามแนวกาลสูตร เชื่อหรือศรัทธาในสิ่งที่มีหลักฐานข้อมูลรองรับที่สามารถพิสูจน์ตรวจสอบได้ นิยมการแสวงหาความรู้ความจริง

2. การใช้ปัญญาในการแก้ปัญหาเป็นค่านิยมที่เกี่ยวกับการใช้กระบวนการค้นหาความรู้ความจริง หรือทางออกอย่างมีเหตุผลเหมาะสม เพื่อแก้ปัญหาหรือจัดอุปสรรคข้อยุ่งยากต่าง ๆ ที่เผชิญอยู่จัดเป็นค่านิยมที่สอดคล้องกับการใช้กระบวนการตามวิทยาศาสตร์ หรือริยสัจสี่

3. เมตตา – กรุณา เป็นค่านิยมเกี่ยวกับการเสียสละสิ่งของกำลังกายความคิดหรือประโยชน์ส่วนตัวให้กับผู้อื่น นิยมการเอื้อเพื่อช่วยเหลือผู้อื่น กล่าววาจาเหมาะสมประพฤติประโยชน์ และแสดงความเป็นมิตรแท้

4. สติ – สัมปชัญญะ เป็นค่านิยมที่เกี่ยวกับการระลึกตัวเสมอว่าตนกำลังทำอะไร มีความพร้อมและตื่นตัวในการรับรู้สิ่งแวดล้อมอย่างฉับไวกระตุ้นเตือนตนเองให้ตัดสินใจประพฤติปฏิบัติในสถานการณ์เฉพาะหน้าอย่างรอบคอบและระมัดระวัง

5. ไม่ประมาท เป็นค่านิยมเกี่ยวกับการมีการวางแผน มีการเตรียมพร้อมมีการคาดการณ์ได้ถูกต้องคือผลที่ตามมาของการกระทำ หรือการประพฤติปฏิบัติใด ๆ ของตนเอง ทำให้เกิดผลยับยั้งชั่งใจควบคุมตนเอง หรือควบคุมสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม

6. ซื่อสัตย์ สุจริต เป็นค่านิยมเกี่ยวกับการประพฤติปฏิบัติตรงต่อความจริงและความถูกต้องดีงาม เช่น การตรงต่อความรับผิดชอบ ตรงตามระเบียบแบบแผนและกฎเกณฑ์ ตรงต่อคำมั่นสัญญา เป็นต้น

7. ขยันหมั่นเพียร เป็นค่านิยมเกี่ยวกับการมีความพอใจในหน้าที่การงานของตน มีใจจดจ่อกับงานมีความเพียรพยายาม มีการไต่ตรองปรับปรุงงาน สามารถควบคุมตนเองให้ปฏิบัติงานให้บรรลุผลสำเร็จครบถ้วน

8. หิริ – โอตตปปะ เป็นค่านิยมเกี่ยวกับความละอายเกรงกลัวไม่ปรารถนาต่อการประพฤติชั่วหรือสิ่งที่ผิดไปจากศีลธรรมและมาตรฐานความดีงามของสังคมทุกชนิตจะประเมินการกระทำของตนเองเสมอและเลือกประพฤติปฏิบัติแต่สิ่งที่ถูกต้องดีงาม

แนวทฤษฎีการปลูกฝังและเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรม

ทฤษฎีที่ผู้วิจัยนำมาเป็นข้อสนับสนุนในการทำวิจัยครั้งนี้มี ดังนี้คือ

ทฤษฎีการเรียนรู้ทางพุทธิปัญญา (Cognitive Development Theory)

แนวคิดของนักจิตวิทยาในกลุ่มนี้เห็นว่าลักษณะของสติปัญญา มีความสัมพันธ์กับพัฒนาการทางจริยธรรมของมนุษย์ นักจิตวิทยาในกลุ่มทฤษฎีนี้มีความเชื่อเบื้องต้นดังนี้ (Kohlberg.1976: 18)

1. พัฒนาการทางจริยธรรมมีโครงสร้างพื้นฐานทางพุทธิปัญญา (Cognitive) และมีองค์ประกอบการเลือกใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม
2. แรงจูงใจเบื้องต้นเกี่ยวกับจริยธรรม คือ แรงจูงใจเกี่ยวกับการยอมรับ (Acceptance) การมีความสามารถ (Competence) การเคารพตนเองหรือการเข้าใจตนเองอย่างถ่องแท้ (Self-esteem of Self Actualization)
3. ลักษณะสำคัญทางจริยธรรมคือการพัฒนาการจะเป็นสากลมีขั้นตอนเหมือนกันทุกวัฒนธรรม เพราะในทุกวัฒนธรรมมีการปฏิสัมพันธ์กันในสังคม มีการสวมบทบาท (Role Taking) และมีความขัดกันในสังคม ซึ่งต้องทำการบูรณาการทางจริยธรรม (Moral Integration) เช่นเดียวกัน
4. กฎและเกณฑ์ปกติเบื้องต้นของจริยธรรมเกิดจากประสบการณ์ที่ได้จากการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมมากกว่าเกิดจากการสร้างกฎเกณฑ์ภายในตนเองจึงไม่นิยมขั้นพัฒนาการภายในแต่เกิดจากการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างตน (Self) กับคนอื่น
5. สิ่งแวดล้อมมีอิทธิพลต่อพัฒนาการทางจริยธรรม พิจารณาจากคุณภาพและขอบเขตทั่ว ๆ ไปของสิ่งเร้าทางพุทธิปัญญาและทางสังคม ตลอดช่วงการพัฒนาการของเด็กมากกว่าเกิดจากประสบการณ์เฉพาะอย่าง จากพ่อแม่หรือประสบการณ์ที่ได้จากวินัย การลงโทษหรือรางวัล

ทฤษฎีการพัฒนาการทางจริยธรรมของเพียเจต์

นักจิตวิทยาที่สนใจศึกษาแนวทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมทางพุทธิปัญญาคือ เพียเจต์ (Piaget) เป็นผู้ริเริ่มศึกษาพัฒนาการทางจริยธรรมของเด็กและมีความคิดว่าพัฒนาการทางจริยธรรมของมนุษย์นั้น ขึ้นอยู่กับความฉลาดในการที่จะรับรู้เกณฑ์ลักษณะต่าง ๆ ทางสังคม ดังนั้นพัฒนาการทางจริยธรรมของบุคคลจึงขึ้นอยู่กับพัฒนาการทางสติปัญญาของบุคคลนั้น ๆ และแบ่งขั้นของมนุษย์เป็นสามขั้น (ดวงเดือน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข ประจักษ์ปัจฉิม. 2520: 40-41)

1. ขั้นก่อนจริยธรรม (Sensorimotor Operation) พัฒนาการขั้นนี้เริ่มตั้งแต่แรกเกิดจนถึง 2 ขวบ เด็กในวัยนี้ยังไม่มีความสามารถในการรับรู้สิ่งแวดล้อมอย่างละเอียด แต่มีความอยากร ความต้องการทางกาย ซึ่งต้องการที่จะได้รับการตอบสนอง โดยไม่คำนึงถึง

กาลเทศะ เมื่อเด็กเริ่มมีความสามารถในการพูดก็เริ่มรู้สภาพแวดล้อมและบทบาทของตนเองต่อบุคคลอื่น

2. **ขั้นยึดคำสั่ง (Early Concrete Operational Thinking)** พัฒนาการขั้นนี้อยู่ในช่วงอายุ 2-6 ปี เด็กต้องมีความเกรงกลัวผู้ใหญ่ และเห็นว่าคำสั่งผู้ใหญ่เป็นสิ่งที่เขาต้องทำตาม

3. **ขั้นยึดหลักแห่งตน (Late Concrete Operational Thinking)** พัฒนาการขั้นนี้อยู่ในช่วงอายุ 8-10 ปี เพียเจต์เชื่อว่าเกิดขึ้นจากพัฒนาการทางสติปัญญาและประสบการณ์ในการมีบทบาทในกลุ่มเพื่อนด้วยกัน ความเกรงอำนาจภายนอกและเป็นหลักภายในจิตใจของเด็กเกี่ยวกับความยุติธรรมซึ่งหมายถึง การแลกเปลี่ยนกันและความเท่าเทียมกันของบุคคลในช่วงอายุ 8-10 ปี เด็กที่อยู่ในสังคมปกติจะบรรลุถึงขั้นที่สาม แต่อาจมีเด็กบางคนพัฒนาช้ากว่านี้ หรือบางครั้งการพัฒนาจะอยู่ในขั้นที่สาม แต่อาจมีเด็กบางคนพัฒนาช้ากว่านี้ หรือบางครั้งการพัฒนาจะอยู่ในขั้นที่สอง เนื่องจากการบีบบังคับอย่างผิดปกติของผู้เลี้ยงดู หรือเกิดจากการขาดประสบการณ์ในกลุ่มเพื่อนก็ได้

ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของโคเบอร์ก

โคเบอร์ก (ดวองเตื่อน พันธุมนาวิณและคณะ. 2524: 25-31; อ้างอิงจาก Kohlberg. 1976 : 176-32) ได้ศึกษาพัฒนาการทางจริยธรรมตามแนวของเพียเจต์ และพบว่า พัฒนาการทางจริยธรรมของมนุษย์นั้นมิได้บรรลุจุดสมบูรณ์เมื่อบุคคลอายุได้ 10 ปี แต่จะพัฒนาไปอีกหลายขั้นจากอายุ 11 ปี ถึง 25 ปี และเขาถือว่าการวัดขั้นพัฒนาการทางจริยธรรมนั้นต้องให้การให้เหตุผลเชิงจริยธรรมอย่างเดียวกันนั้น โคเบอร์ก ได้แบ่งระดับของจริยธรรมออกเป็นสามระดับ ซึ่งสามระดับนั้นจัดเป็นขั้นพัฒนาการทางจริยธรรมได้ 6 ขั้น พอสรุปได้ดังนี้

ตาราง 1 เหตุผลเชิงจริยธรรมหกชั้น ซึ่งแบ่งเป็นสามระดับ ในทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรม

ขั้นการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม	ระดับของจริยธรรม
ขั้นที่ 1 หลักการหลบหลีกการลงโทษ (Obedient and Punishment Orientation) 2-7 ปี ขั้นที่ 2 หลักการแสวงหารางวัล (Naively egoistic Orientation)7-10 ปี	1. ระดับก่อนเกณฑ์ (Preconventional Level) 2-10 ปี ในขั้นนี้เด็กจะเลือกกระทำในสิ่งที่เป็นประโยชน์แก่ตนเองการกระทำในขั้นแรกจะมุ่งหลบหลีกมิให้ตนเองถูกลงโทษทางกายจะยอมทำตามคำสั่งของผู้ใหญ่เพราะเป็นผู้มีอำนาจทางกายเหนือตน
ขั้นที่ 3 หลักการทำตามที่ผู้อื่นเห็นชอบ (Good-boy Orientation) 10-13 ปี ขั้นที่ 4 หลักการทำตามหน้าที่ของสังคม (Authority and Social Order Maintaining Orientation) 13-16 ปี	ขั้นที่สองคือการแสวงหารางวัล เด็กจะเลือกทำในสิ่งที่ตนเองพอใจ ชอบแลกเปลี่ยนสิ่งของซึ่งกันและกัน โดยไม่ให้เสียเปรียบกันด้วย 2. ระดับตามกฎหมายเกณฑ์ (Conventional Level) 10-16 ปี เป็นระดับที่เด็กทำตามสังคม ประเพณี กฎหมาย ศาสนา โดยจะควบคุมความประพฤติจากการติชมของสังคม แต่ก็มีความสามารถในการเอาใจเขามาใส่ใจเรา สามารถที่จะแสดงบทบาททางสังคมได้ขั้นที่สาม บุคคลยังไม่เป็นตัวของตัวเองชอบคล้อยตามการชักจูงของผู้อื่นโดยเฉพาะเพื่อน ส่วนในขั้นที่สี่ บุคคลมีความรู้ถึงบทบาทหน้าที่ของตนในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของสังคม จึงถือว่าตนมีหน้าที่ทำตามกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ที่สังคมของตนกำหนดหรือคาดหวัง
ขั้นที่ 5 หลักการทำตามคำมั่นสัญญา (Contractual Legatistic Orientation) 16 ปีขึ้นไป ขั้นที่ 6 หลักการยึดอุดมคติสากล (Conscience Orientation) วัยผู้ใหญ่ ขั้นที่หก ขั้นแสดงทั้งการมีความรู้สากล นอกเหนือจากกฎเกณฑ์ในสังคมของตนเองและมีความยึดหยุ่นทางจริยธรรมเพื่อจุดมุ่งหมายในอันปลายอันเป็นอุดมคติที่ยิ่งใหญ่	3. ระดับเหนือกฎหมายเกณฑ์ (Post Conventional Level) 16 ปีขึ้นไป เด็กจะมีจริยธรรมในขั้นสูงสุดมีการกระทำที่แยกตนออกเหนือจากกฎเกณฑ์และความคาดหวังของผู้อื่นในการตัดสินใจขัดแย้งต่าง ๆ จะต้องนำมาวิเคราะห์ด้วยตนเองก่อนแล้วจึงตัดสินใจโดยคำนึงถึงความสำคัญและประโยชน์สูงสุดของสังคม ขั้นที่ห้าคือการเห็น ความสำคัญของคนหมู่มาก ไม่ทำตนขัดต่อสิทธิของผู้อื่นสามารถควบคุมบังคับใจตนเองได้

(ดวงเดือน พันธุมนาวินและคณะ.2524: 30;อ้างอิงจาก Kohlberg. 1964: 405)

นอกจากเพียเจต์ และโคลเบอร์กแล้ว เพค (Peck. 960: 98-250) ได้แบ่งขั้นของการพัฒนาทางจริยธรรม ของเด็กไว้เป็นขั้น ๆ ดังนี้

ขั้นที่ 1 ไม่มีจริยธรรมอะไรเลย ขาดความรู้ความสำนึกว่าสิ่งใดก็ตามที่ตัวเองกระทำลงไปนั้นมีผลดีหรือผลเสียต่อบุคคลอื่นอย่างไร ผู้ที่มีจริยธรรมอยู่ในขั้นนี้ ได้แก่ เด็กทารก ในหมู่นักเรียนอาจมีอยู่แต่น้อยราย

ขั้นที่ 2 เป็นการกระทำเพื่อตนเอง สนใจในเรื่องตนเองว่าตนเองมีความต้องการอะไรบ้าง และทำตามอารมณ์หรือความพอใจของตนเองฝ่ายเดียว ตัวเองชอบอะไรก็ทำสิ่งนั้น ทำทั้ง ๆ ที่รู้ว่าสิ่งที่ตนพอใจทำนั้นไม่เป็นที่พอใจของผู้อื่น

ขั้นที่ 3 เป็นการกระทำตามเพื่อนฝูงหรือทำตามแบบแผนที่หมู่คณะเขาปฏิบัติอยู่ เพื่อน ๆ ทำอะไรก็ทำตามเขาไปโดยไม่ไตร่ตรองว่าสิ่งที่ทำนั้นเป็นสิ่งดีหรือเลว หรือเป็นผลเสียต่อบุคคลอื่นอย่างไร

ขั้นที่ 4 เป็นการกระทำตามระเบียบแต่ขาดความเข้าใจเรื่องเหตุผลว่าทำไมต้องทำสิ่งนั้น

ขั้นที่ 5 เป็นการกระทำอย่างมีเหตุผลและมีสติสัมปชัญญะ ขั้นนี้เป็นขั้นสูงสุดและเป็นการปฏิบัติที่เป็นผลดีที่สุุดต่อทุก ๆ คน ถึงแม้ว่าบางครั้งจำเป็นต้องละเมิดระเบียบแบบแผนหรือผิดแผกไปจากหลักการปฏิบัติตนของหมู่คณะไปบ้างก็ตาม

คณะกรรมการโครงการศึกษาจริยธรรมไทยของกรมวิชาการได้สรุปการสัมมนาเรื่องค่านิยมจริยธรรมไทยและได้แบ่งระดับพัฒนาการทางจริยธรรมตามแนวปรัชญาและลักษณะโครงสร้างของวัฒนธรรมไทยออกเป็น 4 ระดับใหญ่ ๆ เรียงจากต่ำไปหาสูง (สงบ. ลักษณะ. 2524: 33) คือ

ระดับ 1 การกระทำหรือไม่กระทำสิ่งใดเพื่อผลประโยชน์บางประการของตนเอง หรือเพื่ออวดตา

ระดับ 2 การกระทำหรือไม่กระทำสิ่งใดเพื่อผู้อื่นในสังคมแคบ ๆ เช่นญาติ พี่น้อง เพื่อนสนิท

ระดับ 3 การกระทำหรือไม่กระทำสิ่งใดเพื่อประโยชน์ของสังคมส่วนใหญ่ เช่น ชุมชน ประเทศชาติหรือมนุษยชาติ

ระดับ 4 การกระทำหรือไม่กระทำสิ่งใดเพื่อถูกต้องดีงามอันเป็นอุดมคติหรืออุดมการณ์ในจิตใจที่เรียกว่าการทำความดีเพราะอยากทำความดีเพื่อความดี

การแบ่งระดับพัฒนาการทางจริยธรรมตามลักษณะโครงสร้างของวัฒนธรรมไทยนี้จะพบว่า สอดคล้องกับการแบ่งระดับพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์ก เช่น ระดับที่ 1 เป็นระดับที่ทำความดีเพื่อผลประโยชน์ของตนเอง ซึ่งตรงกับการทำความดีเพื่อต้องการรางวัล ต้องการคำชมเชย ต้องการหลีกเลี่ยงการถูกลงโทษ เป็นการกระทำเพื่อประโยชน์ของตนเอง เป็นต้น ระดับพัฒนาการจะสูงขึ้นเรื่อย ๆ และยังสอดคล้องกับวัฒนธรรมไทยที่ว่า ผู้ทรงความดีจะลืออวดตามได้ ตามลำดับ จนถึงระดับสูงสุดเป็นระดับจิตวิยาที่ไม่มีอวดตาเหลืออยู่ (กรมวิชาการ. 2524: 7-33)

จากทฤษฎีระดับพัฒนาการทางจริยธรรมดังกล่าวข้างต้นจะเห็นว่าระดับพัฒนาการทางจริยธรรมมีลักษณะใกล้เคียงกัน ไม่แตกต่างกันในรายละเอียดมากนัก ทฤษฎีพัฒนาจริยธรรมส่วนใหญ่ เชื่อว่า จริยธรรมมีการพัฒนาตามลำดับขั้น และการพัฒนาทางจริยธรรมขึ้นอยู่กับการเรียนรู้ทางสังคม ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยยึดแนวการจัดระดับพัฒนาการทางจริยธรรมตามโครงสร้างของวัฒนธรรมสังคมไทย เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาครั้งนี้

การวัดคุณธรรมจริยธรรม

วิธีการวัด คุณธรรม จริยธรรมมีวิธีเช่นเดียวกับการวัดบุคลิกภาพ ซึ่งเป็นเรื่องที่วัดได้ยากและซับซ้อน การวัดจึงทำได้ยากเมื่อเปรียบเทียบกับ การวัดด้านอื่น ๆ แต่นักจิตวิทยาและนักวัดผลการศึกษา ก็ได้พยายามหาวิธีการ และสร้างเครื่องมือที่มีคุณภาพพอที่จะกระตุ้น (Elicit) ให้เห็นตรงตามลักษณะที่แท้จริงของผู้ที่ถูกวัด เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เชื่อถือได้ ทวี ท่อแก้ว และอบรม สนิทบาล (2521: 121) กล่าวว่าถ้าจะให้ผลที่ดี ความเที่ยงตรงสูง ก็ควรจะใช้หลายวิธีประกอบกัน สรุปวิธีการวัดทั่ว ๆ ไป มีอยู่ 5 วิธี ดังนี้

1. วิธีสังเกตเป็นวิธีที่วัดพฤติกรรมและลักษณะทั่ว ๆ ไปที่บุคคลแสดงออกมี
2. แบบคือ การสังเกตแบบควบคุม เป็นการสังเกตพฤติกรรมของบุคคลตามสถานการณ์ที่จัดไว้ โดยเฉพาะอีกแบบหนึ่งเป็นการสังเกตแบบทั่ว ๆ ไป ในชีวิตประจำวันที่บุคคลแสดงออก ทั้งสองแบบต้องบันทึกผลตามที่ได้เห็น ไม่นำความรู้สึกส่วนตัวไปเกี่ยวข้อง และควรมีการสังเกตเป็นพิเศษจึงจะได้ผลดี

2. วิธีการรายงานตัวเอง มี 2 แบบ คือ

- 2.1 การวิเคราะห์ตนเอง คือการให้บุคคลประมาณค่าตนเอง แบบวิเคราะห์ตนเองจะเป็นคำถามแบบปรนัย เช่น การสนใจในวิชาต่าง ๆ แล้วแปลผลเข้าสู่การวัด

- 2.2 การสัมภาษณ์ หมายถึง การสนทนาระหว่างบุคคลอย่างมีจุดมุ่งหมาย โดยผู้สัมภาษณ์เตรียมคำถามมาจดบันทึกประมาณค่า ผู้ถูกสัมภาษณ์จะไม่ได้รู้ว่าถูกทดสอบจริยธรรม

3. วิธีการศึกษาความเห็นจากผู้อื่น เป็นวิธีที่ผู้วัดสร้างแบบสอบถามขึ้นเพื่อถามบุคคลอื่นว่ามีความรู้สึกเกี่ยวกับบุคคลนั้นอย่างไร เช่น ครู เพื่อน ผู้ปกครอง เป็นต้น

4. วิธีการใช้แบบทดสอบเป็นวิธีที่นิยมใช้มาก มีการสร้างแบบทดสอบซึ่งประกอบด้วยคำถามและข้อความหลายข้อ โดยถือเอาปกติวิสัยของคนทั่วไปเป็นมาตรฐาน คำถามหรือสถานการณ์ที่สร้างขึ้นมักเกี่ยวข้องกับความรู้สึกของผู้ถูกทดสอบเอง หรือสิ่งแวดล้อม หรือพฤติกรรมที่ทำอยู่เสมอ ๆ เมื่อตกอยู่ในสภาพนั้น ๆ ผู้ถูกทดสอบต้องร่วมมือกับผู้ทดสอบจึงจะได้ผลตามวัตถุประสงค์

5. วิธีสร้างจินตนาการ (Projective Technique) เป็นวิธีการที่วัดได้จากการจัดสิ่งเร้าเข้ามาให้บุคคลแสดงพฤติกรรมตอบสนอง เช่น เล่าเรื่องจากรูปที่นำมาให้ดู ให้ความสัมพันธ์

ต่อเนื่องจากสิ่งที่กำหนดให้ ให้เติมข้อความที่ไม่สมบูรณ์ ให้แสดงออกการวาดรูป เป็นต้น ซึ่งล้วนแล้วแต่ต้องใช้ผู้ทดสอบที่ได้รับการฝึกฝนมาอย่างดี

กมลรัตน์ หล้าสุรวงษ์ (2529: 240) ที่กล่าวไว้ว่าความรู้สึกเป็นดัชนีชี้แนวทางในการแสดงพฤติกรรม ถ้ามีความรู้สึกที่ดีก็มีแนวโน้มที่จะเข้าหาหรือแสดงพฤติกรรมนั้น ถ้ามีความรู้สึกที่ไม่ดีก็มีแนวโน้มที่จะถอยหนีหรือต่อต้านการแสดงพฤติกรรมนั้น ๆ

การวัดการแสดงออกทางจริยธรรม ซึ่งล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ (2542: 192-200) กล่าวถึงการวัดการแสดงออกทางจริยธรรมว่าสามารถทำได้หลายแบบดังนี้

1. การแสดงพฤติกรรมเป็นการเฝ้ามองดูอย่างมีจุดหมาย เครื่องมือที่สำคัญจึงเป็นตาตนเอง ตากับการรับรู้จะต้องมีความเที่ยงตรงสามารถจำแนกพฤติกรรมของผู้ที่ถูกสังเกตได้อย่างดี สิ่งที่จะช่วยในการสังเกตอีกอย่างหนึ่งก็คือ บัตรรายการ ในบัตรรายการนี้จะมีพฤติกรรมที่ต้องสังเกตไว้จำนวนหนึ่ง การสังเกตที่ดีต้องไม่พยายามให้ผู้ถูกสังเกตรู้ตัว และควรกำหนดระยะเวลาให้เหมาะสมจึงจะดี

2. การสัมภาษณ์ หมายถึง การพูดคุยกันอย่างมีจุดหมาย เครื่องมือสำคัญจึงเป็นปาก จุดมุ่งหมายในที่นี้คือ ต้องการทราบพฤติกรรมทางจริยธรรมจากผู้ถูกสัมภาษณ์ เพื่อช่วยให้การสัมภาษณ์เป็นมาตรฐานมากขึ้น จึงควรมีข้อคำถามไว้ก่อน และถามเน้นประเด็นที่เราศึกษา ถ้าผู้ตอบเลียงไปทางอื่น ผู้สัมภาษณ์ต้องพยายามทะลอมเข้าสู่จุดหมายที่ต้องการให้ได้

3. ใช้ข้อความแสดงจริยธรรมให้เลือกตอบ ข้อความที่ใช้จะยาวหรือสั้นก็ได้ แต่จะต้องเป็นข้อความที่เจื่อนำปัญหาเกี่ยวกับจริยธรรม ผู้ที่ตอบจะต้องใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมมาตอบ ส่วนตัวเลือกที่กำหนดไว้ให้ตอบ ต้องขึ้นอยู่กับข้อความนั้น ๆ ด้วย แต่ละข้อจะใช้ตัวเลือกเหมือนกันหรือต่างกันได้ แต่ข้อสอบชุดหนึ่ง ๆ ควรสามารถให้คะแนนแต่ละข้อได้เท่ากัน ทางที่ง่ายคือ ให้ตัวเลือกเท่ากัน และมีเกณฑ์ในการคิดให้คะแนนเหมือน ๆ กัน

4. ใช้สถานการณ์ย่อย ๆ ให้เขียนตอบ สถานการณ์ย่อยที่กล่าวนี้จะเป็นเรื่องสั้นที่มีความขัดแย้งต้องแก้ปัญหาโดยวิธีการทางจริยธรรม ลักษณะเหมือนเรื่องสั้นที่ใช้สัมภาษณ์ที่กล่าวมาแต่ครั้งนี้ให้ผู้ตอบเขียนตอบว่าจะแก้ปัญหาอย่างไรพร้อมด้วยเหตุผลประกอบด้วยจะได้สามารถนำไปเปรียบเทียบกับระดับของจริยธรรมได้

5. ใช้สถานการณ์ย่อย ๆ แล้วเขียนตัวเลือกให้ตอบ สถานการณ์ในที่นี้อาจจะยาวหรือสั้นก็ได้แต่ให้เป็นลักษณะที่มีปัญหาเชิงจริยธรรมอยู่ ยิ่งซับซ้อนก็จะยิ่งยากต่อการตัดสินใจ แต่ต้องระวังเรื่องภาษา เพราะผู้ตอบบางคนอ่านไม่เข้าใจ จับต้นชนปลายไม่ถูก เลยไม่สามารถพิจารณาตัดสินใจได้ ซึ่งหลักในการเขียนตัวเลือกมีดังนี้

5.1 เมื่อได้สถานการณ์แล้ว ส่งให้กลุ่มตัวอย่างตอบคำถามจากสถานการณ์เหมือนแบบเติมข้อความนั่นเอง

5.2 ยึดเกณฑ์ในการพิจารณาตัดสินใจทางจริยธรรมโดยจะอาศัยทฤษฎีหรือความเชื่อใดก็เลือกเอาอย่างหนึ่ง

5.3 จำแนกแนวการตอบออกเป็นระดับ ในการตัดสินเชิงจริยธรรมเป็นพวก ๆ เข้าไว้

5.4 พิจารณาเอาแนวคิดจากการตอบมาทำเป็นตัวเลือกโดยการดัดแปลงปรับปรุง ดังนั้นจะเห็นว่าแต่ละระดับอายุอาจแตกต่างกันก็ได้ การเลือกวัดจริยธรรมต้องพิจารณาความเหมาะสมของทั้งผู้ทดสอบ ผู้ถูกทดสอบ สภาพการณ์ทดสอบ และสิ่งที่วัดเพื่อการศึกษา สำหรับการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยเลือกใช้แบบทดสอบในการวัดจริยธรรมทั้ง 3 ด้าน รวมถึงความมีวินัยในตนเอง ด้วยซึ่งเป็นวิธีที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความมีวินัย

ความหมายของความมีวินัย

วินัย หมายถึง การอยู่ในระเบียบแบบแผนและข้อปฏิบัติ (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน.2525: 756)

ฉันทนา ภาคบงกช และคณะ กล่าวว่า วินัย หมายถึง กฎระเบียบ ข้อตกลงที่สังคมกำหนดให้บุคคลประพฤติปฏิบัติ เพื่อให้บุคคลอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างสันติสุข ส่วนการมีวินัย หมายถึง การที่บุคคลปฏิบัติตามกฎระเบียบบังคับ ข้อตกลงที่สังคมกำหนดให้ เพื่อให้บุคคลอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างสันติสุข (ลัดดาวัลย์ เกษมเนตร และคณะ.2539: 6 ; อ้างอิงจาก ฉันทนา ภาคบงกช และคณะ. 2539: 72)

พระสมชาย ฐานวุฑโฒ. (2541: 72) กล่าวว่า วินัย หมายถึง ระเบียบ กฎเกณฑ์ ข้อบังคับ สำหรับควบคุมความประพฤติทางกายวาจาของคนในสังคมให้เรียบร้อยดีงามเป็นแบบแผนอันหนึ่งอันเดียวกันจะได้อยู่ร่วมกันด้วยความสุขสบาย ไม่กระทบถูกซึ่งกันและกัน

พระธรรมปิฎก (ป.อ. ยุตโต) (2538: 12-13) กล่าวว่า วินัยเป็นการบัญญัติของมนุษย์ เป็นการจัดการการสมมติ ได้แก่ การจัดระเบียบความเป็นอยู่และการจัดระเบียบสังคมซึ่งแยกเป็นความหมาย 3 อย่าง คือ

1. การจัดระเบียบระบบ ก็เรียกว่า วินัย
2. ตัวระเบียบระบบ ก็เรียกว่า วินัย
3. การฝึกคนให้อยู่ในระบบระเบียบ ก็เรียกว่า วินัย

จากเอกสารที่เกี่ยวกับความมีวินัยข้างต้นสรุปว่าความมีวินัยข้างต้นสรุปว่าความมีวินัยหมายถึง ความสามารถของบุคคลในการควบคุมตนเองให้กระทำและปฏิบัติตนให้อยู่ในกรอบ หรือทิศทางที่เหมาะสมเป็นไปตามกฎระเบียบของสังคม

ประเภทของวินัย

สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (2537: 4-5; 2540: 18) ได้แบ่งวินัยออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่

1. วินัยภายนอก หมายถึง การที่บุคคลหนึ่งประพฤติปฏิบัติโดยเกรงกลัวอำนาจหรือการถูกลงโทษเป็นการปฏิบัติที่บุคคลดังกล่าวไม่มีความเต็มใจตกอยู่ในภาวะจำยอมถูกควบคุม วินัยภายนอกเกิดจากการใช้อำนาจบางอย่างบังคับให้บุคคลปฏิบัติตาม ซึ่งบุคคลอาจกระทำเพียงชั่วขณะเมื่อมีอำนาจนั้นคงอยู่แต่หากอำนาจบังคับนี้หมดไปวินัยก็จะหมดไปด้วยเช่นกัน และคนส่วนมากเห็นว่าวินัยเกิดจากการดูแลควบคุม

2. วินัยในตนเอง หมายถึง การที่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเลือกข้อประพฤติปฏิบัติสำหรับตนขึ้นโดยสมัครใจไม่มีใครบังคับหรือควบคุมจากอำนาจใด ๆ และข้อประพฤติปฏิบัตินี้ต้องไม่ขัดกับความสงบสุขของสังคม วินัยในตนเองเกิดจากความสมัครใจของบุคคลที่ผ่านการเรียนรู้อบรมเลือกสรรไว้เป็นหลักปฏิบัติประจำตน

ความหมายของวินัยในตนเอง

กูด (อรรถพร พานิชปฐมพงศ์. 2542: 8; อ้างอิงจาก Good. 1959: 676) กล่าวว่า วินัยในตนเอง หมายถึง การบังคับควบคุมประพฤติกรรมของบุคคลไม่ใช่ว่าการบังคับโดยใช้อำนาจภายนอก หากหมายถึงการบังคับโดยใช้อำนาจภายในของบุคคลนั่นเอง และเป็นอำนาจอันเกิดจากการเรียนรู้หรือการยอมรับคุณค่าอันใด อันหนึ่งที่ทำให้บุคคลสามารถควบคุมบังคับพฤติกรรมของตนได้

อิงลิช และอิงลิช (อรรถพร พานิชปฐมพงศ์. 2542 : 8; อ้างอิงจาก English and English. 1958: 487) ให้ความหมายว่า ความมีวินัยในตนเอง เป็นลักษณะของการนำตนเองควบคุมหรือบังคับตนเองโดยอาศัยแรงจูงใจที่สะสมกับอุดมคติที่บุคคลได้สร้างขึ้นสำหรับตนเองให้เป็นไปตามความตั้งใจ

วินเซนต์ (Vincent. 1961: 42-43) กล่าวว่าวินัยในตนเอง หมายถึง การที่บุคคลไม่กระทำการใด ๆ อันเป็นผลให้เกิดความยุ่งยากต่อตนเองในอนาคตหรือการไม่เข้ายุ่งเกี่ยวกับเรื่องส่วนตัวของบุคคลอื่นรวมทั้งหมายถึงการที่บุคคลไม่ยอมทำตาม แต่การกระทำนั้นช่วยให้ความต้องการและสิทธิของบุคคลอื่นได้รับการตอบสนอง หรือการกระทำสิ่งอันเป็นผลให้ผู้นั้นประสบความสำเร็จในอนาคต

ดวงเดือน พันธุมนาวินและคณะ. (2527: 60) ได้ให้ความหมายว่า วินัยแห่งตน หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการควบคุมอารมณ์หรือความประพฤติของตนให้เป็นไปตามที่ตนมุ่งหวังแม้จะมีสิ่งรบกวนจากภายนอก เช่น บุคคลอื่นหรือสิ่งรบกวนภายในตนเอง เช่น อุปสรรคหรือความปรารถนาก็ตามก็ยังคงไม่เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่มุ่งหวังไว้

ลักษณะของบุคคลที่มีวินัยในตนเอง

วินัยเป็นสิ่งสำคัญต่อการพัฒนาเด็กเพราะช่วยเพิ่มความปรารถนาของเด็กให้เต็มรวมทั้งการปรับตัวทางการปรับตัวทางบุคลิกภาพอย่างมีความสุข (Hurlock.1964: 393) เนื่องจากวินัย คือ การแสดงออกซึ่งการแสดงคุณธรรมต่าง ๆ มีหลักปัจจัยสำคัญร่วมกันที่ทำให้เกิดพฤติกรรมด้านวินัยในตนเองดังที่นักศึกษาและนักจิตวิทยาได้สรุปลักษณะของบุคคลที่มีวินัยไว้ ดังนี้

วิกกินส์ (Wiggins.1971: 289) อ้างถึงการศึกษากอฟ (Gough) ซึ่งการศึกษาถึงการควบคุมตนเอง หรือความมีวินัยในตนเอง พบว่า ผู้ที่มีวินัยในตนเองสูงจะมีคุณลักษณะมีความรับผิดชอบมาก มีความวิตกกังวลน้อย มีความอดทน ประพฤติอย่างมีเหตุผล

บาร์ช (อรรถรณ พาณิชปฐมพงศ์.2542: 17;อ้างอิงจาก Baruch.1949: 4-5) สรุปลักษณะบุคคล ผู้มีวินัยในตนเองมีลักษณะมีความเชื่อมั่นในตนเอง มีความรับผิดชอบ ปฏิบัติตนตามระเบียบของสังคม

ออซูเบล (อรรถรณ พาณิชปฐมพงศ์.2542: 17; อ้างอิงจาก Ausubel.1965: 459-460) เสนอว่าผู้ที่มีวินัยในตนเองจะมีคุณลักษณะ ปฏิบัติตามกฎหมายระเบียบของสังคม เชื่อมั่นในตนเอง ฟังตนเองควบคุมอารมณ์ได้อดทน

ดวงเดือน พันธุมาวินและคณะ (2527: 59-69) กล่าวถึง ลักษณะของผู้ที่มีวินัยในตนเองว่ามีคุณลักษณะมีความสามารถควบคุมอารมณ์ มีความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมให้เป็นไปตามกฎเกณฑ์ของสังคม มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีความรับผิดชอบสูง มีความสามารถในการระลอบความต้องการได้ สามารถคาดหวังผลกรรมที่จะเกิดขึ้นภายหลัง มีการตั้งเป้าหมายเพื่ออนาคต

จากเอกสารข้างต้นเกี่ยวกับลักษณะของผู้ที่มีวินัยคือการปฏิบัติตามกฎระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ ที่โรงเรียนหรือสังคมกำหนดขึ้นให้นักเรียนหรือบุคคลใดได้ปฏิบัติเพื่อความสงบสุขและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของโรงเรียนและสังคม

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบ

ความหมายของความรับผิดชอบ

ละม้ายมาศ ศรทัตต์ และจรรยา สุวรรณทัต (2510: 112) กล่าวว่า นักจิตวิทยาหลายท่าน เห็นพ้องกันว่า ความรับผิดชอบของบุคคลเป็นลักษณะหนึ่งแสดงออกถึงความเป็นผู้มีภาวะทางด้านอุปนิสัยและส่วนประกอบสำคัญยิ่งต่อการดำรงชีวิตภายในสังคมหนึ่ง ๆ เนื่องจากในสังคมแต่ละแห่ง บุคคลแต่ละคนมีบทบาทที่จะต้องกระทำมากมายอย่างด้วยกัน ถ้าทุกคนในสังคมรู้จักรับผิดชอบในบทบาทและหน้าที่ต่าง ๆ ของตนเองเป็นอย่างดีแล้วก็จะก่อให้เกิดความสันติ ตลอดจนความงอกงามในสังคมนั้น

ฟลิปโป (Flippo.1966: 122) ได้สรุปความหมายของความรับผิดชอบไว้ว่า เป็นความผูกพันในการที่จะปฏิบัติหน้าที่ให้สำเร็จลุล่วงไปได้ และความสำเร็จนี้เกี่ยวข้องกับปัจจัย 3 ประการ คือ พันธะผูกพัน หน้าที่การงาน และวัตถุประสงค์

บราวเน (ดาวน์ภา กิตติสาโร. 2546: 30;อ้างอิงจาก Browne. 1958: 58) ได้สรุปองค์ประกอบของความรู้สึกรับผิดชอบว่ามีดังนี้ คือ ความไว้วางใจได้ ความคิดริเริ่ม ความไม่ท้อถอย ต่ออุปสรรค ทำงานแข่งขัน มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีความปรารถนาที่จะทำให้ดีกว่าเดิม

ก่อ สวัสดิพานิชย์ (2519: 150) กล่าวว่า ความรับผิดชอบ หมายถึง การควบคุมตนเองให้ปฏิบัติหน้าที่ให้ได้สมบูรณ์ ทั้งนี้รวมไปถึงการควบคุมพฤติกรรมของตนให้ถูกต้องตามกฎหมาย คนที่รับผิดชอบย่อมเป็นที่เชื่อถือของคนอื่น คุณสมบัติด้านความรับผิดชอบจึงเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่จะทำให้เกิดความสัมพันธ์อันดีระหว่างมนุษย์

ชม ภูมิภาค (2525: 11) กล่าวถึงคุณลักษณะความรู้สึกรับผิดชอบว่า หมายถึง การปฏิบัติงานให้สำเร็จลุล่วงไปตามเป้าหมายที่ได้รับมอบหมาย ความรับผิดชอบนี้มีความหมายรวมไปถึงความซื่อสัตย์สุจริต การตรงต่อเวลา

ชวาล แพรัตกุล (อนุวัติ คุณแก้ว. 2538: 50; อ้างอิงจาก ชวาล แพรัตกุล. 2514: 33) ให้ความหมายว่า ความรับผิดชอบ หมายถึง ความสนใจ ความตั้งใจที่จะทำงานและติดตามผลงานที่ได้ทำไปแล้ว เพื่อปรับปรุงแก้ไขให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดียอมรับในสิ่งที่ตนเองกระทำลงไป ทั้งในด้านที่เป็นผลดีและผลเสีย โดยแสดงออกในรูปการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายด้วยความเต็มใจ ปฏิบัติงานด้วยความระมัดระวัง อย่างมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้บรรลุสำเร็จตามที่ได้รับงานมา

จากความหมายของความรับผิดชอบสรุปได้ว่า ความรับผิดชอบคือการแสดงออกของบุคคลในลักษณะของการมีความตั้งใจที่จะปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายด้วยความเอาใจใส่และเต็มความสามารถติดตามผลงานที่ได้ทำแล้ว เพื่อปรับปรุงแก้ไขให้เป็นผลสำเร็จยอมรับผลการกระทำในการปฏิบัติงานของตนเองทั้งด้านดี และไม่ดี ตลอดจนตรงต่อเวลา

ประเภทและพฤติกรรมของผู้มีความรับผิดชอบ

คณะอนุกรรมการจัดทำคู่มือการปลูกฝังค่านิยมของกลุ่มนักบริหารกลุ่มสื่อมวลชนกลุ่มสมาคม มูลนิธิ กลุ่มพัฒนากำลังคน และกลุ่มนักวิชาการ (จินตนา ธนวิบูลย์ชัย. 2540: 84;อ้างอิงจากสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ. 2526: 42-121) ได้เสนอความหมายของความรับผิดชอบและลักษณะโครงสร้างของพฤติกรรมไว้ ทั้งที่คล้ายคลึงกันและแตกต่างกันดังนี้

กลุ่มนักบริหาร และกลุ่มสื่อมวลชน ได้ให้ความหมายความรับผิดชอบว่า หมายถึง การมีความมุ่งมั่นตั้งใจในการปฏิบัติหน้าที่การงานให้บรรลุผลสำเร็จตามความมุ่งหมาย ยอมรับผลการกระทำนั้น และพยายามปรับปรุงการปฏิบัติหน้าที่ให้ดียิ่งขึ้น และกลุ่มสื่อมวลชนยังได้แบ่งโครงสร้างลักษณะความรับผิดชอบออกเป็น 3 ด้าน คือ

1. ความรับผิดชอบต่อตนเอง หมายถึง รู้จักหน้าที่ของตนเอง และปฏิบัติหน้าที่ให้ลุล่วงอย่างดีที่สุด โดยทำงานในหน้าที่ของตนให้ลุล่วงไปอย่างมีประสิทธิภาพและทันเวลา กำหนดฝึกให้คนเป็นคนตรงต่อเวลาอยู่เป็นนิจ

2. ความรับผิดชอบต่อครอบครัว หมายถึง รู้จักฐานะและหน้าที่ของตนที่มีต่อครอบครัว โดยสามารถปฏิบัติตนอย่างเหมาะสมแก่ฐานะและหน้าที่ของตนในครอบครัว และร่วมกิจกรรมของครอบครัว

3. ความรับผิดชอบต่อสังคม หมายถึง รู้จักฐานะและหน้าที่ความรับผิดชอบของตนเองที่มีต่อสังคม ปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างถูกต้องเหมาะสมให้เกิดประโยชน์แก่สังคมส่วนรวม โดยให้ตระหนักและยอมรับว่าประโยชน์จะเกิดขึ้นไม่ได้ถ้าขาดประโยชน์ส่วนรวม ไม่ละเลยที่จะเสียประโยชน์ส่วนตนและการกระทำในสิ่งที่จะรักษาหรือยังให้เกิดประโยชน์แก่ส่วนรวม

จากความหมายและพฤติกรรมความรับผิดชอบที่ได้กล่าวมาแล้ว ผู้วิจัยสรุปความหมายและพฤติกรรมความรับผิดชอบได้ดังนี้คือ

1. ความรับผิดชอบต่อตนเอง ได้แก่ รักษาสุขภาพและสามารถจัดหาเครื่องอุปโภคบริโภคได้อย่างถูกต้องเหมาะสม ตั้งใจศึกษาเล่าเรียน หมั่นหาความรู้ ขยันขันแข็งและอดทนต่ออุปสรรค ประพฤติตนเหมาะสม ปรับตัวเข้ากับคนอื่นได้ และมีความสามารถควบคุมตนเอง มีความเชื่อมั่นในตนเอง ตรงต่อเวลา พึ่งตนเองและมีลักษณะเป็นผู้นำ ยอมรับการกระทำของตนเอง ตลอดจนรักษาสีทริขของตนเองมีความประหยัดและรอบคอบ

2. ความสำนึกในความรับผิดชอบต่อสังคม ได้แก่ ความสำนึกในความรับผิดชอบต่อหน้าที่พลเมือง ปฏิบัติตามระเบียบของสังคม ช่วยรักษาสমบัตติส่วนรวม ให้ความร่วมมือในการทำงานเพื่อส่วนรวม เมื่อเห็นสิ่งที่เป็นอันตรายช่วยแก้ไขตามความสามารถ ช่วยเหลือผู้อื่นในสังคม รู้จักหน้าที่และปฏิบัติหน้าที่ เป็นพลเมืองที่ดี

3. มีความซื่อสัตย์ ความสำนึกรับผิดชอบต่อครอบครัว เคารพเชื่อฟังและปฏิบัติตามคำสั่งของผู้ปกครอง ช่วยเหลือตามภารกิจตามสมควรและโอกาส ไม่นำความเดือดร้อนมาให้ ช่วยรักษาเชิดชูชื่อเสียงของครอบครัว ความสำนึกในความรับผิดชอบต่อโรงเรียน ครู – อาจารย์ สนใจบทเรียน เคารพเชื่อฟังครู ปฏิบัติตนให้อยู่ในกฎข้อบังคับของโรงเรียน ช่วยเหลือภารกิจตามควรแก่โอกาส ช่วยเหลืองานโรงเรียนตามความสามารถ ช่วยรักษา ความสะอาดบริเวณโรงเรียน ถนอมของใช้ในโรงเรียนไม่ทำลายทรัพย์สินของโรงเรียน รักษาชื่อเสียงของโรงเรียน

4. ความสำนึกในความรับผิดชอบต่อเพื่อน ช่วยตักเตือนแนะนำเมื่อเห็นเพื่อนทำผิด ช่วยเหลือเพื่อนตามความถูกต้อง ให้อภัยเมื่อเพื่อนทำผิดไม่เอาเปรียบและรังแกซึ่งกันและกัน เคารพสิทธิซึ่งกันและกัน

ความสำคัญของความรับผิดชอบ

ชม ภูมิภาค (2518: 47) ความรับผิดชอบที่สำคัญอีกด้านหนึ่งก็คือ ความรับผิดชอบต่อส่วนรวม บุคคลจะทำได้ในสิ่งใดก็ควรจะต้องคิดถึงเสียก่อนว่า การกระทำของตนจะมีผลกระทบ

กระเทือนเกิดผลเสียหายต่อคนอื่นเช่นใดไม่ยึดถือเอาแต่ความพอใจ ความสะดวกสบายของตนฝ่ายเดียวถ้าทุกคนในสังคมมีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม สังคมจะมีแต่ความสงบสุข ความเจริญ ความก้าวหน้า ปัญหาสังคมจะลดน้อยลง ดังนั้นจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องพัฒนาความรับผิดชอบให้เกิดขึ้นในทุกคน สถาบันสังคมทุกระดับ ตั้งแต่ครอบครัว สถานศึกษา และหน่วยงานอื่น ๆ

สัญญา สัญญาวิวัฒน์ (2514: 55-57) ความรับผิดชอบเป็นลักษณะของความเป็นพลเมืองดีที่สำคัญยิ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้สังคมมีระเบียบวินัยและสงบสุข การที่สังคมขาดความเป็นระเบียบวินัย อาจกล่าวได้ว่าเกิดจากบุคคลขาดคุณสมบัติหลายประการ คือ ความรับผิดชอบ ความเชื่อมั่นในตนเอง ความขยัน ความอดทน ความซื่อสัตย์ ความสม่ำเสมอ การพึ่งตนเอง ฯลฯ

กรมการศาสนา (อนวัติ คุณแก้ว. 2538 : 5; อ้างอิงจาก กรมการศาสนา. 2525: 2) ความรับผิดชอบเป็นคุณลักษณะของคนไทยอย่างหนึ่งที่จะต้องปลูกฝังให้กับคนไทยนอกจากความมีระเบียบวินัย ซื่อสัตย์ สุจริต ความขยัน ประหยัด ความเสียสละ ฯลฯ การปลูกฝังให้คนไทยมีความสำนึกในหน้าที่และความรับผิดชอบต่อสังคมและประเทศชาติเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง เพราะความรับผิดชอบเป็นลักษณะของความเป็นพลเมืองดีที่สำคัญ เป็นปัจจัยสำคัญที่จะช่วยให้สังคมเป็นระเบียบ และสงบสุข

กระทรวงศึกษาธิการ (อรรณณ พานิชปฐมวงศ์. 2542: 21;อ้างอิงจากกระทรวงศึกษาธิการ. 2520: 12) ถ้าจะกล่าวถึงความรับผิดชอบแล้ว อาจกล่าวได้ว่าหากบุคคลมีความรับผิดชอบจะมีผลดี ได้แก่ คนมีความรับผิดชอบย่อมจะทำงานทุกอย่างสำเร็จตามเป้าหมายเวลา คนมีความรับผิดชอบย่อมได้รับการสรรเสริญและเป็นประโยชน์ทั้งต่อตน และสังคม ความรับผิดชอบเป็นสิ่งเกื้อหนุนให้บุคคลปฏิบัติงานโดยต้องให้บุคคลอื่นบังคับ ไม่เป็นต้นเหตุของความเสื่อมและความเสียหายแก่ส่วนรวม ทำให้เกิดความก้าวหน้า สงบสุขเรียบร้อยแก่สังคม

จรรยา สุภาพ (จินตนา ธนวิบูลย์ชัย. 2540: 82;อ้างอิงจาก จรรยา สุภาพ. 2521: 84) อธิบายความรับผิดชอบต่อสังคมว่า เป็นการยอมและสำนึกในการกระทำของตน ยอมรับผลแห่งการกระทำด้วยความเต็มใจไม่ว่าจะเป็นผลดีหรือผลร้าย ไม่ว่าจะกระทำผิดหรือถูก ไม่ปิดความรับผิดชอบไปให้ผู้อื่น และพร้อมที่จะปรับปรุงแก้ไข เพื่อให้ได้ผลดียิ่งขึ้น ไม่ปิดความรับผิดชอบไปให้ผู้อื่น และพร้อมที่จะปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้ได้ผลดียิ่งขึ้น ความรู้สึกรับผิดชอบนี้เป็นสิ่งที่เกื้อหนุนให้บุคคลปฏิบัติตามหน้าที่ของตนโดยไม่ต้องมีการบังคับเข้มงวดจากบุคคลอื่น

จากเอกสารเกี่ยวกับความสำคัญของความรับผิดชอบจะเห็นว่าความรับผิดชอบทั้งต่อตนเองและสังคมส่วนรวมมีความสำคัญต่อประเทศชาติทั้งด้านความเจริญก้าวหน้าของประเทศความสงบสุขของสังคม และช่วยให้ปัญหาต่าง ๆ ลดน้อยลงด้วย

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความซื่อสัตย์

ความหมายของความซื่อสัตย์

โวล์เคอร์ (วรรณิ รัชธรรม. 2515: 13-14; อ้างอิงจาก Volker. 1928: 170) ได้ให้คำนิยามของความซื่อสัตย์ไว้ว่า ความซื่อสัตย์ หมายถึง ความเต็มใจที่จะยอมรับผิดชอบต่อธุรกิจที่ทำกันเป็นกลุ่มและต้องทำให้ดีที่สุดที่สุดในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย

ประเทิน มหาจันทร์ (2510: 72) ได้อธิบายลักษณะของบุคคลที่ซื่อสัตย์สุจริตว่า นอกจากจะไม่หาประโยชน์ใส่ตนโดยการโกง การหลอกลวงผู้อื่น โดยที่แม้ว่าการกระทำเหล่านั้นจะไม่มีผู้รู้แล้ว ผู้ที่มีความซื่อสัตย์สุจริตจะต้องเป็นคนกล้ารับผิดชอบอีกด้วย ไม่ว่าการกระทำจะเป็นการกระทำด้วยความจงใจหรือโดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์ ก็จะสามารถรับการกระทำของตนไม่ขัดทอดไปถึงบุคคลอื่น เมื่อให้สัญญาอย่างไร เขาจะทำตามสัญญานั้นไม่บิดพลิ้ว

สัญญา สัญญาวิวัฒน์ (2514: 44-77) ได้ให้ความหมาย พื้นฐานของบุคลิกภาพของคนที่พัฒนาแล้วจะต้องมีคุณสมบัติพื้นฐาน (Pre – requisite) 5 ประการ คือ

1. ความรับผิดชอบ (Responsibility)
2. ความสม่ำเสมอ (Unitomity)
3. ความเชื่อมั่นในตนเอง (Self – Confidence)
4. ความพยายามพึ่งตนเอง (Self – Reliance)
5. ความซื่อสัตย์เที่ยงตรง (Honesty)

ทวี บุญเกตุ (2515: 55-29) ความซื่อสัตย์ หมายถึง ความจงรักภักดี ความซื่อตรง การประพฤติอย่างตรงไปตรงมา ไม่มีการหลอกลวง เอาเปรียบใคร ซึ่งบุคคลที่มีความซื่อสัตย์มักจะเป็นคนจิตใจเข้มแข็ง ใจบริสุทธิ์ หนักแน่น รักเกียรติยศ ชื่อเสียง ไม่เห็นแก่ตัว

ประเสริฐศรี เอื้อนครินทร์ (2524: 22) ได้ให้ความหมายของความซื่อสัตย์ไว้ว่า ความซื่อสัตย์ หมายถึง ความซื่อตรง ไม่คดโกง ทั้งกาย วาจา ใจ ทั้งต่อตนเองและหน้าที่การงาน

สงบ ลักษณะ (2524: 34) ให้ความหมายของความซื่อสัตย์ หมายถึง การกระทำหรือความรู้สึกเกี่ยวกับเรื่องการไม่ทุจริต ประพฤติมิชอบ การปฏิบัติตรงต่อความจริง เช่น ตรงต่อหน้าที่ ตรงต่อความรับผิดชอบ ตรงต่อคำมั่นสัญญา ตรงต่อระเบียบกฎเกณฑ์ของสังคม

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (ดาวนภา กิตติสาโร. 2546: 7; อ้างอิงกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. 2528) ให้ความหมายของความซื่อสัตย์ว่าหมายถึง การประพฤติตรง และจริงใจ ไม่คิดทรยศ ไม่คดโกง และไม่หลอกลวง

สถาบันพัฒนาคุณภาพวิชาการ (ม.ป.ป.: 13) ความซื่อสัตย์ หมายถึง การกระทำที่ยึดถือหลักแห่ง ความยุติธรรม ไม่เอาเปรียบผู้อื่น ความซื่อสัตย์สุจริตทำให้บุคคลมีความเคารพมั่นใจในตัวเอง และเป็นที่ยอมรับไว้วางใจเชื่อถือของผู้อื่น

จากเอกสารดังกล่าวสรุปได้ว่า ความซื่อสัตย์หมายถึงการแสดงออกในลักษณะของการปฏิบัติที่ตรงต่อความเป็นจริงประพฤติปฏิบัติอย่างตรงไปตรงมา ไม่โก่งתרפישיןผู้อื่น รักษาคำพูดพูดแต่ความเป็นจริง ไม่หาผลประโยชน์ในทางมิชอบไม่เอาเปรียบผู้อื่น

ลักษณะพฤติกรรมของผู้ที่มีความซื่อสัตย์

จากที่ได้กล่าวมาแล้วว่า ความซื่อตรงด้วยความจริงใจเป็นลักษณะที่สำคัญของความซื่อสัตย์ของบุคคล แต่ก็มีผู้สรุปลักษณะของความซื่อสัตย์ที่น่าสนใจ มีดังนี้

หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา (2525: 129-131) ได้วิเคราะห์โครงสร้างของพฤติกรรมของความซื่อสัตย์ออกเป็น 4 ลักษณะคือ

1. ความซื่อสัตย์ต่อตนเอง คือ มีความรู้สึกผิดชอบชั่วดี มีความละเอียดและเกรงกลัวต่อการกระทำผิด พฤติกรรมที่บุคคลแสดงออกคือ ไม่สับปลับกลับกโลก ไม่คล้อยตามพวกที่ลากจูงไปในทางที่เสื่อมเสีย มั่นคงต่อการกระทำดีของตน ไม่คดโกงมีความตั้งใจทำจริง ประพฤติตรงตามทีพูดและที่คิด

2. ความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่การงาน พฤติกรรมที่บุคคลแสดงออก คือ ไม่เอาเวลาทำงานใน หน้าที่ไปใช้ประโยชน์ส่วนตัว ไม่ใช้อำนาจหน้าที่ทำประโยชน์ส่วนตัว

3. ความซื่อสัตย์ต่อบุคคล คือ มีความซื่อสัตย์ต่อผู้อื่น ต่อมิตร ต่อหัวหน้างานต่อผู้มีพระคุณ พฤติกรรมที่บุคคลแสดงออกคือ ประพฤติตรงไปตรงมา ไม่คิดทรยศต่อผู้อื่น ไม่ชักชวนไปในทางที่เสื่อมเสีย ไม่สอพลอเพื่อหาผลประโยชน์ส่วนตน เตือนสติและแนะนำในสิ่งที่ เป็นประโยชน์ ยินดีในความสำเร็จของผู้อื่น ไม่คิดริษยา หรือกลั่นแกล้ง

4. ความซื่อสัตย์ต่อคณะสังคมและประเทศชาติ พฤติกรรมที่บุคคลแสดงคือ ร่วมมือร่วมใจกันทำงานด้วยความบริสุทธิ์ใจ ไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน หรือเอาดีเข้าตน ไม่ร่วมมือกันทำงานใด ๆ ที่ผิดกฎหมายหรือระเบียบข้อบังคับของสังคมและหมู่คณะ

ส่วนพฤติกรรมที่เกี่ยวกับความไม่ซื่อสัตย์สุจริตที่มักพบอยู่เสมอ ในชีวิตประจำวัน ดังนี้ ผู้บังคับบัญชาหรือนายจ้างไม่อยู่ก็ไม่ทำงาน มาทำงานช้า เลิกก่อนเวลาที่กำหนด ยืมเขาแล้วทำเป็นลืมไม่ส่งคืน ทำของผู้อื่นเสียหายแล้วนิ่งเฉย ทำงานแต่เฉพาะหน้า ทำงานลวก ๆ ชื่อของสตางค์ ทอนเกินก็เฉยเสีย เอาของคนอื่นมาเป็นของตน ฉ้อ ทุจริต ลักลอบ ยักยอก ไม่ชำระหนี้ ไม่รักษาคำมั่นสัญญา ทุจริตต่อหน้าที่ คดโกง กล่าวเท็จ การบิดพลิ้ว การหลอกลวง ไม่ตรงต่อเวลา

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (ดาวนภา กิตติสาโร. 2546: 10; อ้างอิงจากกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. 2523: 60-61) ได้สรุปผลการประชุมทางวิชาการเกี่ยวกับจริยธรรมไทย เมื่อวันที่ 22-27 มกราคม 2523 และได้กล่าวถึงความซื่อสัตย์สุจริตว่าเป็นจริยธรรมที่เน้นความซื่อตรงต่อตนเอง หน้าที่การงาน คำมั่นสัญญา แบบแผน กฎหมาย ความถูกต้องอันดีงาม และพฤติกรรมซึ่งป็นดังนี้ ซื่อตรงต่อเวลา ซื่อตรงต่อหน้าที่ที่กำหนดไว้ ซื่อตรงต่อหน้าที่การงานที่อยู่ในความรับผิดชอบของตนเอง ซื่อตรงต่อคุณธรรม (เพื่อความประพฤติที่ดี) ที่ยึดถือปฏิบัติ ซื่อตรงต่อการนัดหมาย (การพบปะ การประชุม) ซื่อตรงต่อการให้สัญญา (คำพูด เงิน การช่วยเหลือ) ซื่อตรง

ต่อคำสั่งของครู ชื่อตรงต่อระเบียบข้อบังคับของโรงเรียน ชื่อตรงต่อทรัพย์สินของผู้อื่น ชื่อตรงต่อหน้าที่การงานของผู้อื่น รู้จักแบ่งงานให้สมาชิกในกลุ่ม ไม่ก้าวกายงานของผู้อื่น ชื่อตรงต่อระเบียบประเพณี ชื่อตรงต่อกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสังคม ชื่อตรงต่องานที่หมู่คณะมอบหมาย ชื่อตรงต่อข้อมูลปัจจุบัน โดยรู้จักจำแนกระหว่างข้อมูลและค่าประเมินของผู้อื่นได้เป็นอย่างดี มีความยุติธรรม

จากเอกสารดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่าคุณลักษณะของความซื่อสัตย์เป็นการพูดหรือปฏิบัติตรงกับความจริงที่เกิดขึ้นไม่คดโกงทรัพย์สินของผู้อื่น รักษาคำพูด พูดแต่ความจริง ไม่หาประโยชน์ในทางมิชอบ ไม่เอาเปรียบผู้อื่นพฤติกรรมของผู้มีความซื่อสัตย์เป็นคุณสมบัติพื้นฐานของบุคลิกภาพของบุคคล เช่น พูดความจริง ตรงต่อเวลา ยอมรับเมื่อทำความผิด ปฏิบัติตามข้อตกลงหรือสัญญา และหาเลี้ยงชีพในทางสุจริต

หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ ประเภทวิชาพาณิชยกรรม (ปรับปรุง พ.ศ.2546)

หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ ประเภทวิชาพาณิชยกรรม (ปรับปรุง พ.ศ.2546) ประกอบด้วยหลักการ จุดหมาย จุดประสงค์ มาตรฐานวิชาชีพของแต่ละสาขาวิชา ดังนี้

หลักการ

1. เป็นหลักสูตรระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพหลังมัธยมศึกษาตอนต้น เพื่อพัฒนากำลังคนระดับฝีมือให้มีความชำนาญเฉพาะด้าน มีคุณธรรม บุคลิกภาพ และเจตคติที่เหมาะสมสามารถประกอบอาชีพได้ตรงตามความต้องการของตลาดแรงงานและการประกอบอาชีพอิสระสอดคล้องกับภาวะเศรษฐกิจและสังคม ทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับชาติ
2. เป็นหลักสูตรที่เปิดโอกาสให้เลือกเรียนได้อย่างกว้างขวาง เพื่อเน้นความชำนาญเฉพาะด้านด้วยการปฏิบัติจริง สามารถเลือกวิธีการเรียนตามศักยภาพและโอกาสของผู้เรียน ถ่ายโอนผลการเรียน สะสมผลการเรียน เทียบความรู้และประสบการณ์จากแหล่งวิทยากร สถานประกอบการ และสถานประกอบอาชีพอิสระได้
3. เป็นหลักสูตรที่สนับสนุนการประสานความร่วมมือในการจัดการศึกษาร่วมกันระหว่างหน่วยงานและองค์กรที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาครัฐและเอกชน
4. เป็นหลักสูตรที่เปิดโอกาสให้สถานศึกษา ชุมชนและท้องถิ่น มีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรให้ตรงตามความต้องการและสอดคล้องกับสภาพของชุมชนและท้องถิ่น

จุดหมาย

1. เพื่อให้มีความรู้ ทักษะและประสบการณ์ในงานอาชีพตรงตามมาตรฐานวิชาชีพนำไปปฏิบัติงานอาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถเลือกวิธีการดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพได้อย่างเหมาะสมกับตน สร้างสรรค์ความเจริญต่อชุมชน ท้องถิ่นและประเทศชาติ
2. เพื่อให้ผู้เรียนเป็นผู้มีปัญญา มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่เรียนรู้ เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตและการประกอบอาชีพ สามารถสร้างอาชีพ มีทักษะในการจัดการและพัฒนาอาชีพให้ก้าวหน้าอยู่เสมอ

3. เพื่อให้มีเจตคติที่ดีต่ออาชีพ มีความมั่นใจและภาคภูมิใจในวิชาชีพที่เรียน รักงาน รักหน่วยงาน สามารถทำงานเป็นหมู่คณะได้ดี โดยมีความเคารพในสิทธิและหน้าที่ของตนเองและผู้อื่น

4. เพื่อให้เป็นผู้มีพฤติกรรมทางสังคมที่ดีงาม ทั้งในการทำงาน การอยู่ร่วมกัน มีความรับผิดชอบต่อครอบครัว หน่วยงาน ท้องถิ่นและประเทศชาติ อุทิศตนเพื่อสังคม เข้าใจและเห็นคุณค่าของศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น รู้จักใช้และอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสร้างสิ่งแวดล้อมที่ดี

5. เพื่อให้มีบุคลิกภาพที่ดี มีมนุษยสัมพันธ์ มีคุณธรรม จริยธรรมและวินัยในตนเอง มีสุขภาพอนามัยที่สมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ เหมาะสมกับงานอาชีพนั้น ๆ

6. เพื่อให้ตระหนักและมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจ สังคม การเมืองของประเทศและโลกปัจจุบัน มีความรักชาติ สำนึกในความเป็นไทย เสียสละเพื่อส่วนรวม ดำรงรักษาไว้ซึ่งความมั่นคงของชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข

จุดประสงค์ (ประเภทวิชาพาณิชยกรรม สาขาวิชาพาณิชยการ)

1. เข้าใจหลักการและประยุกต์ใช้ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ สังคมศึกษา วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ สุขศึกษาและพลศึกษา ในการพัฒนาดตนเองและวิชาชีพ

2. เข้าใจหลักการและกระบวนการในงานพื้นฐานวิชาชีพและงานที่สัมพันธ์เกี่ยวกับการพัฒนางานด้านพาณิชยการ

3. เข้าใจหลักการ วิธีการและขั้นตอนในสาขางานที่เลือก

4. มีทักษะ มีประสบการณ์ กระบวนการในงานอาชีพตามสาขางานที่เลือก

5. มีทักษะในการนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ในงานอาชีพตามสาขางานที่เลือก

6. มีทักษะในการทำงานร่วมกับผู้อื่น สามารถตัดสินใจและแก้ปัญหาในการทำงาน

7. มีทักษะในการแสวงหาความรู้ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ สามารถพัฒนางานให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

8. อนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม ใช้พลังงานอย่างคุ้มค่าและถูกวิธี

9. มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่ดีต่องาน และเห็นแนวทางในการประกอบอาชีพสุจริต

มาตรฐานวิชาชีพ

1. สื่อสารโดยใช้ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ และภาษาอื่นในชีวิตประจำวันและในงานอาชีพ

2. พัฒนาดตนเองและสังคมตามหลักศาสนา สิทธิหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและเศรษฐกิจ

3. พัฒนาตนเอง และพัฒนางานอาชีพ และแก้ไขปัญหา โดยใช้หลักการกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ และคณิตศาสตร์
4. พัฒนาบุคลิกภาพและสุขภาพของตน โดยใช้หลักการกระบวนการด้านสุขศึกษาและพลศึกษา
5. ใช้โปรแกรมสำเร็จรูปและระบบสารสนเทศ เพื่อพัฒนางานด้านธุรกิจ
6. วางแผนประกอบอาชีพด้านธุรกิจ โดยนำระบบบริหารงานคุณภาพและเพิ่มผลผลิตมาใช้ในองค์กร
7. จัดคุณภาพสิ่งแวดล้อม อาชีวอนามัย และความปลอดภัยในองค์กรและชุมชน
8. ประยุกต์ใช้หลักการพื้นฐานงานอาชีพด้านธุรกิจ ในการปฏิบัติงานและในชีวิตประจำวัน

1.สาขาการบัญชี

9. มีทักษะในการปฏิบัติงานบัญชีของกิจการประเภทธุรกิจบริการ บัญชีของกิจการประเภทธุรกิจ ซื้อขายสินค้า บัญชีของกิจการประเภทธุรกิจอุตสาหกรรม
10. เข้าใจหลักการและกระบวนการปฏิบัติงานบัญชีที่ใช้ในการควบคุมและตรวจสอบงานบัญชีของกิจการ
11. มีทักษะและประสบการณ์ในการปฏิบัติงานบัญชีของกิจการพิเศษลักษณะต่าง ๆ
12. ปฏิบัติงานบัญชีเพื่อการชำระภาษีของกิจการและกระบวนการเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

2.สาขาการขาย

9. สาธิตสินค้า ขายสินค้า และบริการแก่ลูกค้าทั้งทางตรงและทางอ้อม
10. จัดแสดงสินค้า จัดร้านค้า และจัดกิจกรรมส่งเสริมการขายในรูปแบบต่าง ๆ
11. หาข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลทางด้านการขายและกำหนดช่องทางการจำหน่าย
12. จัดทำเอกสารเกี่ยวกับการขาย จัดหาสินค้า และบริการ
13. เขียนแผนการตลาด แผนการขาย แผนผังร้านค้าปลีกและส่ง

3. สาขาคอมพิวเตอร์

9. เข้าใจระบบการทำงานของคอมพิวเตอร์
10. จัดการและแก้ไขปัญหาในระบบคอมพิวเตอร์
11. เขียนโปรแกรมขนาดเล็ก
12. ใช้โปรแกรมสำเร็จรูปในงานธุรกิจ
13. ใช้ระบบเครือข่ายในการปฏิบัติงาน
14. สร้างเว็บเพจ

4. สาขาภาษาต่างประเทศ

9. ใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารในการแลกเปลี่ยนข้อมูล ความคิดเห็นในสถานการณ์ทางธุรกิจ
10. วิเคราะห์ความแตกต่างทางภาษาและวัฒนธรรมของเจ้าของภาษากับภาษาและวัฒนธรรม และประยุกต์ใช้ได้ตามสถานการณ์
11. ใช้ภาษาต่างประเทศเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้และประกอบอาชีพ

ทฤษฎีการเลือกอาชีพของฮอลแลนด์

จอห์น แอล ฮอลแลนด์ (John L. Holland) เป็นผู้สร้าง "แบบสำรวจความพอใจในอาชีพ" (The Vocational Preference Inventory) ได้สร้าง "ทฤษฎีการเลือกอาชีพ" ขึ้นโดยมีความคิดพื้นฐาน 4 ประการ (Holland.1973 : 2 - 4) ดังนี้

1. บุคลิกภาพของบุคคลทั่วไปแบ่งได้เป็น 6 ลักษณะตามความสนใจอาชีพประเภทต่าง ๆ ต่อไปนี้คือ งานช่างฝีมือและกลางแจ้ง งานวิทยาศาสตร์และเทคนิค งานบริการ การศึกษาและสังคม งานสำนักงานและเสมียน งานจัดการและค้าขาย งานศิลปะดนตรีและวรรณกรรม บุคลิกภาพแต่ละลักษณะเป็นผลจากการปะทะสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมต่าง ๆ กับแรงผลักดันส่วนบุคคลซึ่งประกอบด้วยศักดิ์ตระกูล บิดามารดา ระดับชั้นทางสังคม และสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ ประสบการณ์เหล่านี้จะก่อให้เกิดความรู้สึกชอบหรือไม่ชอบ และความรู้สึกชอบหรือไม่ชอบนี้จะกลายเป็นความสนใจ และจากความสนใจจะนำไปสู่ความสามารถเฉพาะ ท้ายที่สุดความสนใจและความสามารถเฉพาะจะกำหนดให้บุคคลคิด รับรู้ และแสดงเอกลักษณ์ของตน
2. สิ่งแวดล้อมของบุคคลก็แบ่งได้เป็น 6 อย่างตามความสนใจอาชีพประเภทต่าง ๆ ข้างต้นเช่นเดียวกัน สิ่งแวดล้อมแต่ละอย่างนี้ถูกครอบงำโดยบุคลิกภาพ และเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงปัญหาและความกดดันบางประการ และโดยเหตุที่บุคลิกภาพต่างกัน ทำให้ความสนใจและความถนัดต่างกันด้วย บุคคลจึงมีแนวโน้มจะหันเข้าหาบุคคลหรือสิ่งต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับบุคลิกภาพของตน ดังนั้นบุคคลในกลุ่มเดียวกันจึงมักจะมีอะไร ๆ คล้าย ๆ กัน
3. บุคคลจะค้นหาสิ่งแวดล้อมที่เอื้ออำนวยให้เขาได้ฝึกทักษะและใช้ความสามารถของเขาทั้งยังเปิดโอกาสให้เขาได้แสดงทัศนคติ ค่านิยม และบทบาทของเขา
4. พฤติกรรมของบุคคลถูกกำหนดโดยบุคลิกภาพและสิ่งแวดล้อม ด้วยเหตุนี้ เมื่อเราทราบบุคลิกภาพและสิ่งแวดล้อมบุคคลก็จะทำให้เราทราบถึง ผลที่จะติดตามมาด้วย ซึ่งได้แก่การเลือกอาชีพ การเปลี่ยนงาน ความสำเร็จในอาชีพ ความสามารถเฉพาะ พฤติกรรมทางการศึกษาและสังคม

นอกจากความคิดพื้นฐาน 4 ประการข้างต้นแล้ว ฮอลแลนด์ยังมีแนวคิดปลีกย่อยเพิ่มเติมอีก 4 ประการ (Holland. 1973 : 4 - 5) ดังนี้

1. ความสอดคล้องต้องการ (Consistency) บุคลิกภาพบางลักษณะมีความสอดคล้องต้องการ เช่น บุคลิกภาพของผู้มีความสนใจอาชีพประเภทงานช่างฝีมือและกลางแจ้งกับบุคลิกภาพของผู้มีความสนใจอาชีพประเภทงานวิทยาศาสตร์และเทคนิค หรือบุคลิกภาพของผู้มีความสนใจอาชีพประเภทงานสำนักงานและเสมียนกับบุคลิกภาพของผู้มีความสนใจอาชีพประเภทงานศิลปะ ดนตรี และวรรณกรรม

2. ความแตกต่างกัน (Differentiation) โดยปกติ บุคคลจะมีบุคลิกภาพเด่นชัดอยู่ลักษณะหนึ่ง แม้จะมีบุคลิกลักษณะอื่น ๆ ประปรายอยู่บ้าง แต่บางคนอาจจะมีบุคลิกภาพลักษณะต่าง ๆ อยู่ในระดับใกล้เคียงกันจนยากต่อการชี้ชัดลงไปว่า บุคคลนั้นมีบุคลิกภาพลักษณะใด

3. ความเหมาะสมกัน (Congruence) บุคลิกภาพและสิ่งแวดล้อมต้องมีความเหมาะสมกัน เช่น สิ่งแวดล้อมของผู้มีความสนใจประเภทงานช่างฝีมือและกลางแจ้ง ย่อมเหมาะสมกับบุคลิกภาพของผู้มีความสนใจอาชีพประเภทนี้มากกว่าบุคลิกภาพของผู้มีความสนใจประเภทอื่น

4. การคาดคะเน (Calculus) โดยเหตุที่บุคลิกภาพแต่ละลักษณะและสิ่งแวดล้อมแต่ละอย่างมิได้แยกจากกันโดยเด็ดขาด และต่างก็มีความสัมพันธ์ภายในกันอยู่ ดังนั้นเมื่อบุคคลมีบุคลิกภาพลักษณะหนึ่งก็ทำให้สามารถคาดคะเนถึงบุคลิกภาพลักษณะอื่นได้ด้วย

ที่มาของทฤษฎีการเลือกอาชีพของฮอลแลนด์

ทฤษฎีการเลือกอาชีพ" ของฮอลแลนด์เป็นผลจากการสังเกตของเขาและของคนอื่น ๆ เกี่ยวกับความสนใจ ลักษณะและพฤติกรรมของบุคคล และมีส่วนสัมพันธ์กับทฤษฎีของกิลฟอร์ดซึ่งได้วิเคราะห์บุคลิกภาพและความสนใจของบุคคลออกเป็น 6 ประเภท คือ ด้านจักรกล ด้านวิทยาศาสตร์ ด้านบริการสังคม ด้านสารบรรณ ด้านธุรกิจ และด้านศิลปะ นอกจากนี้ ทฤษฎีของฮอลแลนด์ยังมีส่วนคล้ายคลึงกันกับทฤษฎีของแอดเลอร์ของฟรอมม์ ของจุง ของเซลดอน ของสแปรงเจอร์ โดยเฉพาะการประเมินสิ่งแวดล้อมเพื่อช่วยจำแนกลักษณะของบุคคลมีแนวความคิดมาจากลินตันซึ่งกล่าวว่า "แรงผลักดันจากสิ่งแวดล้อมจะถูกถ่ายทอดไปยังบุคคล" หนึ่ง ทฤษฎีเกี่ยวกับเรื่องความต้องการ (needs) และแรงกดดัน (pressures) ของเมอร์เรย์ ก็เป็นแรงกระตุ้นอีกอย่างหนึ่งที่ทำให้ฮอลแลนด์คิดทฤษฎีของเขาขึ้น กล่าวโดยสรุป "ทฤษฎีการเลือกอาชีพ" ของฮอลแลนด์มีแนวคิดพื้นฐานดังนี้ การเลือกอาชีพเป็นการแสดงออกซึ่งบุคลิกภาพ แบบสำรวจความสนใจ คือแบบสำรวจบุคลิกภาพฮอลแลนด์ได้กล่าวถึง "การเลือกอาชีพ" ไว้ว่า "การเลือกอาชีพคือ การกระทำที่สะท้อนให้เห็นถึงแรงจูงใจ ความรู้ บุคลิกภาพ และความสามารถของบุคคล อาชีพเป็นวิถีชีวิต ส่วนสิ่งแวดล้อมเป็นสิ่งที่ชี้ให้เห็นงานและทักษะ"

การกำหนดลักษณะบุคลิกภาพ ฮอลแลนด์ได้จำแนกลักษณะบุคลิกภาพตามความสนใจอาชีพต่าง ๆ 6 ประเภท โดยมีเป้าหมายเพื่อชี้แนะประสบการณ์ที่จะนำไปสู่ลักษณะเฉพาะของบุคคล อธิบายให้ทราบว่า ประสบการณ์นำไปสู่ลักษณะเฉพาะได้อย่างไรและลักษณะเฉพาะนำไปสู่พฤติกรรมได้อย่างไร แยกแยะความเหมาะสมระหว่างบุคลิกภาพแต่ละลักษณะกับเหตุการณ์ทั้งเก่าและใหม่

1. บุคลิกภาพของผู้มีความสนใจอาชีพประเภทงานช่างฝีมือและกลางแจ้ง (Realistic)

พันธุกรรมและประสบการณ์ทำให้บุคคลกลุ่มนี้ชอบประกอบกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับสิ่งของ เครื่องมือ จักรกล และสัตว์เลี้ยง แต่ไม่ชอบกิจกรรมด้านการศึกษาและการแพทย์ ดังนั้นบุคคลกลุ่มนี้จึงมีความสามารถทางด้านการช่าง เครื่องยนต์ การเกษตร ไฟฟ้า และเทคนิค แต่ด้อยความสามารถทางด้านสังคมและการศึกษา สรุปแล้วบุคคลกลุ่มนี้จะมีพฤติกรรมดังนี้ ชอบอาชีพประเภทงานช่างฝีมือและกลางแจ้ง แต่ไม่ชอบอาชีพประเภทงานบริการ การศึกษาและสังคม เขาจะใช้ความสามารถที่เขาได้แก้ปัญหาเกี่ยวกับการงานและเรื่องอื่น ๆ เขาจะรับรู้ตัวเองในฐานะผู้มีความสามารถทางด้านเครื่องยนต์และกีฬา แต่หาความสามารถทางด้านการเข้าสังคม เขาจะนิยมสิ่งที่เป็นรูปธรรมและนิยมลักษณะภายนอกของบุคคล เช่น เงิน อำนาจ สถานภาพ และโดยเหตุที่มีความสนใจ ความสามารถและค่านิยมต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้น บุคคลกลุ่มนี้จึงมีลักษณะต่อไปนี้คือ ชี้อาย หัวอ่อน เปิดเผย จริงจัง แข็งแรง วัตถุนิยม เป็นธรรมชาติ เรียบ ๆ พากเพียร เสมอต้นเสมอปลาย เก็บตัว มั่นคง มัธยัสถ์ ไม่คิดลึก ไม่หมกมุ่น อาชีพที่บุคคลกลุ่มนี้สนใจ ได้แก่ ช่างไฟฟ้า ช่างประปา ช่างวิทยุ ช่างทำบล็อด คนขับรถชุดดิน เป็นต้น

2. บุคลิกภาพของผู้มีความสนใจอาชีพประเภทงานวิทยาศาสตร์และเทคนิค (Investigative)

พันธุกรรมและประสบการณ์ทำให้บุคคลกลุ่มนี้ชอบประกอบกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการสังเกตสัญลักษณ์ การจัดระบบ การทดลองด้านกายภาพ ชีวภาพ และปรากฏการณ์ทางวัฒนธรรม เพื่อจะได้เข้าใจและควบคุมปรากฏการณ์นั้น ๆ แต่ไม่ชอบกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการชักชวน การเข้าสังคม และการเลียนแบบ ดังนั้นบุคคลกลุ่มนี้จึงมีความสามารถทางด้านวิทยาศาสตร์และการคำนวณ แต่ด้อยความสามารถทางด้านการโฆษณาชักชวน สรุปแล้ว บุคคลกลุ่มนี้จะมีพฤติกรรมดังนี้ ชอบอาชีพประเภทงานวิทยาศาสตร์และเทคนิค และไม่ชอบอาชีพประเภทงานจัดการและค้าขาย เขาจะใช้ความสามารถที่เขาได้แก้ปัญหาเกี่ยวกับการงานและเรื่องอื่น ๆ เขาจะรับรู้ตัวเองในฐานะนักวิชาการ เชื่อมมั่นในความคิดของตนเอง มีความสามารถทางด้านการคำนวณและวิทยาศาสตร์ แต่หาความสามารถทางด้านการเป็นผู้นำ เขามีค่านิยมทางด้านวิทยาศาสตร์ และโดยเหตุที่มีความสนใจ ความสามารถ การรับรู้ตนเอง และค่านิยมต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้น บุคคลกลุ่มนี้จึงมีลักษณะต่อไปนี้คือ ชอบวิเคราะห์ รอบคอบ เป็นนักวิจารณ์ ใฝ่รู้ รักอิสระ ฉลาด เก็บตัว มีหลักการ อดทน เจียบขาด มีเหตุผล ใฝ่ตัวอาชีพที่บุคคลกลุ่มนี้สนใจ ได้แก่ นักอุตุนิยมวิทยา นักชีววิทยา นักเคมี นักฟิสิกส์ นักเขียนบทความทางวิชาการ เป็นต้น

3. บุคลิกภาพของผู้มีความสนใจอาชีพประเภทงานบริการการศึกษาและสังคม (Social)

พันธุกรรมและประสบการณ์ทำให้บุคคลกลุ่มนี้ชอบประกอบกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการให้ความรู้ การฝึกหัด การพัฒนา การอนุรักษ์ และการสั่งสอน แต่ไม่ชอบกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับวัตถุ เครื่องมือ เครื่องยนต์ ดังนั้น บุคคลกลุ่มนี้จึงมีความสามารถทางด้านมนุษยสัมพันธ์ เช่นงานประชาสัมพันธ์ งานบริการวิชาการ แต่ด้อยความสามารถด้านการช่างและเทคนิค สรุปแล้ว บุคคล

กลุ่มนี้จะมีพฤติกรรมดังนี้ ชอบอาชีพประเภทงานบริการการศึกษาและสังคม แต่ไม่ชอบอาชีพประเภทงานช่างฝีมือและกลางแจ้ง เขาจะใช้ความสามารถที่เขามีแก้ปัญหาเกี่ยวกับการงานและเรื่องอื่น ๆ เขาจะรับรู้ตัวเองในฐานะคนที่ชอบช่วยเหลือผู้อื่น เข้าใจผู้อื่น มีความสามารถทางด้านการสอน แต่ขาดความสามารถทางด้านเครื่องยนต์และวิทยาศาสตร์ เขามีค่านิยมเกี่ยวกับปัญหาและกิจกรรมด้านสังคมและการกีฬาและโดยเหตุที่มีความสนใจ ความสามารถ การรับรู้ตนเอง และค่านิยมต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้น บุคคลกลุ่มนี้จึงมีลักษณะต่อไปนี้เป็นคือ มีอำนาจ ให้ความร่วมมือ มีความเป็นหญิง มีไมตรีจิต กว้างขวาง ชอบบำเพ็ญประโยชน์ มีอุดมคติ มีความคิดลึกซึ้ง เมตตา กรุณา จูงใจคนเก่ง มีความรับผิดชอบ ชอบเข้าสังคม รู้จักกาลเทศะ มีความเข้าใจเพื่อนมนุษย์ อาชีพที่บุคคลกลุ่มนี้สนใจ ได้แก่ ครู นักจิตวิทยา จิตแพทย์ นักสังคมสงเคราะห์ ที่ปรึกษาปัญหาส่วนตัว เป็นต้น

4. บุคลิกภาพของผู้มีความสนใจอาชีพประเภทงานสำนักงานและเสมียน (Conventional)

พันธกรรมและประสบการณ์ทำให้บุคคลกลุ่มนี้ชอบกิจกรรมที่เป็นรูปธรรม เป็นการจัดระบบหรือระเบียบ เช่น เก็บรายงาน จัดข้อมูล คัดลอกข้อมูล จัดหมวดหมู่รายงาน และข้อมูลเกี่ยวกับตัวเลข แต่ไม่ชอบกิจกรรมที่เป็นนามธรรม มีอิสระ ต้องค้นคว้า ไม่เป็นระบบแบบแผน ดังนั้น บุคคลกลุ่มนี้จึงมีความสามารถทางด้านงานสารบรรณ การคำนวณ งานธุรกิจ แต่ด้อยความสามารถทางด้านศิลปะ สรุปแล้ว บุคคลกลุ่มนี้จะมีพฤติกรรมดังนี้ ชอบอาชีพประเภทงานสำนักงานและเสมียน แต่ไม่ชอบอาชีพประเภทงานศิลปะ ดนตรี และวรรณกรรม เขาจะใช้ความสามารถที่เขามีแก้ปัญหาเกี่ยวกับการงานและเรื่องอื่น ๆ เขาจะรับรู้ตัวเองในฐานะผู้ชอบเลียนแบบ ชอบจัดระเบียบ มีความสามารถทางด้านงานสารบรรณและตัวเลข แต่ขาดความสามารถทางด้านศิลปะ เขาจะนิยมผู้ประสบความสำเร็จด้านงานธุรกิจและเศรษฐกิจ และโดยเหตุที่มีความสนใจ ความสามารถ การรับรู้ตนเอง และค่านิยมต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้น บุคคลกลุ่มนี้จึงมีลักษณะต่อไปนี้เป็นคือ ชอบเลียนแบบ ยุติธรรม วางท่า มีสมรรถภาพ ไม่ยืดหยุ่น มีหิริโอตัมปะ อ่อนน้อม เรียบร้อย พากเพียร คล่องแคล่ว เจ้าระเบียบ เยือกเย็น ไม่มีจินตนาการ อาชีพที่บุคคลกลุ่มนี้สนใจ ได้แก่ นักบัญชี ผู้ดูแลสินค้าในสต็อก ผู้ควบคุมเครื่องคอมพิวเตอร์ เสมียนจ่ายเงิน พนักงานจดคำให้การในศาล เป็นต้น

5. บุคลิกภาพของผู้มีความสนใจอาชีพประเภทงานจัดการและค้าขาย (Enterprising)

พันธกรรมและประสบการณ์ทำให้บุคคลกลุ่มนี้ชอบประกอบกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการวางแผน หรือผลประโยชน์ด้านเศรษฐกิจ แต่ไม่ชอบกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการสังเกต เป็นสัญลักษณ์ หรือเป็นระเบียบแบบแผน ดังนั้น บุคคลกลุ่มนี้จึงมีความสามารถทางการเป็นผู้นำ การประชาสัมพันธ์ การชักชวน แต่ด้อยความสามารถด้านวิทยาศาสตร์ สรุปแล้วบุคคลกลุ่มนี้จะมีพฤติกรรมดังนี้ ชอบอาชีพประเภทงานจัดการและค้าขาย แต่ไม่ชอบอาชีพประเภทงานวิทยาศาสตร์และเทคนิค เขาจะใช้ความสามารถที่เขามีแก้ปัญหาเกี่ยวกับการงานและเรื่องอื่น ๆ เขาจะรับรู้ตัวเองในฐานะผู้กว้างขวาง มี

ความเชื่อมั่นในตนเอง เข้าสังคมเก่ง มีความสามารถทางด้านการเป็นผู้นำ การพูด แต่ด้อยความสามารถทางด้านวิทยาศาสตร์ เขาจะนิยมผู้มีความสามารถทางด้านการเมืองและเศรษฐกิจ และโดยเหตุที่มีความสนใจ ความสามารถ การรับรู้ตนเอง และค่านิยมต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้น บุคคลกลุ่มนี้จึงมีลักษณะต่อไปนี้อีกคือ ชอบเสียงภัย ทะเยอทะยาน กล้าโต้แย้ง น่าเชื่อถือ กระปรี้กระเปร่า เปิดเผย ใจร้อน มองโลกในแง่ดี สนุกสนาน เชื่อมมั่นในตนเอง เข้าสังคมง่าย ช่างพูดอาชีพที่บุคคลกลุ่มนี้สนใจ ได้แก่ นักธุรกิจ พ่อค้า แอร์โฮสเตส นายหน้า นักจัดรายการโทรทัศน์ เป็นต้น

6. บุคลิกภาพของผู้ที่มีความสนใจอาชีพประเภทงานศิลปะ ดนตรีและวรรณกรรม (Artistic) พันธุกรรมและประสบการณ์ทำให้บุคคลกลุ่มนี้ชอบประกอบกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับนามธรรม เป็นอิสระ ไม่เป็นระเบียบแบบแผน แต่ไม่ชอบกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับรูปธรรม เป็นระเบียบแบบแผน ดังนั้น บุคคลกลุ่มนี้จึงมีความสามารถทางด้านศิลปะ ภาษา ดนตรี การละคร การเขียน แต่ด้อยความสามารถด้านธุรกิจ งานสารบรรณ สรุปแล้ว บุคคลกลุ่มนี้จะมีพฤติกรรมดังนี้ ชอบอาชีพประเภทงานศิลปะ ดนตรี และวรรณกรรม แต่ไม่ชอบอาชีพประเภทงานสำนักงานและเสมียน เขาจะใช้ความสามารถที่เขาได้แก้ปัญหาเกี่ยวกับการงานและเรื่องอื่น ๆ เขาจะรับรู้ตัวเองในฐานะคนที่ชอบแสดงออก มีความคิดริเริ่ม มีพรสวรรค์ มีความเป็นหญิง ไม่ชอบเลียนแบบ รักอิสระ มีความสามารถทางด้านศิลปะและดนตรี การแสดง การเขียน การพูด เขาจะนิยมผู้มีความสามารถทางด้านการศึกษา

และโดยเหตุที่มีความสนใจ ความสามารถ การรับรู้ตนเอง และค่านิยมต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้น บุคคลกลุ่มนี้จึงมีลักษณะต่อไปนี้อีก จุกจิก ไม่มีระเบียบ เจ้าอารมณ์ มีความเป็นหญิง มีอุดมคติ เพ้อฝัน ไม่จริงจัง ใจร้อน รักอิสระ ช่างคิด ไม่ชอบเลียนแบบ มีความคิดริเริ่ม อาชีพที่บุคคลกลุ่มนี้สนใจ ได้แก่ นักดนตรี นักประพันธ์ นักโฆษณา นักร้อง ผู้ค้าศิลปวัตถุ เป็นต้น

ประวัติโรงเรียนวณิชพนิชยการ

โรงเรียนวณิชพนิชยการ ตั้งอยู่เลขที่ 41/1 ซอยวัดสังวรฯ กาญจนภิเษก (ประมาณ ก.ม. 34) ตำบลบางม่วง อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี เริ่มก่อตั้งเมื่อ พ.ศ. 2537 โดยอาจารย์ สุทัศน์ จุลชาติ ซึ่งขณะนั้นดำรงตำแหน่งผู้ช่วยผู้อำนวยการ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตพนิชยการพระนคร ได้ใช้เงินทุนส่วนตัวและประสบการณ์ในฐานะผู้ก่อตั้งและบริหารโรงเรียนเอกชนหลายแห่ง เช่น โรงเรียนมิตรพลพณิชยการ โรงเรียนชลพินิจพณิชยการ โรงเรียนพณิชยการราชดำเนิน ฯลฯ โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะก่อตั้งโรงเรียนพณิชยการที่มีมาตรฐานสูงในจังหวัดนนทบุรี

โรงเรียนวณิชพนิชยการ เปิดทำการสอนในปีแรกในระดับประกาศนียบัตรประโยควิชาชีพ (ปวช.1) สาขาวิชาการบัญชี และสาขาวิชาการขาย ในวันที่ 5 มิถุนายน 2538 โดยมี นักศึกษาระดับ ปวช.1 จำนวน 47 คน ต่อมาปี พ.ศ. 2539 ได้รับอนุญาตให้ขยายเพิ่มหลักสูตร

ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) สาขาวิชาการบัญชีและสาขาวิชาการตลาด และได้รับอนุญาตให้ขยายเพิ่มหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจในปี พ.ศ. 2541

ในปัจจุบันโรงเรียนได้รับการรับรองมาตรฐานการศึกษา จากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน กระทรวงศึกษาธิการในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) สาขาวิชาการบัญชี สาขาวิชาการขาย และในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) สาขาวิชาการบัญชี สาขาวิชาการตลาด และสาขาวิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ ตั้งแต่ปีการศึกษา 2542 – 2546 ซึ่งเป็นโรงเรียนเอกชนในระดับอาชีวศึกษาแห่งแรกในจังหวัดนนทบุรีที่ได้รับการรับรองมาตรฐานการศึกษา ครบทุกสาขาวิชาที่เปิดสอน นอกจากนี้โรงเรียนยังได้รับรางวัลชนะเลิศจากการประกวดการพัฒนากิจการภายในโรงเรียน ระดับอุดมศึกษาในเขตการศึกษา 1 ซึ่งมีโรงเรียนเข้าร่วมแข่งขันจาก 5 จังหวัด คือ นนทบุรี ปทุมธานี สมุทรสาคร สมุทรปราการ และนครปฐม และได้รับคัดเลือกจากกระทรวงศึกษาธิการให้เป็นโรงเรียนสีขาวเฉลิมพระเกียรติพลอดยาเสพตติในปีการศึกษา 2542 และปี 2543 ได้รับการประเมินคุณภาพจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษาในระดับดี เมื่อเดือนกุมภาพันธ์ 2548

การพัฒนาทางด้านทักษะวิชาชีพที่เกี่ยวกับการใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ เครื่องพิมพ์ดีดไทย เครื่องพิมพ์ดีดอังกฤษ และเครื่องพิมพ์ดีดไฟฟ้า ทักษะการเสนอขาย และเชียร์ลีดเดอร์ ทางโรงเรียนได้มุ่งเน้นให้นักเรียนนักศึกษาได้เป็นผู้เรียนรู้และฝึกฝนด้วยตนเองจนเกิดความชำนาญและความมั่นใจในตนเอง โดยสามารถดูได้จากผลการแข่งขันทางด้านทักษะวิชาชีพที่จัดโดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน กระทรวงศึกษาธิการ ทางโรงเรียนได้รับรางวัลในการแข่งขันเป็นจำนวนมากขึ้นทุกปี

จากผลงานดังกล่าวเป็นเครื่องยืนยันได้ว่าทางโรงเรียนได้พยายามที่จะพัฒนานักเรียนให้มีคุณลักษณะทางจิตใจที่นำไปสู่พฤติกรรมที่จะช่วยเสริมสร้างและพัฒนาคุณภาพชีวิตให้เป็นคนเก่ง คนดี และอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

โรงเรียนดำเนินการจัดการจัดการศึกษาให้เป็นระบบมาตรฐานมุ่งพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ผู้เรียน ตามหลักดังนี้

1. มีความรู้มีทักษะในวิชาชีพโดยการปฏิบัติด้วยตนเอง และเสริมประสบการณ์ตรงจากการศึกษาดูงานในธุรกิจแขนงต่างๆ
2. ความคิดประกอบเหตุผลเชิงวิทยาศาสตร์สามารถสื่อสารโดยใช้ภาษาอังกฤษและเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์
3. มีระเบียบวินัย ความรับผิดชอบ คุณธรรม จริยธรรม และสิ่งดีงามของไทย ตลอดจนสามารถ ปฏิบัติตนให้อยู่ร่วมในสังคมอย่างเหมาะสม

ปรัชญาของโรงเรียน

เชี่ยวชาญธุรกิจ คิดประดิษฐ์ผู้นำ คุณธรรมสำนึก

ความหมายของปรัชญา

เชี่ยวชาญ หมายถึง ความมุ่งมั่นของโรงเรียนที่จะให้ผู้เรียนทุกระดับมีความเชี่ยวชาญทางด้านธุรกิจอย่างมีคุณภาพ คือมีความรู้ในการนำความรู้ที่ดีไปประยุกต์ใช้แก้ปัญหาต่างๆได้อย่างมีเหตุผลเต็มศักยภาพ สามารถก้าวทันกับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วตลอดเวลาในยุคโลกาภิวัตน์จนสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กรและเป็นที่ยอมรับโดยทั่วไปในที่สุด

คิดประดิษฐ์ผู้นำ หมายถึง เจตนารมณ์ของโรงเรียนที่ต้องการให้ผู้เรียนสามารถก้าวขึ้นเป็นผู้บริหารต่อไปในอนาคตได้ในเวลาอันควร ด้วยการกระตุ้นภาวะความเป็นผู้นำของนักเรียนให้สามารถก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่การงานต่อไป สามารถคิดประดิษฐ์ผลงานทางวิชาการและนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในการปรับปรุงงานเป็นตัวอย่างที่ดีแก่ผู้ร่วมงานให้ได้รับการยกฐานะเป็นผู้นำ การดำเนินการเพื่อเพิ่มพัฒนาการของเรียนได้อย่างเหมาะสม เช่น การส่งเสริมบุคลิกภาพของผู้เรียนให้เพียบพร้อมที่จะเป็นผู้นำที่ดีต่อไปในอนาคต ได้แก่ การพัฒนากิริยา การพูด การฟัง การทำงานร่วมกันเป็นทีม การระดมความคิด การแสดงความคิดเห็นอย่างถูกต้องเหมาะสมในโอกาสต่างๆ โดยสามารถผสมผสานวัฒนธรรมและขนบธรรมเนียมประเพณีอันงดงามของประเทศไทยได้อย่างกลมกลืนและสุภาพเรียบร้อย

คุณธรรมสำนึก หมายถึง ผู้เรียนทุกระดับนอกจากจะมีความรู้ความสามารถเชี่ยวชาญในทางธุรกิจ และมีภาวะการเป็นผู้นำ ตามความหมายข้างต้นแล้ว โรงเรียนยังมุ่งหวังที่จะให้ผู้เรียนนำเอาศักยภาพที่มีอยู่ในตัวไปใช้ได้อย่างถูกต้องและเหมาะสมภายใต้คุณธรรมและจริยธรรมที่มีอยู่ในจิตสำนึกตลอดเวลา การนำเอาความรู้ที่ได้ไปใช้ในทางที่ผิดหรือนำไปใช้โดยไม่มีจิตสำนึกที่ดีจะไม่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อองค์กรหรือส่วนรวม แต่จะกลับกลายเป็นผลเสียหายที่เกิดขึ้นในทางตรงกันข้ามซึ่งเป็นอันตรายอย่างมาก

หลักสูตร เป็นโรงเรียนในระดับอาชีวศึกษาเอกชนภายใต้สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนกระทรวงศึกษาธิการ โรงเรียนพยายามมุ่งเน้นในการปรับปรุงหลักสูตรการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดและสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม ส่งเสริมและสนับสนุนการเรียนรู้ด้วยตนเองของผู้เรียน โดยเน้นการนำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด โรงเรียนได้ปรับการเรียนการสอนให้เข้าสู่ระบบสากลด้วยการใช้ระบบการเรียนการสอนแบบ “Child Center” เพื่อให้ผู้เรียนสามารถแสดงความคิดเห็นและค้นหาคำตอบได้ด้วยตนเองโดยอาจารย์ผู้สอนมีหน้าที่แนะนำหรือให้แนวทางแก่ผู้เรียน

โรงเรียนใช้หลักสูตรบริหารธุรกิจระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ และประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคลกระทรวงศึกษาธิการซึ่งเป็นหลักสูตรที่ทันสมัยตรงกับความต้องการของตลาดแรงงานในปัจจุบัน มีสาขาที่เปิดสอนได้แก่ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

สายอาชีพ หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ สาขาวิชาการบัญชี สาขาการตลาด สาขาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ และสาขาภาษาต่างประเทศ และระดับอุดมศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ได้แก่ สาขาวิชาการบัญชี สาขาการตลาด สาขาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ มีบุคลากรผู้สอนประจำผู้สอนพิเศษ และบุคลากรสนับสนุนทั้งสิ้น 42 คน สามารถรับนักเรียนได้ถึง 1,530 คน จำนวนอาคารเรียน 5 หลัง ห้องเรียน 16 ห้อง ห้องปฏิบัติการ 11 ห้อง มีสื่อการเรียนการสอนอย่างเพียงพอ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยต่างประเทศ

วิลเลียม (สนใจ จุฑาผาด: 2549: 58; อ้างอิงจาก William. 2003 Abstract) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการเผชิญและฝ่าฟันอุปสรรค ของผู้นำกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน โดยใช้แบบวัด AQ ของสตอลท์ เพื่อศึกษาความสามารถในการเผชิญและฝ่าฟันอุปสรรค ของครู และผู้บริหารในโรงเรียน และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ดูจากผลการเรียนของนักเรียนสองปีย้อนหลัง พบว่าความสามารถในการเผชิญและฝ่าฟันอุปสรรคของผู้นำมีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนอย่างมีนัยสำคัญ โดยโรงเรียนใดที่ผู้นำมีความสามารถในการเผชิญและฝ่าฟันอุปสรรคสูง โรงเรียนนั้นนักเรียนจะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงเช่นกัน และพบว่าสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนมีผลต่อความสามารถในการเผชิญและฝ่าฟันอุปสรรคของผู้นำด้วย

ดวิก เดวิทสัน เนลสันละเอ็นนา (ศศิธร แสงใส.2550;54อ้างอิงจาก Davidson,Nelson and Enna.1978: 268-276) ได้ศึกษาความหมดอาลัยตายอยากในเพศที่ต่างกันพบว่า ผู้หญิงที่ตอบสนองแตกต่างมากกว่าผู้ชายในการรับคำวิจารณ์จากครูหรือคนที่มีฐานะหรือตำแหน่งเท่า ๆ กัน ผู้หญิงมีแนวโน้มที่จะรับคำวิจารณ์แบบถาวรและกระจายไปทุกส่วนของชีวิต ส่วนผู้ชายจะเป็นเรื่องชั่วคราว ดังนั้นผู้หญิงเรียนรู้ในการอ้างอิงถึงความล้มเหลวว่าเป็นนิสัยที่ติดตัวมาตลอด ในขณะที่ผู้ชายเรียนรู้ในการอ้างเหตุผลของความล้มเหลวว่าเป็นนิสัยที่ติดตัวมาตลอด ในขณะที่ผู้ชายเรียนรู้ในการอ้างเหตุผลของความล้มเหลวมาจากสิ่งชั่วคราว อาทิเช่น ขาดสิ่งจูงใจ สิ่งเหล่านี้เป็นบทเรียนที่มีความหมาย สำหรับพ่อแม่ที่ห่วงหรือครูที่อุทิศตัวทำงาน ดวิกแสดงให้เห็นความสำคัญของความแตกต่างระหว่างผู้ชายกับผู้หญิงในการตอบสนองต่ออุปสรรค ผู้หญิงมักมองว่าเป็นความผิดของตนเอง ในขณะที่ผู้ชายมองว่าพยายามไม่เต็มที่

แคนแนน (กมล เจริญโสภารัตน์. 2546: อ้างอิงจาก Cannann,1999: 46) ได้ศึกษาสาเหตุของความหย่อนยานทางวินัยของโรงเรียนประถมศึกษาในเรื่อง Mount Olympus และเสนอแนวทางแก้ปัญหาไว้ 3 ด้าน คือวินัยนักเรียนมีผลกระทบต่อบรรยากาศของโรงเรียน และองค์ประกอบที่จำเป็นในการกำหนดนโยบายด้านวินัยที่เข้มแข็ง จากการศึกษาพบว่า มีปัจจัยหลากหลายที่มีผลกระทบต่อการกำหนดนโยบายเกี่ยวกับวินัยให้เป็นที่ยอมรับ ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องต้องร่วมกันกำหนดความหมายของการเสริมแรงการมีพฤติกรรมไม่เหมาะสมและเมื่อโรงเรียนให้

ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดและแก้ไขวินัยนักเรียน สามารถทำให้นักเรียนมีพฤติกรรมที่เหมาะสมมากขึ้น

งานวิจัยในประเทศ

วันเพ็ญ สมภพรุ่งโรจน์ (2547: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องการศึกษาความสามารถในการเผชิญอุปสรรคในการปฏิบัติงานของพนักงาน โดยใช้การฝึกอบรมแบบเพื่อนช่วยเพื่อน การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายสำคัญเพื่อศึกษาและพัฒนาความสามารถของพนักงานในการเผชิญอุปสรรคในการปฏิบัติงานโดยใช้การฝึกอบรมแบบเพื่อนช่วยเพื่อน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัย คือ พนักงานบริษัท โตโยต้า เค. มอเตอร์ส ผู้จำหน่ายโตโยต้า จำกัด ผลการศึกษาวิจัยสรุปได้ดังนี้ องค์ประกอบของความสามารถในการเผชิญอุปสรรคในการปฏิบัติงานประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ การเข้าใจและยอมรับปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้น การวางแผนและควบคุมดำเนินการแก้ไข ปัญหาอุปสรรค การรับผิดชอบต่อผลที่เกิดขึ้น การเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง และการคิดริเริ่มสร้างสรรค์ อดทน และเพียรพยายาม แบบทดสอบความสามารถในการเผชิญอุปสรรคในการปฏิบัติงานที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ประกอบด้วยข้อคำถามจำนวน 74 ข้อ มีลักษณะเป็นมาตรวัดประเมินค่า 6 ระดับ ความเชื่อมั่นของแบบทดสอบที่คำนวณด้วยสัมประสิทธิ์แอลฟาโดยรวมมีค่า .9488 ความเชื่อมั่นของแบบทดสอบที่คำนวณด้วยสูตรเฟลด์-ราซ มีค่า .9527 และความเชื่อมั่นของแบบทดสอบที่คำนวณด้วยโปรแกรมสำเร็จ LISREL 8.30 มีค่าอยู่ระหว่าง .7311 -.8485 การแสดงหลักฐานความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างที่ใช้การวิเคราะห์ความสัมพันธ์รายข้อกับคะแนนรวมทั้งฉบับ มีค่าอยู่ระหว่าง .8211-.8905 การวิเคราะห์หลายลักษณะหลายวิธีมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของด้านเดียวกันสูงกว่าเมื่อเทียบกับค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์กับด้านอื่น ๆ ส่วนการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน พบว่า โครงสร้างของความสามารถในการเผชิญอุปสรรคในการปฏิบัติงาน ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ซึ่งมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์และมีน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ในเกณฑ์สูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 หลังจากได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับความสามารถในการเผชิญอุปสรรคในการปฏิบัติงานจากผู้วิจัย พนักงานที่เป็นกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนทั้ง 5 คน มีความสามารถในการฝึกอบรมและความสามารถในการเผชิญอุปสรรคในการปฏิบัติงานเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 หลังจากได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับความสามารถในการเผชิญอุปสรรคในการปฏิบัติงานจากกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน พนักงานส่วนหน้าทั้ง 8 คน มีความสามารถในการเผชิญอุปสรรคในการปฏิบัติงานเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาถึงคะแนนผลของต่างของความสามารถในการเผชิญอุปสรรคในการปฏิบัติงานแล้ว พบว่า พนักงานส่วนหน้าที่ได้รับการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความสามารถในการเผชิญอุปสรรคในการปฏิบัติงานจากกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนมีคะแนนเพิ่มขึ้นมากกว่ากลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนที่ได้รับการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความสามารถในการฝึกอบรมจากผู้วิจัย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อนันต์ นวลใหม่ (2549: 99) ได้ศึกษาเรื่องการศึกษาปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อความฉลาดทางอารมณ์ (EQ) และความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรค (AQ) ของ

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดอ่างทอง การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายสำคัญเพื่อศึกษาความสัมพันธ์และค่าน้ำหนักความสำคัญที่ส่งผลของตัวแปรปัจจัยห้าตัว คือ เพศ การอบรมเลี้ยงดูสามแบบ และสัมพันธภาพในครอบครัวกับความฉลาดทางอารมณ์ (EQ) และความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรค (AQ) ผลการศึกษาพบว่า ตัวแปรทั้งห้าตัวกับตัวแปรตามสองตัวที่วิเคราะห์แบบตัวแปรพหุนามมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และค่าสหสัมพันธ์พหุคูณที่วิเคราะห์แบบตัวแปรเอกลนามระหว่างตัวแปรปัจจัยทั้งห้ากับความฉลาดทางอารมณ์ (EQ) ($R=.315$) และความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรค(AQ) ($R=.522$) มีค่าสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าความแปรผันร่วมกันของความฉลาดทางอารมณ์ (EQ) ร้อยละ 12.30 กับความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรค (AQ) ร้อยละ 27.20 ค่าน้ำหนักความสำคัญในรูปคะแนนมาตรฐานของตัวแปรปัจจัยที่ส่งผลต่อความฉลาดทางอารมณ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนตัวแปรปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรค อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ศศิธร แสงใส (2550: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะบางประการกับความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรค(AQ) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับคุณลักษณะของปัจจัยด้านจิตลักษณะ ได้แก่ ความมีวินัยในตนเอง ความสามารถในการปรับตัว ความทะเยอทะยาน การมองโลกในแง่ดี เชาว์อารมณ์ ปัจจัยด้านวิธีการอบรมเลี้ยงดู 3 แบบ คือ แบบทะนุถนอม แบบพึ่งตนเอง แบบรักตามใจ ผลการศึกษาพบว่า ตัวแปรปัจจัยด้านจิตลักษณะ ได้แก่ ความมีวินัยในตนเอง ความสามารถในการปรับตัว การมองโลกในแง่ดี เชาว์อารมณ์ และปัจจัยด้านการอบรมเลี้ยงดู ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดูแบบทะนุถนอม การอบรมเลี้ยงดูแบบพึ่งตนเอง การอบรมเลี้ยงดูแบบรักตามใจ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสามารถในการเผชิญอุปสรรค อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ความทะเยอทะยานมีความสัมพันธ์ทางลบกับความสามารถในการเผชิญอุปสรรค อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และค่าสัมประสิทธิ์พหุคูณเท่ากับ .693 โดยตัวแปร 8 ตัวร่วมกันอธิบายความสามารถในการเผชิญอุปสรรคได้ร้อยละ 48 ตัวแปรปัจจัยด้านจิตลักษณะ ได้แก่ การมองโลกในแง่ดี ความสามารถในการปรับตัว และปัจจัยด้านการอบรมเลี้ยงดู ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดูตนเองแบบพึ่งตนเอง ส่งผลทางบวกต่อความสามารถในการเผชิญอุปสรรค อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนความทะเยอทะยาน ส่งผลทางลบต่อความสามารถในการเผชิญอุปสรรค อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีค่าน้ำหนักความสำคัญในรูปคะแนนมาตรฐาน(β) ระหว่าง-.11-.44 โดยการมองโลกในแง่ดีส่งผลต่อความสามารถในการเผชิญอุปสรรคมากที่สุด ($\beta = .44$) ปัจจัยรองลงมาคือ ความสามารถในการปรับตัว การอบรมเลี้ยงดูแบบพึ่งตนเอง ($\beta = .302, .242$) ตามลำดับ ส่วนความทะเยอทะยานส่งผลต่อความสามารถในการเผชิญอุปสรรคน้อยที่สุด ($\beta = -.111$) สำหรับความมีวินัยในตนเอง เชาว์อารมณ์ การอบรมเลี้ยงดูแบบทะนุถนอม และการอบรมเลี้ยงดูแบบรักตามใจไม่ส่งผลต่อความสามารถในการเผชิญอุปสรรค เมื่อพิจารณาคะแนนมาตรฐานในรูปร้อยละ โดยพิจารณาจาก

ค่าร้อยละของชุดของตัวแปรปัจจัยที่ส่งผลร่วมกันต่อตัวแปรตาม ซึ่งมีค่าเท่ากับ 48% ปรากฏว่า ตัวแปรปัจจัยด้านการมองโลกในแง่ดีสามารถอธิบายความสามารถในการเผชิญอุปสรรคได้สูงสุด (ร้อยละ 41.534) รองลงมาคือ ความสามารถในการปรับตัว (ร้อยละ 28.250) การอบรมเลี้ยงดูแบบพึ่งตนเอง (ร้อยละ 22.638) ตามลำดับ ส่วนความทะเยอทะยานส่งผลในทิศทางตรงกันข้ามได้ร้อยละ 10.383 เมื่อวิเคราะห์ข้อมูลโดยการเข้าตัวแปรเป็นชุด (Blockwise) พบว่าปัจจัยด้านจิตลักษณะ ที่มีอิทธิพลต่อความสามารถในการเผชิญอุปสรรค ได้แก่ การมองโลกในแง่ดี ความสามารถในการปรับตัวและความทะเยอทะยาน สามารถอธิบายความสามารถในการเผชิญอุปสรรคได้ร้อยละ 44.1 ปัจจัยด้านการอบรมเลี้ยงดูที่มีอิทธิพลต่อความสามารถในการเผชิญอุปสรรค ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดูแบบพึ่งตนเอง สามารถอธิบายความสามารถในการเผชิญอุปสรรคได้เพิ่มขึ้นร้อยละ 2.9

วินัส ภัคตินรา (2546: 137-144) ได้ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะทางบุคลิกภาพกับเชาว์อารมณ์ (EQ) และความสามารถในการเผชิญและฝ่าฟันอุปสรรค(AQ) การวิจัยมีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะทางบุคลิกภาพ 16 ด้านของเรย์มอนด์ แคทเทล และเพื่อสร้างสมการพยากรณ์เชาว์อารมณ์ และความสามารถในการเผชิญและฝ่าฟันอุปสรรค กลุ่มตัวอย่างคือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 328 คน ผลการศึกษาพบว่าเชาว์อารมณ์ของนักเรียนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับคุณลักษณะทางบุคลิกภาพอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ องค์ประกอบด้านการเข้าสังคม การกล้าแสดงออก ความพึ่งตนเอง ส่วนความสามารถในการเผชิญและฝ่าฟันอุปสรรคของนักเรียนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับคุณลักษณะทางบุคลิกภาพอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ องค์ประกอบด้านสติปัญญา การกล้าแสดงออก มโนธรรม ความกล้าหาญ ความอิสระเสรี ความพึ่งตนเอง และองค์ประกอบด้านการควบคุมตนเอง

พิไลลักษณ์ ทองรอด (2547: 72-81) ได้ศึกษาเรื่องการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนกรุงเทพฯ การศึกษาครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับคุณธรรมจริยธรรม 7 ด้าน ได้แก่ ความมีวินัย ความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์ ความเมตตากรุณา ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ความประหยัด และความกตัญญู โดยใช้การวิเคราะห์สหสัมพันธ์คาโนนิคอล ผลการศึกษาพบว่า สหสัมพันธ์คาโนนิคอลระหว่างชุดตัวแปรอิสระด้านการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย สัมพันธภาพภายในครอบครัว ความเชื่อมั่นในตนเอง กับชุดตัวแปรตามคุณธรรมจริยธรรม มีค่าสหสัมพันธ์ ของชุดที่ 1-3 เท่ากับ .594 .404 และ .201 ตามลำดับ ซึ่งสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และชุดที่ 4 มีค่าสหสัมพันธ์เท่ากับ .169 ซึ่งสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นำหนักความสำคัญคาโนนิคอบระหว่างปัจจัยบางประการกับคุณธรรมจริยธรรมทั้ง 4 ชุด พบว่า ในชุดแรกปัจจัยด้านการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย และการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขันส่งผลซึ่งกันและกันกับความสัมพันธ์และความกตัญญู ในชุดที่สองปัจจัยด้านสัมพันธภาพภายในครอบครัวส่งผลซึ่งกันและกันกับความมีวินัย ความซื่อสัตย์ ความ

ประหยัดในแบบที่หนึ่ง และปัจจัยด้านการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน ความเชื่อมั่นในตนเอง ส่งผลซึ่งกันและกันกับความรับผิดชอบและความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ในชุดที่สามปัจจัยด้านการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย สัมพันธภาพภายในครอบครัว ส่งผลซึ่งกันและกันกับความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์และความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ในแบบที่หนึ่ง และปัจจัยด้านการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน ความเชื่อมั่นในตนเองส่งผลซึ่งกันและกันกับความประหยัด และความเมตตากรุณา ในชุดที่สี่ปัจจัยด้านการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย และความเชื่อมั่นในตนเองส่งผลซึ่งกันและกันกับความซื่อสัตย์ ความเมตตากรุณาและความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ในแบบที่หนึ่ง และปัจจัยด้านการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน สัมพันธภาพภายในครอบครัวส่งผลซึ่งกันและกันกับความมีวินัย ความประหยัด และความกตัญญู

สันติยา ไชยศรีชลธาร (2546: บทคัดย่อ อ้างอิงจาก สายนภา รามพงษ์: 2546) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาริยธรรมของนักเรียนชั้น ปวช. 1 วิทยาลัยเทคนิคสุพรรณบุรี ปีการศึกษา 2538 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ซึ่งอยู่ในแผนกช่างยนต์ และส่วนใหญ่บิดามารดา หรือผู้ปกครอง มีอาชีพเกษตรกรรม เกี่ยวกับการคิดเห็นการปฏิบัติจริยธรรมของนักเรียน ชั้น ปวช. 1 พบว่า นักเรียนมีการปฏิบัติด้านกายจริยา และวจีจริยา ข้อที่มีค่าเฉลี่ยในการแสดงความคิดเห็นต่อการปฏิบัติที่มีค่าเฉลี่ยสูงโดยภาพรวมเป็นข้อที่เป็นการปฏิบัติเชิงลบ ส่วนการปฏิบัติด้านมโนจริยาข้อที่มีค่าเฉลี่ยในการแสดงความคิดเห็นต่อการปฏิบัติที่มีค่าเฉลี่ยสูง โดยภาพรวมเป็นข้อที่เป็นการปฏิบัติเชิงบวก พบว่า นักเรียนเพศหญิง นักเรียนเพศชายที่ศึกษาแต่ละแผนกช่าง และที่มีบิดามารดาหรือผู้ปกครองมีอาชีพรับราชการ รับจ้าง และเกษตรกร มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติจริยธรรมของนักเรียน ชั้น ปวช.1 ด้านกายจริยา วจีจริยา และมโนจริยา มีการปฏิบัติระดับมากเช่นเดียวกันทุกด้าน ยกเว้นนักเรียนแผนกช่างซ่อมบำรุง ที่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติจริยธรรมของนักเรียน ชั้น ปวช.1 ด้านกายจริยา และวจีจริยา และมโนจริยา มีการปฏิบัติระดับปานกลาง และนักเรียนที่มีบิดา มารดา หรือผู้ปกครอง มีอาชีพค้าขาย มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติจริยธรรมของนักเรียนชั้น ปวช.1 ด้านกายจริยา และวจีจริยา มีการปฏิบัติระดับมาก ส่วนด้านมโนจริยา มีการปฏิบัติระดับปานกลาง สำหรับผลการเปรียบเทียบและตรวจสอบมาตรฐานพบว่านักเรียนที่มีเพศต่างกันและมีบิดามารดาหรือผู้ปกครองอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติจริยธรรมของนักเรียนทุกด้านไม่ต่างกัน แต่นักเรียนที่ศึกษาแผนกช่างต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติจริยธรรมของนักเรียนด้านกายจริยา วจีจริยา และมโนจริยา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

พิศมัย พนาเวศร์ (2540: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องความคิดเห็นด้านจริยธรรมของนักศึกษาบริหารธุรกิจ ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ชั้นปีที่ 2 สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล ในเขตกรุงเทพมหานคร การศึกษาครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาและเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นด้านจริยธรรมทางธุรกิจในด้านความมีระเบียบวินัย และด้านความรับผิดชอบต่อผู้มีต่อลูกค้า ต่อคู่แข่งขัน ต่อพนักงาน ต่อหน่วยราชการ ต่อสังคม ของนักศึกษาบริหารธุรกิจ ระดับประกาศนียบัตร

วิชาชีพชั้นสูง ผลการศึกษาพบว่า ความคิดเห็นด้านจริยธรรมทางธุรกิจของนักศึกษาบริหารธุรกิจระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ชั้นปีที่ 2 มีคะแนนเฉลี่ยโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับเห็นด้วย ส่วนทางด้านความมีระเบียบวินัยที่มีต่อลูกค้า มีคะแนนเฉลี่ยสูงอยู่ในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง สำหรับคะแนนเฉลี่ยรองลงมาคือ คะแนนเฉลี่ยความมีระเบียบวินัยต่อสังคม ความมีระเบียบวินัยต่อหน่วยงานราชการ ความมีระเบียบวินัยต่อพนักงาน และความมีระเบียบวินัยต่อคู่แข่ง โดยมีความมีระเบียบวินัยอยู่ในระดับเห็นด้วย ส่วนความคิดเห็นด้านจริยธรรมทางธุรกิจ ในด้านความรับผิดชอบต่อพนักงานมีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด สำหรับคะแนนเฉลี่ยรองลงมาคือคะแนนเฉลี่ยความรับผิดชอบต่อสังคม ความรับผิดชอบต่อหน่วยงานราชการ ความรับผิดชอบต่อลูกค้า และความรับผิดชอบต่อคู่แข่ง ความคิดเห็นด้านจริยธรรมทางธุรกิจโดยรวมและในแต่ละด้านของนักศึกษาชายและนักศึกษาหญิง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนักศึกษาหญิงมีคะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นด้านจริยธรรมทางธุรกิจสูงกว่านักศึกษาชายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในทุก ๆ ด้าน ยังพบว่า ความคิดเห็นด้านจริยธรรมทางธุรกิจของนักศึกษาบริหารธุรกิจของนักศึกษาบริหารธุรกิจแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อจำแนกตามสาขาวิชา แต่ไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติของความคิดเห็นด้านจริยธรรมทางธุรกิจในด้านต่าง ๆ ของนักศึกษา เมื่อจำแนกตามระดับการศึกษาของผู้ปกครอง และฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว

จากการศึกษารายงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งต่างประเทศ และในประเทศที่เกี่ยวข้องกับเรื่องความสามารถในการเผชิญอุปสรรคและคุณธรรมจริยธรรม พบว่า ความสามารถในการเผชิญอุปสรรค เพื่อแก้ไขปัญหาในชีวิตประจำวันเป็นทักษะที่ต้องอาศัยกระบวนการคิด วิเคราะห์ และอาศัยคุณธรรมจริยธรรมมาเชื่อมโยงเพื่อให้เกิดลักษณะของพฤติกรรมอันพึงประสงค์ของสังคม ไม่ว่านักเรียนจะประสบปัญหาด้านการเรียนหรือปัญหาส่วนตัว นักเรียนแต่ละคนจะมีรูปแบบการเผชิญอุปสรรคแตกต่างกันไป ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาเปรียบเทียบความสามารถในการเผชิญอุปสรรคและคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ กลุ่มสาขาวิชาต่างกัน เพื่อนำผลที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในการพัฒนาแบบการเรียนให้มีความสอดคล้องกับการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมและเพื่อใช้ในการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันของนักเรียนในโอกาสต่อไป

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง
2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. สถิติที่ใช้ในการจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ปีการศึกษา 2550 ของโรงเรียนวานิชพณิชยการ จังหวัดนนทบุรี จำนวนนักเรียนรวม 547 คน

การเลือกกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 2 และชั้นปีที่ 3 ปีการศึกษา 2550 ของโรงเรียนวานิชพณิชยการ จังหวัดนนทบุรี จำนวน 316 คน ซึ่งได้มาโดยการแบ่งกลุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) โดยเปรียบเทียบกับตาราง สุ่มกลุ่มตัวอย่างของ เครจซี่ และมอร์แกน (ยูทธ ไทयरรณ:2547: 104 อ้างอิงจาก Krejcie and Morgan 1970: 608) ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 180 คน ดังนี้

ตาราง 2 แสดงจำนวนตัวอย่างนักศึกษาจำแนกตามชั้นปี และสาขาที่เลือกเรียน

สาขาวิชา	ชั้นปีที่ 2		ชั้นปีที่ 3	
	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
1. สาขาการบัญชี	26	15	30	17
2. สาขาการขาย	37	21	35	20
3. สาขาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ	75	43	63	36
4. สาขาภาษาต่างประเทศ	33	19	17	9
รวม	171	98	145	82

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ครั้งนี้

แบบสอบถามวัดความสามารถในการเผชิญอุปสรรค เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้พัฒนาจากแบบสอบถามความสามารถในการเผชิญอุปสรรคของวันเพ็ญ สมภพรุ่งโรจน์ (2547) ตามแนวคิดของสตอลท์ ประกอบด้วยความสามารถในการเผชิญอุปสรรค 4 ด้าน ได้แก่

- ด้านความสามารถในการควบคุมอุปสรรค จำนวน 10 ข้อ
- ด้านความสามารถในการนำตัวเองเข้าไปแก้ไขอุปสรรค จำนวน 10 ข้อ
- ด้านการรับรู้ถึงระดับของอุปสรรค จำนวน 10 ข้อ
- ด้านความสามารถในการอดทน ทนทานต่ออุปสรรค จำนวน 14 ข้อ

รวม 44 ข้อ มีลักษณะเป็นมาตรประเมินค่า 5 ระดับ

แบบสอบถามวัดคุณธรรมจริยธรรมเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้พัฒนาจากแบบสอบถามของพิไลลักษณ์ ทองรอด (2547) ได้แก่

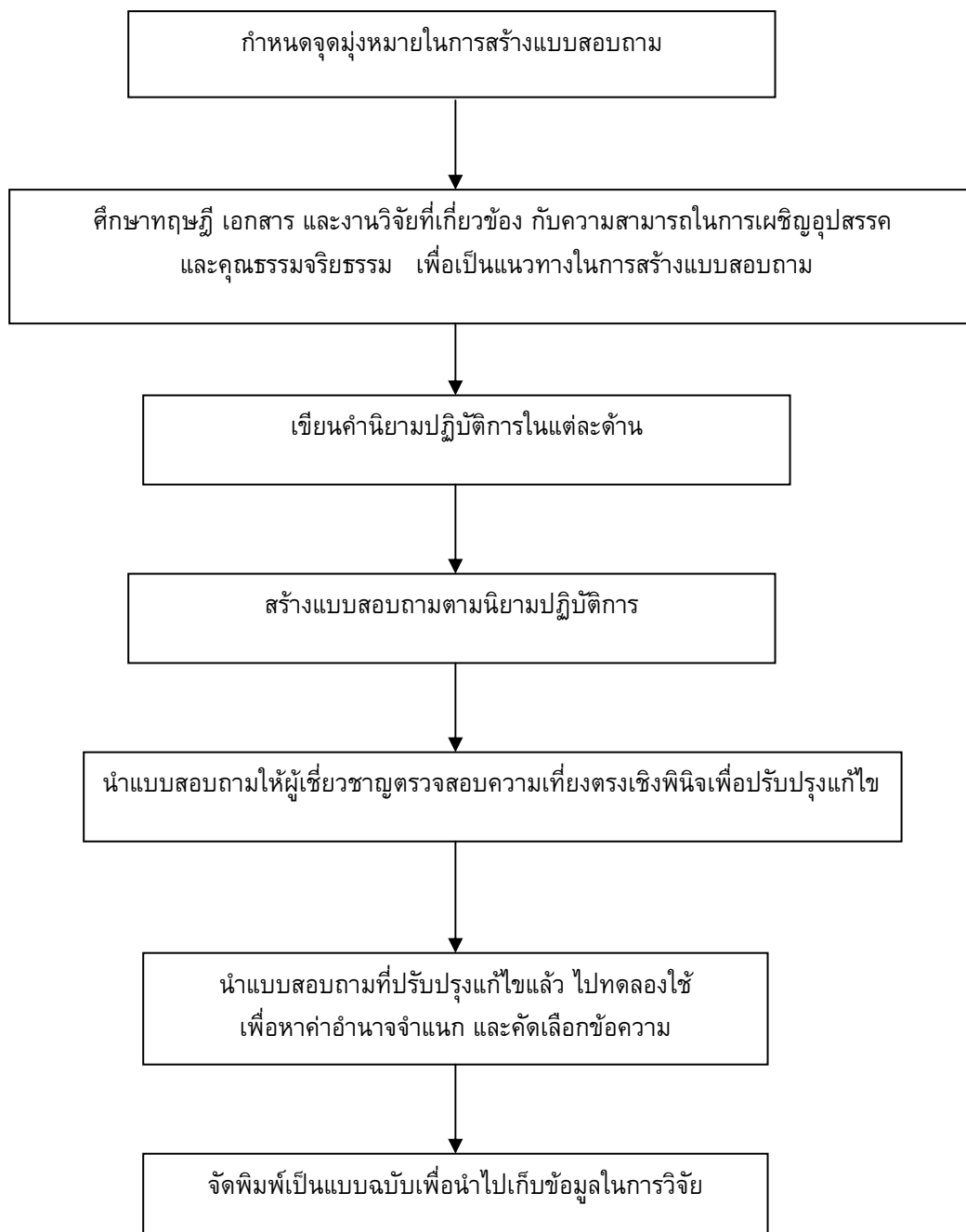
วัดคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียน 3 ด้านต่อไปนี้

- ด้านความมีวินัย จำนวน 15 ข้อ
- ด้านความรับผิดชอบ จำนวน 15 ข้อ
- ด้านความซื่อสัตย์ จำนวน 15 ข้อ

รวม 45 ข้อ มีลักษณะเป็นมาตรประเมินค่า 5 ระดับ

วิธีดำเนินการสร้างเครื่องมือ

การสร้างแบบสอบถามเป็นมาตราประเมินค่า (Rating Scale) มีขั้นตอนการสร้างดังนี้

ภาพประกอบ 3 การสร้างแบบสอบถามที่มีลักษณะเป็นมาตราประเมินค่า

การดำเนินการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าได้ดำเนินการเป็นขั้นตอน ดังภาพประกอบ ดังนี้

1. กำหนดจุดมุ่งหมายในการสร้างแบบสอบถามวัดความสามารถในการเผชิญอุปสรรค และคุณธรรมจริยธรรม
2. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการเผชิญอุปสรรคและคุณธรรมจริยธรรม
3. เขียนนิยามปฏิบัติการ จากการศึกษาในข้อ 2 แล้วเขียนพฤติกรรมตามลักษณะที่จะวัด
4. เขียนข้อคำถามในแบบสอบถามวัดความสามารถในการเผชิญอุปสรรค จำนวน 60 ข้อ และคุณธรรมจริยธรรม จำนวน 45 ข้อ รวมทั้งฉบับ 105 ข้อโดยเขียนให้สอดคล้องตามที่นิยามไว้
5. นำแบบสอบถามไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์พิจารณาให้ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

การหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ตรวจสอบคุณภาพเบื้องต้นของแบบสอบถาม ผู้วิจัยนำแบบสอบถามมาตรวจสอบคุณภาพเบื้องต้น โดยหาความเที่ยงตรงเชิงพิณิจ (Face Validity) ของแบบสอบถาม โดยนำแบบสอบถามมาให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบพิจารณาความสอดคล้องของแบบสอบถามที่ได้นิยามไว้ในแต่ละตอน และคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป คัดเลือกแบบสอบถามไว้จำนวน 89 ข้อ
2. นำแบบสอบถามในข้อ 1 ที่ผ่านการคัดเลือกจัดพิมพ์เป็นฉบับแล้วนำไปทดลองใช้ (Try out) กับนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 2 และชั้นปี 3 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 100 คน โดยผู้วิจัยเดินทางดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเองวันที่ 14 กุมภาพันธ์ 2551 จากนั้นนำผลที่ได้จากการทดลองมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) จากการวิเคราะห์พบว่าคุณภาพรายข้อของแบบวัดความสามารถในการเผชิญอุปสรรคได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.8506 และคุณภาพรายข้อของแบบวัดคุณธรรมจริยธรรมเท่ากับ 0.7360
3. ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างจริง จำนวน 180 คน

ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ฉบับที่ 1 แบบสอบถามวัดความสามารถในการเผชิญอุปสรรค ที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้น

ตามแนวคิดของสตอลท์ (Stoltz:1997)

ตัวอย่างแบบสอบถามวัดความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรค

ข้อที่	ข้อความ	ระดับการปฏิบัติ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
0	ด้านความสามารถในการ ควบคุมอุปสรรค เมื่อข้าพเจ้าประสบปัญหา ข้าพเจ้าคิดว่าทุกปัญหามี ทางออก					
00	ด้านความสามารถในการ ควบคุมอุปสรรค บางครั้งเพื่อนมาไม่ตรงนัด ข้าพเจ้าก็อดทนได้ เพราะคิดว่า เพื่อนมีความจำเป็น					

เกณฑ์การให้คะแนน

แบบสอบถามความสามารถในการเผชิญอุปสรรค มีเกณฑ์ในการให้คะแนนดังนี้

ระดับการปฏิบัติ น้อยที่สุด	ให้คะแนน	1 คะแนน
ระดับการปฏิบัติ น้อย	ให้คะแนน	2 คะแนน
ระดับการปฏิบัติ ปานกลาง	ให้คะแนน	3 คะแนน
ระดับการปฏิบัติ มาก	ให้คะแนน	4 คะแนน
ระดับการปฏิบัติ มากที่สุด	ให้คะแนน	5 คะแนน

เกณฑ์การให้คะแนน

ค่าเฉลี่ยต่อข้อตั้งแต่	1.00 - 1.49	หมายถึง	นักเรียนมีความสามารถในการเผชิญอุปสรรคอยู่ในระดับน้อยที่สุด
ค่าเฉลี่ยต่อข้อตั้งแต่	1.50 - 2.49	หมายถึง	นักเรียนมีความสามารถในการเผชิญอุปสรรคอยู่ในระดับน้อย
ค่าเฉลี่ยต่อข้อตั้งแต่	2.50 - 3.49	หมายถึง	นักเรียนมีความสามารถในการเผชิญอุปสรรคอยู่ในระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ยต่อข้อตั้งแต่	3.50 - 4.49	หมายถึง	นักเรียนมีความสามารถในการเผชิญอุปสรรคอยู่ในระดับมาก
ค่าเฉลี่ยต่อข้อตั้งแต่	4.50 - 5.00	หมายถึง	นักเรียนมีความสามารถในการเผชิญอุปสรรคอยู่ในระดับมากที่สุด

ฉบับที่ 2 แบบสอบถามวัดคุณธรรมจริยธรรม

ตัวอย่างแบบสอบถามวัดคุณธรรมจริยธรรมที่พึงประสงค์ 3 ด้าน คือความมีวินัย
ความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์

ข้อที่	ข้อความ	ระดับการปฏิบัติ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
0	ความมีวินัย ข้าพเจ้าวางแผนการทำงาน เพื่อให้ประสบผลสำเร็จ					
00	ความรับผิดชอบ ข้าพเจ้าพร้อมจะรับผิดชอบ ข้อบกพร่องที่เกิดขึ้น					
000	ความซื่อสัตย์ ข้าพเจ้าเก็บความลับของเพื่อน					

เกณฑ์การให้คะแนน

แบบสอบถามวัดคุณธรรมจริยธรรมที่พึงประสงค์ 3 ด้าน มีเกณฑ์ในการให้คะแนนดังนี้

ระดับการปฏิบัติน้อยที่สุด	ให้คะแนน	1 คะแนน
ระดับการปฏิบัติน้อย	ให้คะแนน	2 คะแนน
ระดับการปฏิบัติปานกลาง	ให้คะแนน	3 คะแนน
ระดับการปฏิบัติมาก	ให้คะแนน	4 คะแนน
ระดับการปฏิบัติมากที่สุด	ให้คะแนน	5 คะแนน

เกณฑ์การให้คะแนน

ค่าเฉลี่ยต่อข้อตั้งแต่	1.00 - 1.49	หมายถึง	นักเรียนมีคุณธรรมจริยธรรมอยู่ในระดับน้อยที่สุด
ค่าเฉลี่ยต่อข้อตั้งแต่	1.50 - 2.49	หมายถึง	นักเรียนมีคุณธรรมจริยธรรมอยู่ในระดับน้อย
ค่าเฉลี่ยต่อข้อตั้งแต่	2.50 - 3.49	หมายถึง	นักเรียนมีคุณธรรมจริยธรรมอยู่ในระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ยต่อข้อตั้งแต่	3.50 - 4.49	หมายถึง	นักเรียนมีคุณธรรมจริยธรรมอยู่ในระดับมาก
ค่าเฉลี่ยต่อข้อตั้งแต่	4.50 - 5.00	หมายถึง	นักเรียนมีคุณธรรมจริยธรรมอยู่ในระดับมากที่สุด

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีขั้นตอนดำเนินการ ดังนี้

1. ติดต่อขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อขอความกรุณาในการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง
2. ติดต่อโรงเรียนที่เลือกเป็นกลุ่มตัวอย่าง ขออนุญาตผู้บริหารโรงเรียน และนัดหมายวัน เวลา ในการเก็บรวบรวมข้อมูล กับนักเรียนระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 2 และชั้นปีที่ 3
3. จัดเตรียมแบบสอบถามให้เพียงพอกับจำนวน 180 ฉบับ โดยผู้วิจัยเดินทางดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเองระหว่างวันที่ 16 กุมภาพันธ์ 2551 ถึงวันที่ 19 กุมภาพันธ์ 2551
4. ชี้แจงให้นักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเข้าใจถึงจำนวนข้อและจำนวนหน้าของแบบสอบถาม รวมถึงลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาว่าเป็นแบบมาตราประเมินค่า (Rating Scale) ชนิด 5 ระดับ พร้อมทั้งชี้แจงวัตถุประสงค์และประโยชน์ที่ได้รับ โดยขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามเพื่อให้ได้ผลตรงตามความเป็นจริง
5. ภายหลังที่เก็บแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามคืนมาทั้งสิ้น 180 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100
6. รวบรวมและตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่เก็บรวบรวมข้อมูล
7. นำผลที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ เพื่อทำการวิเคราะห์ค่าทางสถิติและทดสอบสมมติฐานที่ตั้งไว้

การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

1. แบบสอบถามทั้งหมดที่ได้รับคืนมาตรวจความสมบูรณ์
2. กำหนดรหัสสำหรับข้อมูลและตรวจคะแนนแบบสอบถามตามเกณฑ์ที่กำหนด
3. นำข้อมูลไปวิเคราะห์ตามวิธีการทางสถิติ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS

สถิติที่ใช้ในการจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

หาค่าเที่ยงตรงเชิงพื้นผิว (Face Validity) ของแบบสอบถามคุณธรรม จริยธรรม และความสามารถในการเผชิญอุปสรรค โดยการพิจารณาจากค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Congruency: IOC) (บุญเชิด ภิญโญนนตพงษ์. 2545: 95)

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC แทน ดัชนีความสอดคล้อง
 $\sum R$ แทน ผลรวมคะแนนความคิดเห็นของ
 ผู้เชี่ยวชาญ
 N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

1.2 หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบสอบถามคุณธรรม จริยธรรม และความสามารถในการเผชิญอุปสรรคโดยสูตร Item –Total Correlation (บุญเชิด ภิญโญนนตพงษ์. 2545: 84)

$$r_{Item-Total} = \frac{n \sum IT - (\sum I)(\sum T)}{\sqrt{[(n \sum I^2) - (\sum I)^2] [(n \sum T^2) - (\sum T)^2]}}$$

เมื่อ $r_{Item-Total}$ แทน ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ
 n แทน จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง
 I แทน คะแนนของข้อคำถาม (Item)
 T แทน คะแนนผลรวมของข้ออื่นๆ ที่เหลือทุกข้อ
 (Total)

1.3 ความเชื่อมั่นของแบบสอบถามและความสามารถในการเผชิญอุปสรรค และ
คุณธรรมจริยธรรม ใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach)
(บุญเชิด ภิญญอนันตพงษ์. 2545: 131)

$$\alpha = \frac{n}{n-1} \left[1 - \frac{\sum S_i^2}{S_t^2} \right]$$

เมื่อ	α	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์ของความเชื่อมั่นของ แบบสอบถาม
	n	แทน	จำนวนข้อของแบบสอบถาม
	$\sum S_i^2$	แทน	ผลรวมของความแปรปรวนของคะแนน สอบถามเป็นรายข้อ
	S_t^2	แทน	คะแนนความแปรปรวนของแบบสอบถาม ทั้งฉบับ

1.4 ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการวัด (Standard Error of Measurement)
(บุญเชิด ภิญญอนันตพงษ์. 2545: 242)

$$SE_M = S \times \sqrt{1 - r_{tt}}$$

เมื่อ	SE_M	แทน	ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการวัด
	S_x	แทน	คะแนนความเบี่ยงเบนมาตรฐานของ แบบทดสอบ
	r_{tt}	แทน	ความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

2. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน

2.1 ค่าสถิติพื้นฐานได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
ค่าคะแนนเฉลี่ย

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ	$\bar{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ยของคะแนน
	$\sum X$	แทน	ค่าเฉลี่ยของคะแนน
	N	แทน	จำนวนคน

ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

$$s = \sqrt{\frac{n \sum x^2 - (\sum x)^2}{n(n-1)}}$$

เมื่อ S แทน ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนกลุ่มตัวอย่าง

$\sum X^2$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมดยกกำลังสอง

N แทน ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

2.1 หาค่าสหสัมพันธ์อย่างง่าย (Simple Correlation Coefficient) โดยใช้สูตรสหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson product -Moment coefficient correlation) (บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์. 2546: 119)

$$r_{xy} = \frac{N \sum XY - (\sum X)(\sum Y)}{\sqrt{[(N \sum X^2) - (\sum X)^2] [(N \sum Y^2) - (\sum Y)^2]}}$$

เมื่อ

r_{xy} แทน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์

N แทน จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง

$\sum X$ แทน ผลรวมทั้งหมดของคะแนน X

$\sum Y$ แทน ผลรวมทั้งหมดของคะแนน Y

$\sum X^2$ แทน ผลรวมทั้งหมดของคะแนน X แต่ละตัวยกกำลังสอง

$\sum Y^2$ แทน ผลรวมทั้งหมดของคะแนน Y แต่ละตัวยกกำลังสอง

$\sum XY$ แทน ผลรวมทั้งหมดของผลคูณระหว่างคะแนน X และ Y คูณกันแต่ละตัว

2.2 เปรียบเทียบระดับความสามารถในการเผชิญอุปสรรค ของนักเรียนระดับชั้นต่างกัน สาขาวิชาต่างกัน วิเคราะห์ด้วยสถิติ MANOVA เพื่อคำนวณหาค่า F โดยใช้สูตรต่อไปนี้ (Steven.James. 2002: 212-216)

$$F = \frac{1 - \Lambda^{1/s}}{\Lambda^{1/s}} \cdot \frac{ms - p(k-1)/2 + 1}{p(k-1)}$$

$$\Lambda = \frac{|W|}{|T|}$$

$$m = N - 1 - (p + k)/2$$

$$s = \sqrt{\frac{p^2(k-1)^2 - 4}{p^2 + (k-1)^2 - 5}}$$

เมื่อ F แทน ค่าที่ใช้พิจารณาใน F -Distribution
 N แทน จำนวนคน
 k แทน จำนวนกลุ่ม
 p แทน จำนวนตัวแปร

|W| แทน determinant ของเมตริกซ์ของผลรวมของกำลังสองและผลรวมของผลคูณภายใน
 |T| แทน determinant ของเมตริกซ์ของผลรวมของกำลังสองและผลรวมของผลคูณของทั้งหมด

2.3 ทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างที่มีมากกว่าสองกลุ่มใช้วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way Analysis of Variance) (ชูศรี วงศ์รัตน์. 2546 : 236)

$$F = \frac{MS_b}{MS_w}$$

เมื่อ F แทน ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาใน F- distribution
 MS_b แทน ความแปรปรวนระหว่างกลุ่ม
 MS_w แทน ความแปรปรวนภายในกลุ่ม

2.4 เปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่โดยวิธีทดสอบของ LSD (Least Significant Difference Test) (กัลยา วาณิชยปัญญา. 2549: 161)

$$LSD = t_{1-\frac{\alpha}{2}; m-k} \sqrt{MSE \left(\frac{1}{n_i} + \frac{1}{n_j} \right)} \quad \text{โดยที่ } n = \sum_{i=1}^k n_i$$

เมื่อ	LSD	แทน	ค่าความแตกต่างวิกฤตของการเปรียบเทียบ ค่าเฉลี่ยแต่ละคู่ ที่ขนาดของกลุ่มตัวอย่างไม่ เท่ากัน
	$t_{1-\frac{\alpha}{2}; n-k}$	แทน	ค่าอัตราส่วน t ที่ระดับความคลาดเคลื่อน α ที่กำหนด โดยมีความเป็นอิสระ (n-k) เท่ากับค่าความเป็นอิสระของ MSE ของ การทดสอบรวม โดยสถิติ F
	MSE	แทน	ความแปรปรวนส่วนที่เป็นเทอมของความ คลาดเคลื่อนของการทดสอบรวมโดย F ซึ่ง ในกรณีการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบตัว แปรทดลองตัวเดียวคือ MS_w
	n_i และ n_j	แทน	ขนาดของกลุ่มตัวอย่างของคู่ที่นำค่าเฉลี่ย มาเปรียบเทียบ

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เพื่อให้เกิดความเข้าใจเกี่ยวกับความหมายในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ที่ตรงกัน ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังต่อไปนี้

N	=	ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง
$\bar{X}$	=	ค่าคะแนนเฉลี่ย (Mean)
S.D	=	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
r_{xy}	=	สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน(Pearon Product Moment Correlation)
t	=	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาใน t-distribution
F	=	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาใน F-distribution
df	=	ระดับชั้นของความเป็นอิสระ (Degree of Freedom)
Λ	=	ค่าวิลค์แลมดา (Wilk's Lambda)
S_x	=	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของแบบสอบถาม
SE_M	=	ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการวัด
MD	=	ความแตกต่างของค่าเฉลี่ย
r_{tt}	=	ค่าความเชื่อมั่น
K	=	จำนวนข้อของแบบสอบถาม/แบบทดสอบ
**	=	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $P \leq .01$
*	=	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $P \leq .05$

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำเสนอในรูปแบบของตารางประกอบคำอธิบาย โดยเรียงลำดับหัวข้อ ดังนี้

1. ค่าสถิติพื้นฐานข้อมูลทั่วไปของนักเรียน จำแนกตาม ความถี่และร้อยละ ของนักเรียน จำแนกตามระดับชั้น และสาขาวิชา
2. ค่าสถิติพื้นฐานของการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับระดับความสามารถในการเผชิญอุปสรรค และคุณธรรมจริยธรรม
3. ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างระดับความสามารถในการเผชิญอุปสรรคและคุณธรรมจริยธรรม
4. การเปรียบเทียบระดับความสามารถในการเผชิญอุปสรรคและคุณธรรมจริยธรรม ของนักเรียนที่เรียนระดับชั้นปีที่ต่างกัน สาขาวิชาต่างกัน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ค่าสถิติพื้นฐานข้อมูลทั่วไปของนักเรียน จำแนกตาม ความถี่และร้อยละของนักเรียนจำแนกตามระดับชั้น และสาขาวิชา

การวิเคราะห์ตอนนี้ ผู้วิจัยหาค่าสถิติพื้นฐานข้อมูลทั่วไปของนักเรียน จำแนกตามความถี่และร้อยละ ของนักเรียนจำแนกตามระดับชั้น และสาขาวิชา ปรากฏผลดังแสดงในตาราง 3

ตาราง 3 ค่าสถิติพื้นฐานข้อมูลทั่วไปของนักเรียน จำแนกตาม ความถี่และร้อยละ ของนักเรียน
จำแนกตามระดับชั้น และสาขาวิชา

ข้อมูลทั่วไป	n = 180	
	จำนวน	ร้อยละ
ระดับชั้น		
ประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 2	98	54.40
ประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 3	82	45.60
รวม	180	100.00
สาขาวิชา		
สาขาการบัญชี	32	17.80
สาขาการขาย	41	22.80
สาขาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ	79	43.90
สาขาภาษาต่างประเทศ	28	15.60
รวม	180	100.00

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 3 พบว่า นักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 2 มีร้อยละ 54.40 และชั้นปีที่ 3 มีร้อยละ 45.60 ส่วนใหญ่เรียนสาขาวิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ (ร้อยละ 43.90) รองลงมาคือสาขาการขาย (22.80) สาขาการบัญชี (ร้อยละ 17.80) และสาขาภาษาต่างประเทศ (ร้อยละ 15.60) ตามลำดับ

2. ระดับความสามารถในการเผชิญอุปสรรคและคุณธรรมจริยธรรม

การวิเคราะห์ตอนนี้ ผู้วิจัยได้นำคะแนนจากแบบสอบถามความสามารถในการเผชิญอุปสรรค และคุณธรรมจริยธรรม มาหาค่าสถิติพื้นฐาน คือ ค่าคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) ปรากฏผลดังแสดงในตาราง 4

ตาราง 4 ค่าสถิติพื้นฐานของระดับความสามารถในการเผชิญอุปสรรค และคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 2 และชั้นปีที่ 3

ตัวแปรตาม			n = 180			แปลความหมาย
			$\bar{X}$	S.D	SE _M	
ประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 2	ความสามารถในการเผชิญอุปสรรค	การควบคุมอุปสรรค	3.59	.46	.04	มาก
		การนำตนเองเข้าไปแก้ไขอุปสรรค	3.56	.71	.07	มาก
		การรับรู้ระดับของอุปสรรค	3.86	.43	.04	มาก
		การอดทนทนทานต่ออุปสรรค	3.72	.43	.04	มาก
	รวม		3.69	.42	.04	มาก
	คุณธรรมจริยธรรม	ความมีวินัย	3.97	.57	.58	มาก
		ความรับผิดชอบ	3.74	.46	.46	มาก
		ความซื่อสัตย์	3.05	.39	.03	ปานกลาง
		รวม	3.59	.36	.03	มาก
	ความสามารถในการเผชิญอุปสรรค	การควบคุมอุปสรรค	3.55	.43	.04	มาก
		การนำตนเองเข้าไปแก้ไขอุปสรรค	3.40	.39	.04	ปานกลาง
		การรับรู้ระดับของอุปสรรค	3.80	.53	.05	มาก
		การอดทนทนทานต่ออุปสรรค	3.75	.43	.04	มาก
ประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 3	รวม		3.63	.37	.04	มาก
	คุณธรรมจริยธรรม	ความมีวินัย	3.83	.55	.06	มาก
		ความรับผิดชอบ	3.63	.44	.04	มาก
		ความซื่อสัตย์	3.06	.43	.04	ปานกลาง
		รวม	3.51	.36	.03	มาก

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 4 พบว่า นักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 2 มีค่าเฉลี่ยของคะแนนความสามารถในการเผชิญอุปสรรค มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.56 ถึง 3.72 คะแนน โดยความสามารถในการรับรู้ระดับของอุปสรรคมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.86) รองลงมาคือความสามารถในการอดทนทนทานต่ออุปสรรคมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.72) ส่วนค่าเฉลี่ยของคะแนนคุณธรรมจริยธรรม มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.05 ถึง 3.97 คะแนน โดยความมีวินัยมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.97) รองลงมาคือความรับผิดชอบมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.74) เมื่อพิจารณาโดยภาพรวมพบว่านักเรียน ชั้นปีที่ 2 มีค่าเฉลี่ยของคะแนนความสามารถในการเผชิญอุปสรรค และคุณธรรมจริยธรรม เป็น 3.69, 3.59 ตามลำดับ ส่วนนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 3 มีค่าเฉลี่ยของคะแนนความสามารถในการเผชิญอุปสรรค มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.40 ถึง 3.80 คะแนน โดยความสามารถในการรับรู้ระดับของอุปสรรคมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.80) รองลงมาคือความสามารถในการอดทนทนทานต่ออุปสรรคมี

ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.75$) ส่วนค่าเฉลี่ยของคะแนนคุณธรรมจริยธรรม มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.06 ถึง 3.83 คะแนน โดยความมีวินัยมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.83$) รองลงมาคือความรับผิดชอบมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.63$) เมื่อพิจารณาโดยภาพรวมพบว่านักเรียนชั้นปีที่ 3 มีค่าเฉลี่ยของคะแนนความสามารถในการเผชิญอุปสรรค และคุณธรรมจริยธรรม เป็น 3.63, 3.51 ตามลำดับ

3. ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการเผชิญอุปสรรค

และคุณธรรมจริยธรรม

การวิเคราะห์ตอนนี้ ผู้วิจัยนำคะแนนจากแบบสอบถามความสามารถในการเผชิญอุปสรรค และคุณธรรมจริยธรรม มาวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation) ปรากฏว่ามีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการเผชิญอุปสรรคและคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนระดับชั้นปีที่ 2 เท่ากับ .57 และระดับชั้นปีที่ 3 เท่ากับ .63 ตามลำดับ เมื่อพิจารณาโดยภาพรวมของนักเรียนทั้งสองระดับชั้นปี มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการเผชิญอุปสรรคและคุณธรรมจริยธรรมเท่ากับ .60 ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. เปรียบเทียบระดับความสามารถในการเผชิญอุปสรรคและคุณธรรมจริยธรรม

ของนักเรียนที่มีระดับชั้นต่างกัน สาขาวิชาต่างกัน

4.1 การวิเคราะห์ตอนนี้ เนื่องจากตัวแปรตามมีสหสัมพันธ์กัน ผู้วิจัยจึงได้นำคะแนนของความสามารถในการเผชิญอุปสรรคกับคุณธรรมจริยธรรม ของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 2 และชั้นปีที่ 3 มาหาค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของคะแนนความสามารถในการเผชิญอุปสรรค และคุณธรรมจริยธรรม จำแนกตามระดับชั้น และสาขาวิชา โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนของตัวแปรตามแบบสองทาง (two – way MANOVA) วิเคราะห์หาค่า Wilk's Lamda และค่าสถิติอื่น แล้วทดสอบนัยสำคัญทางสถิติโดยใช้ค่า F-test โดย ปรากฏผลดังแสดงในตาราง 5

ตาราง 5 ค่าสถิติพื้นฐานของความสามารถในการเผชิญอุปสรรคและคุณธรรมจริยธรรม จำแนกตามระดับชั้นปีและสาขาวิชา

ตัวแปรอิสระ	สาขาวิชา	ความสามารถในการเผชิญอุปสรรค (n = 180)		คุณธรรมจริยธรรม (n = 180)	
		$\bar{X}$	S.D	$\bar{X}$	S.D
ประกาศนียบัตร วิชาชีพ ชั้นปีที่ 2	การบัญชี	4.01	.67	3.63	.39
	การตลาด	3.61	.33	3.54	.34
	คอมพิวเตอร์ธุรกิจ	3.66	.36	3.63	.39
	ภาษาต่างประเทศ	3.58	.30	3.53	.29
	รวม	3.69	.42	3.59	.36
ประกาศนียบัตร วิชาชีพ ชั้นปีที่ 3	การบัญชี	3.77	.26	3.68	.26
	การตลาด	3.58	.44	3.45	.45
	คอมพิวเตอร์ธุรกิจ	3.54	.38	3.41	.32
	ภาษาต่างประเทศ	3.83	.20	3.76	.24
	รวม	3.63	.37	3.51	.36

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 5 พบว่า ในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 2 ในด้านความสามารถในการเผชิญอุปสรรค สาขาวิชาที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือการบัญชี และมีค่าเฉลี่ยเป็น 4.01 รองลงไปที่สาขาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ มีค่าเฉลี่ยเป็น 3.66 ส่วนคุณธรรมจริยธรรม สาขาที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือสาขาการบัญชีและสาขาคอมพิวเตอร์ธุรกิจมีค่าเฉลี่ยเป็น 3.63 รองลงไปที่สาขาการตลาด มีค่าเฉลี่ยเป็น 3.54 เมื่อพิจารณาโดยภาพรวม พบว่า ในด้านความสามารถในการเผชิญอุปสรรค มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.69 และในด้านคุณธรรมจริยธรรมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.59

ในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 3 ในด้านความสามารถในการเผชิญอุปสรรค สาขาที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือสาขาภาษาต่างประเทศ มีค่าเฉลี่ยเป็น 3.83 รองลงไปที่สาขาการบัญชี มีค่าเฉลี่ยเป็น 3.77 ส่วนคุณธรรมจริยธรรม สาขาที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือสาขาภาษาต่างประเทศ มีค่าเฉลี่ยเป็น 3.74 รองลงไปที่สาขาการบัญชี มีค่าเฉลี่ยเป็น 3.68 เมื่อพิจารณาโดยภาพรวม พบว่า ในด้านความสามารถในการเผชิญอุปสรรค มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.63 และในด้านคุณธรรมจริยธรรมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.51

การเปรียบเทียบโดยรวมของความสามารถในการเผชิญอุปสรรคและคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษาที่มีระดับชั้นและสาขาวิชาต่างกัน ด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนพหุนามแบบสองทาง (two-way MANOVA) และถ้าผลการทดสอบมีนัยสำคัญทางสถิติแล้ว ผู้วิจัยทำการทดสอบผลระหว่างกลุ่ม (Univariate Analysis) ของตัวแปรตามแต่ละตัว และทดสอบภายหลังด้วยวิธีการเปรียบเทียบเป็นรายคู่โดยใช้การทดสอบด้วยวิธีการของ LSD ปรากฏผลดังแสดงในตาราง 6

ตาราง 6 การวิเคราะห์ความแปรปรวนพหุนามของความสามารถในการเผชิญอุปสรรคและคุณธรรมจริยธรรม ตามระดับชั้นปีและสาขาวิชา

แหล่งความแปรปรวน	df	SSCP		ค่าสถิติ Wilks' Lambda	ค่าประมาณ F
		ความสามารถในการเผชิญอุปสรรค	คุณธรรมจริยธรรม		
ระดับชั้นปี	1	0.05			
		0.02	.01	.998	.186*
สาขาวิชา	3	2.14		.913	2.651*
		1.14	.76		
ปฏิสัมพันธ์ระหว่างระดับชั้นปีกับสาขาวิชา	3	.91		.919	2.474*
		.55	1.04		
ภายในกลุ่ม	172	25.55			
		13.69	21.33		
ทั้งหมด	179	28.65			
		15.40	23.14		

* p < .05

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 6 พบว่า ผลการทดสอบปฏิสัมพันธ์ระหว่างระดับชั้นปีและสาขาวิชา ค่าวิลค์แลมดา (Λ) ได้เท่ากับ .919 และทดสอบได้ค่า F เท่ากับ 2.474 ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่ามีปฏิสัมพันธ์ระหว่างระดับชั้นปีและสาขาวิชาที่มีต่อความสามารถในการเผชิญอุปสรรคกับคุณธรรมจริยธรรม นั่นคือ ระดับชั้นปีและสาขาวิชาที่มีอิทธิพลร่วมกันต่อความสามารถในการเผชิญอุปสรรคกับคุณธรรมจริยธรรม

ผลการทดสอบระดับชั้นปีได้ค่าวิลค์แลมดา (Λ) เท่ากับ .998 และทดสอบได้ค่า F เท่ากับ .186 ซึ่งไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นั่นคือ นักเรียนระดับชั้นปีที่ต่างกันมีค่าเฉลี่ยร่วมกันของความสามารถในการเผชิญอุปสรรคกับคุณธรรมจริยธรรม โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน

ผลการทดสอบของตัวแปรสาขาวิชา ได้ค่าวิลค์แลมดา (Λ) เท่ากับ .913 และทดสอบได้ค่า F เท่ากับ 2.651 ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นั่นคือนักเรียนที่เรียนสาขาวิชาที่ต่างกัน จะมีค่าเฉลี่ยร่วมกันของความสามารถในการเผชิญอุปสรรคกับคุณธรรมจริยธรรม โดยภาพรวมนั้นแตกต่างกัน

4.2 การวิเคราะห์ตอนนี้เป็นการทดสอบผลย่อย Simple Effects เนื่องจากผลการวิเคราะห์ข้างต้นพบว่า ระดับชั้นปีและสาขาวิชาที่มีปฏิสัมพันธ์ต่อความสามารถในการเผชิญอุปสรรคกับคุณธรรมจริยธรรม ผู้วิจัยจึงทดสอบ Simple Effects โดยเปรียบเทียบตามสาขาวิชา ตามระดับชั้นปี

ผลการทดสอบ Simple Effects ระหว่างสาขาวิชาของระดับชั้นปีที่ 2 ปรากฏผลดังแสดงในตาราง 7

ตาราง 7 การวิเคราะห์ความแปรปรวนพหุนามของความสามารถในการเผชิญอุปสรรคกับคุณธรรมจริยธรรมที่ละตัว ระหว่างสาขาวิชาของนักเรียนในระดับชั้นปีที่ 2

แหล่งความแปรปรวน	ตัวแปรตาม	SS	df	MS	F
สาขา	ความสามารถในการเผชิญอุปสรรค	1.909	3	.636	3.877*
	คุณธรรมจริยธรรม	.198	3	.066	.508
ความคลาดเคลื่อน	ความสามารถในการเผชิญอุปสรรค	15.427	94	.164	
	คุณธรรมจริยธรรม	12.216	94	.130	
รวม	ความสามารถในการเผชิญอุปสรรค	17.336	97		
	คุณธรรมจริยธรรม	12.414	97		

* $p < .05$

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 7 พบว่าความสามารถในการเผชิญอุปสรรคนักเรียนระดับชั้นปีที่ 2 ที่มีสาขาวิชาต่างกัน ทดสอบค่า F ได้เท่ากับ 3.877 ซึ่งแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05 ส่วนคุณธรรมจริยธรรม ทดสอบค่า F ได้เท่ากับ .508 ซึ่งแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่านักเรียนระดับชั้นปีชั้นปี 2 ที่เรียนสาขาวิชาต่างกันจะมีความสามารถในการเผชิญอุปสรรคแตกต่างกัน และมีคุณธรรมจริยธรรมไม่แตกต่างกัน

ผู้วิจัยทำการทดสอบความแตกต่างรายคู่ เพื่อค้นหาว่าสาขาใดบ้างของนักเรียนระดับชั้นปีที่ 2 มีความสามารถในการเผชิญอุปสรรคแตกต่างกันด้วยวิธีการเปรียบเทียบรายคู่แบบ LSD ปรากฏผลดังแสดงในตาราง 8

ตาราง 8 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ของความสามารถในการเผชิญอุปสรรคจำแนกตามสาขาของนักเรียนชั้นปีที่ 2

สาขาวิชา	ตัวแปรตาม	MD	SE	Sig.
การบัญชี - การขาย	ความสามารถในการเผชิญอุปสรรค	.3954 [*]	.1370	.005
การบัญชี - คอมพิวเตอร์ธุรกิจ	ความสามารถในการเผชิญอุปสรรค	.3455 [*]	.1215	.005
การบัญชี - ภาษาต่างประเทศ	ความสามารถในการเผชิญอุปสรรค	.4289 [*]	.1399	.003
การขาย - คอมพิวเตอร์ธุรกิจ	ความสามารถในการเผชิญอุปสรรค	-.0499	.1078	.644
การขาย - ภาษาต่างประเทศ	ความสามารถในการเผชิญอุปสรรค	.3347	.1283	.795
คอมพิวเตอร์ธุรกิจ – ภาษาต่างประเทศ	ความสามารถในการเผชิญอุปสรรค	.9340	.9931	.349

* p < .05

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 8 พบว่าความสามารถในการเผชิญอุปสรรคของนักเรียนระดับชั้นปีที่ 2 ที่เรียนสาขาการบัญชีกับการขาย ความแตกต่างเฉลี่ยเท่ากับ .3954 สาขาการบัญชีกับสาขาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ ความแตกต่างเฉลี่ยเท่ากับ .3455 และสาขาการบัญชีกับภาษาต่างประเทศ ความแตกต่างเฉลี่ยเท่ากับ .4289 ซึ่งแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกนั้นมีความแตกต่างอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

การวิเคราะห์ตอนนี้เป็นารทดสอบ Simple Effects เนื่องจากผลการวิเคราะห์ข้างต้น พบว่าระดับชั้นปีและสาขาวิชามีปฏิสัมพันธ์ต่อความสามารถในการเผชิญอุปสรรคกับคุณธรรมจริยธรรม ผู้วิจัยจึงทดสอบ Simple Effects โดยเปรียบเทียบตามสาขาวิชา ตามระดับชั้นปี

ผลการทดสอบ Simple Effects ของระดับชั้นปีที่ 3 ในสาขาวิชาต่าง ๆ ซึ่งปรากฏผลดังแสดงในตาราง 9

ตาราง 9 การวิเคราะห์ความแปรปรวนพหุนามของความสามารถในการเผชิญอุปสรรคกับ
คุณธรรมจริยธรรมที่ละตัว ตามสาขาวิชาของนักเรียนชั้นปีที่ 3

แหล่งความ แปรปรวน	ตัวแปรตาม	SS	df	MS	F
สาขา	ความสามารถในการเผชิญอุปสรรค	1.021	3	.340	2.623
	คุณธรรมจริยธรรม	1.437	3	.479	4.097*
ความคลาดเคลื่อน	ความสามารถในการเผชิญอุปสรรค	10.121	78	.130	
	คุณธรรมจริยธรรม	9.115	78	.117	
รวม	ความสามารถในการเผชิญอุปสรรค	11.142	81		
	คุณธรรมจริยธรรม	10.552	81		

*
p < .05

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 9 พบว่า ความสามารถในการเผชิญอุปสรรคของนักเรียนระดับชั้นปีที่ 3 ที่มีสาขาวิชาต่างกัน ทดสอบค่า F ได้เท่ากับ 2.623 ซึ่งแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนคุณธรรมจริยธรรม ทดสอบค่า F ได้เท่ากับ 4.097 ซึ่งแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่านักเรียนชั้นปีที่ 3 ที่เรียนสาขาวิชาต่างกันจะมีคุณธรรมจริยธรรมแตกต่างกัน และมีความสามารถในการเผชิญอุปสรรคไม่แตกต่างกัน

ผู้วิจัยจึงได้ทำการทดสอบความแตกต่างรายคู่ เพื่อค้นหาว่าสาขาใดบ้างของนักเรียนชั้นปีที่ 3 ที่มีคุณธรรมจริยธรรมแตกต่างกัน ด้วยวิธีการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่แบบ LSD ปรากฏผลดังแสดงในตาราง 10

ตาราง 10 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ของคุณธรรมจริยธรรม จำแนกตามสาขาวิชาของนักเรียน
ชั้นปีที่ 3

สาขาวิชา	ตัวแปรตาม	MD	SE	Sig.
การบัญชี - การขาย	คุณธรรมจริยธรรม	.2258 [*]	.1128	.049
การบัญชี - คอมพิวเตอร์ธุรกิจ	คุณธรรมจริยธรรม	.2666 [*]	.1006	.010
การบัญชี - ภาษาต่างประเทศ	คุณธรรมจริยธรรม	-.0773	.1409	.585
การขาย - คอมพิวเตอร์ธุรกิจ	คุณธรรมจริยธรรม	.0408	.9534	.670
การขาย - ภาษาต่างประเทศ	คุณธรรมจริยธรรม	-.3031 [*]	.1372	.030
คอมพิวเตอร์ธุรกิจ - ภาษาต่างประเทศ	คุณธรรมจริยธรรม	-.3439 [*]	.1274	.009

* p < .05

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 10 พบว่า คุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนระดับชั้นปีที่ 3 ที่เรียน
สาขาการบัญชีกับสาขาการขาย ความแตกต่างเฉลี่ยเท่ากับ .2258 สาขาการบัญชีกับสาขา
คอมพิวเตอร์ธุรกิจ ความแตกต่างเฉลี่ยเท่ากับ .2666 สาขาการขายกับสาขาภาษาต่างประเทศ
ความแตกต่างเฉลี่ยเท่ากับ -.3031 สาขาคอมพิวเตอร์ธุรกิจกับสาขาภาษาต่างประเทศ ความแตกต่าง
เฉลี่ยเท่ากับ -.3439 ซึ่งทุกคู่แตกต่างกันอย่างนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกนั้นมีความ
แตกต่างอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

บทที่ 5

สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ

สังเขปความมุ่งหมายและวิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัย ทำการศึกษาความสามารถในการเผชิญอุปสรรค และคุณธรรมจริยธรรม มีจุดมุ่งหมายสำคัญเพื่อศึกษาระดับความสามารถในการเผชิญอุปสรรคด้านความสามารถในการควบคุมอุปสรรค ด้านความสามารถในการนำตัวเองเข้าไปแก้ไขอุปสรรค ด้านความสามารถในการรับรู้ถึงระดับของอุปสรรค ความสามารถในการอดทนทนทานต่ออุปสรรค และคุณธรรมจริยธรรม ด้านความมีวินัย ความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์ ของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 2 และชั้นปีที่ 3 โรงเรียนวานิชพัฒนศึกษา จังหวัดนนทบุรี และมีจุดมุ่งหมายเฉพาะเพื่อศึกษาความสัมพันธ์และเพื่อเปรียบเทียบระหว่างระดับความสามารถในการเผชิญอุปสรรคและคุณธรรมจริยธรรม โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 2 และชั้นปีที่ 3 โรงเรียนวานิชพัฒนศึกษา จังหวัดนนทบุรี จำนวน 180 คน ได้มาโดยการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (stratified Random sampling)

ผู้วิจัยดำเนินการนำแบบสอบถามไปยังโรงเรียนโดยอธิบายเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยกับผู้ประสานงานประจำโรงเรียนและให้ผู้ประสานงานเป็นผู้ดำเนินการนัดวัน เวลา และเก็บแบบสอบถามด้วยตนเอง โดยเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถามวัดระดับความสามารถในการเผชิญอุปสรรคและคุณธรรมจริยธรรม พบว่าคุณภาพรายข้อของแบบสอบถามวัดความสามารถในการเผชิญอุปสรรคได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.8506 และคุณภาพรายข้อของแบบสอบถามวัดคุณธรรมจริยธรรมเท่ากับ 0.7360

หลังจากนั้นผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามมาดำเนินการตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามเพื่อนำมาตรวจให้คะแนนและวิเคราะห์หาค่าสถิติพื้นฐาน และทดสอบสมมุติฐานที่ตั้งไว้ โดยวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์ด้วยสถิติ MANOVA เพื่อคำนวณหาค่า F

สรุปผลการวิจัย

1. การศึกษาระดับความสามารถในการเผชิญอุปสรรคและคุณธรรมจริยธรรม พบว่านักเรียน ชั้นปีที่ 2 มีค่าเฉลี่ยของคะแนนความสามารถในการเผชิญอุปสรรค และคุณธรรมจริยธรรม เป็น 3.69,3.59 ตามลำดับ และนักเรียนชั้นปีที่ 3 มีค่าเฉลี่ยของคะแนนความสามารถในการเผชิญอุปสรรค และคุณธรรมจริยธรรม เป็น 3.63,3.51 ตามลำดับ โดยภาพรวมความสามารถในการเผชิญอุปสรรคและคุณธรรมจริยธรรม มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.51 - 3.68 ซึ่งอยู่ในระดับมาก

2. ค่าสหสัมพันธ์ของคะแนนระหว่างความสามารถในการเผชิญอุปสรรคและคุณธรรมจริยธรรม ของนักเรียนระดับชั้นปีที่ 2 และนักเรียนระดับชั้นปีที่ 3 มีความสัมพันธ์กันทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. การเปรียบเทียบระดับความสามารถในการเผชิญอุปสรรคและคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนระดับชั้นต่างกัน สาขาวิชาต่างกัน โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนของตัวแปรตามแบบสองทาง (two – way MANOVA) พบว่ามีปฏิสัมพันธ์ของระดับชั้นปีและสาขาวิชาที่ต่างกัน นั่นคือระดับชั้นปีและสาขาวิชาที่มีอิทธิพลโดยภาพรวมต่อความแตกต่างของความสามารถในการเผชิญอุปสรรคและคุณธรรมจริยธรรม ผลการทดสอบตัวแปรระดับชั้นปี ปรากฏว่านักเรียนที่เรียนระดับชั้นปีที่ต่างกันมีความสามารถในการเผชิญอุปสรรคกับคุณธรรมจริยธรรม โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อทดสอบตัวแปรสาขาวิชา พบว่าสาขาวิชาต่างกันจะมีความสามารถในการเผชิญอุปสรรคกับคุณธรรมจริยธรรม โดยภาพรวมนั้นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการทดสอบ Simple Effects ของแต่ละระดับชั้นปีในสาขาวิชาต่าง ๆ พบว่านักเรียนระดับชั้นปีที่ 2 ที่เรียนสาขาวิชาต่างกันจะมีความสามารถในการเผชิญอุปสรรคแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคุณธรรมจริยธรรม แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ผลการทดสอบความแตกต่างรายคู่พบว่าสาขาวิชาที่มีความสามารถในการเผชิญอุปสรรคแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ สาขาการบัญชีกับการขาย ความแตกต่างเฉลี่ยเท่ากับ .3954 สาขาการบัญชีกับสาขาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ ความแตกต่างเฉลี่ยเท่ากับ .3455 และสาขาการบัญชีกับภาษาต่างประเทศ ความแตกต่างเฉลี่ยเท่ากับ .4289 ตามลำดับ

ส่วนผลการทดสอบ Simple Effects ของนักเรียนระดับชั้นปีที่ 3 ที่เรียนสาขาวิชาต่างกัน พบว่าคะแนนความสามารถในการเผชิญอุปสรรคแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และคุณธรรมจริยธรรม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลจากการทดสอบความแตกต่างรายคู่ สาขาวิชาที่มีคุณธรรมจริยธรรมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ สาขาการบัญชีกับสาขาการขาย ความแตกต่างเฉลี่ยเท่ากับ .2258 สาขาการบัญชีกับสาขาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ ความแตกต่างเฉลี่ยเท่ากับ .2666 สาขาการขายกับสาขาภาษาต่างประเทศ ความแตกต่างเฉลี่ยเท่ากับ -.3031 สาขาคอมพิวเตอร์ธุรกิจกับสาขาภาษาต่างประเทศ ความแตกต่างเฉลี่ยเท่ากับ -.3439 ตามลำดับ

อภิปรายผล

จากการวิเคราะห์และสรุปผลการวิจัย สามารถอภิปรายผลในประเด็นสำคัญได้ดังนี้

1. การศึกษาระดับความสามารถในการเผชิญอุปสรรคและคุณธรรมจริยธรรม พบว่า โดยภาพรวมความสามารถในการเผชิญอุปสรรคและคุณธรรมจริยธรรม อยู่ในระดับมาก ตามหลักการของหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ ประเภทวิชาพาณิชยกรรม (ปรับปรุง พ.ศ.2546) เป็นหลักสูตรระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพหลังมัธยมศึกษาตอนต้น เพื่อพัฒนากำลังคนระดับฝีมือให้มีความชำนาญเฉพาะด้าน มีคุณธรรม บุคลิกภาพ และเจตคติที่เหมาะสม สามารถประกอบอาชีพได้ตรงตามความต้องการของตลาดแรงงานและการประกอบอาชีพอิสระสอดคล้องกับภาวะเศรษฐกิจและสังคม ทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับชาติ ในการดำเนินชีวิตประจำวันของคนเราต้องเผชิญปัญหาให้ขบคิด ตัดสินใจตลอดเวลา ปัญหาบางอย่างตัดสินใจง่ายไม่ต้องใช้เวลานาน แต่ปัญหาบางอย่างยุ่งยากซับซ้อน จำเป็นต้องใช้ความคิดพิจารณาไตร่ตรองอย่างรอบคอบก่อนที่จะตัดสินใจ บุคคลที่พิจารณาสิ่งต่าง ๆ ด้วยเหตุผลจะสามารถตัดสินใจได้อย่างถูกต้องเหมาะสมก่อให้เกิดผลดีต่อตนเองและสังคม คุณธรรมจริยธรรมเป็นเหตุผลที่บุคคลใช้ในการตัดสินใจ หรืออยู่เบื้องหลังการตัดสินใจที่จะกระทำ หรือไม่กระทำพฤติกรรมต่าง ๆ ดังที่ทฤษฎีของโคลเบอร์ก (Kohlberg: 1976) กล่าวว่าไว้ว่า การที่บุคคลรู้จักใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมเข้ามาเป็นองค์ประกอบในการเผชิญอุปสรรค และตัดสินใจแก้ไขปัญหา แสดงให้เห็นว่าบุคคลนั้นมีมโนธรรมในใจ เล็งเห็นถึงประโยชน์ของสังคมควบคู่กับประโยชน์ของตนเอง จึงสรุปได้ว่าระดับความสามารถในการเผชิญอุปสรรคและคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนที่อยู่ในระดับมากนั้นสอดคล้องกับการดำเนินการจัดการจัดการศึกษาโรงเรียนให้เป็นระบบมาตรฐานมุ่งพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ผู้เรียนที่ระบุไว้ว่ามีความรู้มีทักษะในวิชาชีพโดยการปฏิบัติด้วยตนเอง และเสริมประสบการณ์ตรงจากการศึกษาในงานในธุรกิจแขนงต่าง ๆ และมีระเบียบวินัย ความรับผิดชอบ คุณธรรม จริยธรรม และสิ่งดีงามของไทย ตลอดจนสามารถ ปฏิบัติตนให้อยู่ร่วมในสังคมอย่างเหมาะสม

2. ความสัมพันธ์ของคะแนนระหว่างความสามารถในการเผชิญอุปสรรคและคุณธรรมจริยธรรม มีความสัมพันธ์กันทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของญานิกา สวัสดิพงศา (2540: 104) ที่ศึกษาการพัฒนาเชาวน์อารมณ์ เหตุผลเชิงจริยธรรมและความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรคด้วยการฝึกสมาธิ ที่พบว่า ผู้เข้ารับการฝึกสมาธิจะมีหลักการควบคุม (Control) สามารถควบคุมตนเองให้สามารถผ่านพ้นเหตุการณ์ที่ยากลำบากหรืออุปสรรคไปได้ ซึ่งได้สังเกตจากความอดทนในการนั่งสมาธิได้ยาวนานขึ้นไม่ย่อท้อในการนั่งสมาธิ และพบว่ามีความสามารถในการวิเคราะห์สาเหตุของต้นเหตุที่ทำให้ขาดสมาธิ นั่นคือจะมีมิติด้านสาเหตุและความรับผิดชอบ (Origin and Ownership) ที่ดี นั่นคือ พยายามหาสาเหตุที่ทำให้นั่งสมาธิได้ไม่นาน เพื่อจะได้พัฒนาให้ดีขึ้น ผู้ที่มีลักษณะด้านผลกระทบ (Reach) สูงคือสามารถวัดผลการกระจายของความยุ่งยากของปัญหา สามารถควบคุมตนเอง รู้จักหน้าที่ของตนว่าทำอะไรอยู่ และควรจะทำอะไรต่อไป ไม่จมอยู่กับทุกข์ที่ผ่านมา ส่วนด้านความอดทน (Endurance) พบว่าผู้เข้ารับการ

ฝึกสมาธิมีความพยายามหาทางเอาชนะอุปสรรค ตามที่โคลเบอร์ก (Kohlberg: 1976) ได้กล่าวว่า เหตุผลเชิงจริยธรรมเป็นเหตุผลที่บุคคลใช้ในการตัดสินใจหรืออยู่เบื้องหลังการตัดสินใจที่จะกระทำหรือไม่กระทำพฤติกรรมต่าง ๆ เมื่อบุคคลรู้จักใช้เหตุผล ซึ่งการที่บุคคลรู้จักใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมเข้ามาเป็นองค์ประกอบในการตัดสินใจแก้ปัญหาแสดงให้เห็นว่าบุคคลนั้นมีมโนธรรมในใจ เล็งเห็นถึงประโยชน์ของสังคมควบคู่กับประโยชน์ของตนเอง ซึ่งจะส่งผลให้เกิดความสงบสุขมากขึ้น

3. การเปรียบเทียบระดับความสามารถในการเผชิญอุปสรรคและคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนระดับชั้นต่างกัน สาขาวิชาต่างกัน พบว่านักเรียนที่เรียนระดับชั้นปีที่ต่างกันมีความสามารถในการเผชิญอุปสรรคกับคุณธรรมจริยธรรม โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อทดสอบตัวแปรสาขาวิชา พบว่าสาขาวิชาต่างกันจะมีความสามารถในการเผชิญอุปสรรคกับคุณธรรมจริยธรรม โดยภาพรวมนั้นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

นักเรียนระดับชั้นปีที่ 2 ที่เรียนสาขาวิชาต่างกันจะมีความสามารถในการเผชิญอุปสรรคแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของวันดี ระเบียบ (2531: 226-227) ได้กล่าวว่าการปรับตัวมีความสำคัญในการดำรงชีวิต เช่นการปรับตัวทำให้สุขภาพจิตดี และเพื่อความเป็นระเบียบและประโยชน์สุขแก่ตนเองและสังคม เพราะมนุษย์ไม่สามารถอยู่คนเดียวได้ ต้องสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมและสังคมตั้งแต่เริ่มลืมตาดูโลก แนวทางประพฤติปฏิบัติที่ถูกต้องเหมาะสมเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน จะช่วยให้สังคมดำรงอยู่ได้อย่างปกติสุข ลดปัญหาความขัดแย้งของบุคคลในการต้องอยู่ในสังคมที่พัฒนาก้าวหน้าอย่างรวดเร็วดังปัจจุบัน เพราะปรากฏหลักฐานว่าสังคมที่พัฒนาก้าวหน้าอย่างรวดเร็วปริมาณคนที่ล้มเหลวในการปรับตัวจะทวีจำนวนมากยิ่งขึ้น จากการศึกษาพบว่าความสามารถในการเผชิญอุปสรรคมีความสัมพันธ์กันกับความฉลาดทางอารมณ์ และเชาว์ปัญญา ดังที่สตอร์ทซ์ (Stoltz: 1997.12) ได้เสนอแนวความคิดว่า ความสำเร็จนั้นต้องมาจากองค์ประกอบ 3 ด้าน ได้แก่ AQ, IQ และ EQ สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ ประเภทวิชาพาณิชยกรรม (ปรับปรุง พ.ศ.2546) ที่มุ่งผลิตผู้เรียนสาขาวิชาต่าง ๆ ให้มีความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ในงานอาชีพตรงตามมาตรฐานวิชาชีพ นำไปปฏิบัติงานอาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถเลือกวิถีการดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพได้อย่างเหมาะสมกับตน สร้างสรรค์ความเจริญต่อชุมชน ท้องถิ่นและประเทศชาติ เพื่อให้ผู้เรียนเป็นผู้มีปัญญา มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่เรียนรู้ เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตและการประกอบอาชีพ สามารถสร้างอาชีพ มีทักษะในการจัดการและพัฒนาอาชีพให้ก้าวหน้าอยู่เสมอ เพื่อให้มีเจตคติที่ดีต่ออาชีพ มีความมั่นใจและภาคภูมิใจในวิชาชีพที่เรียน รักงาน รักหน่วยงาน สามารถทำงานเป็นหมู่คณะได้ดี โดยมีความเคารพในสิทธิและหน้าที่ของตนเองและผู้อื่น เพื่อให้เป็นผู้มีพฤติกรรมทางสังคมที่ดีงาม ทั้งในการทำงาน การอยู่ร่วมกัน มีความรับผิดชอบต่อครอบครัว หน่วยงาน ท้องถิ่นและประเทศชาติ อุทิศตนเพื่อสังคม เข้าใจและเห็นคุณค่าของศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น รู้จักใช้และอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสร้างสิ่งแวดล้อมที่ดี เพื่อให้มีบุคลิกภาพที่ดี มีมนุษยสัมพันธ์ มีคุณธรรมจริยธรรมและวินัยในตนเอง มีสุขภาพอนามัยที่สมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ เหมาะสมกับงานอาชีพนั้น ๆ วิทยา นาควัชระ (2545: 91) กล่าวว่า ความสามารถในการเผชิญอุปสรรค เป็นความสามารถ

ในการเอาชนะอุปสรรคของบุคคล มีความอดทนเมื่อมีอุปสรรค และสามารถฟันฝ่าได้อย่างคนมีกำลังใจและความหวังอยู่เสมอ เพราะฉะนั้นจึงสนับสนุนผลการวิจัยที่ว่า ผู้เรียนที่เรียนสาขาวิชาต่างกันจะมีความสามารถในการเผชิญอุปสรรคแตกต่างกัน เพราะการประสบความสำเร็จและการมีความสามารถในการฝ่าฟันเอาชนะอุปสรรคต่าง ๆ ของนักเรียนแต่ละสาขานั้น ย่อมต่างกันเนื่องจากมาตรฐานวิชาชีพแต่ละสาขาย่อมแตกต่างกันตามทักษะ และประสบการณ์ที่หลักสูตรได้ระบุไว้ในจุดประสงค์ ทำให้มีทักษะ มีประสบการณ์ กระบวนการในงานอาชีพตามสาขางานที่เลือก มีทักษะในการนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ในงานอาชีพตามสาขางานที่เลือก มีทักษะในการทำงานร่วมกับผู้อื่น สามารถตัดสินใจและแก้ปัญหาในการทำงานแตกต่างกัน

ส่วนนักเรียนระดับชั้นปีที่ 3 ที่เรียนสาขาวิชาต่างกันพบว่ามีความจรรยาบรรณจริยธรรมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับงานวิจัยของพิศมัย พนาเวศร์ (2540:บทคัดย่อ) ที่พบว่าความคิดเห็นด้านจริยธรรมของนักศึกษาบริหารธุรกิจ จริยธรรมทางธุรกิจของนักศึกษาบริหารธุรกิจ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับผลการวิจัยของกรมการฝึกหัดครู (2525: 225) ที่พบว่า นักศึกษากลุ่มวิชาเอกต่าง ๆ ที่มีคุณลักษณะทางจริยธรรมด้านความมีระเบียบวินัยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยที่นักศึกษาวิชาเอกกลุ่มวิทยาศาสตร์ – คณิตศาสตร์ มีคุณลักษณะทางจริยธรรมด้านความมีระเบียบวินัยต่ำกว่านักศึกษาวิชาเอกกลุ่มภาษาและกลุ่มอื่น ๆ ทุกกลุ่ม เหตุที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องจากสาขาวิชาทางด้านพัฒนศึกษการนั้น หลักการของหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ ประเภทวิชาพัฒนศึกษการ (ปรับปรุง พ.ศ. 2546) มุ่งผลิตแรงงานเข้าสู่ตลาดแรงงาน เพื่อให้สอดคล้องกับการขยายตัวทางธุรกิจที่เจริญรุดหน้าและเปิดโอกาสให้เลือกเรียนได้อย่างกว้างขวาง เพื่อเน้นความชำนาญเฉพาะด้านด้วยการปฏิบัติจริงสามารถเลือกวิธีการเรียนตามศักยภาพและโอกาสของผู้เรียน ถ่ายโอนผลการเรียน สะสมผลการเรียน เทียบความรู้และประสบการณ์จากแหล่งวิทยาการ สถานประกอบการ และสถานประกอบอาชีพอิสระได้ จึงมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปปฏิบัติงาน และแก้ปัญหาด้วยหลักวิชาการที่มีการเตรียมและวางแผนอย่างรอบคอบ ประหยัด รวดเร็วและตรงต่อเวลา แก้ปัญหาด้วยหลักการและเหตุผล และรับผิดชอบต่อหน้าที่ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ตลอดจนเป็นผู้มีคุณธรรม มีความประพฤติดี มีจรรยาวัตรอันดีงาม และมีมนุษยสัมพันธ์ (กระทรวงศึกษาธิการ.2536: 12) ผลการวิจัยสะท้อนให้เข้าใจหลักการและกระบวนการในงานพื้นฐานวิชาชีพและงานที่สัมพันธ์เกี่ยวข้องกับการพัฒนางานด้านพัฒนศึกษการ ซึ่งผู้เรียนจะต้องเข้าใจหลักการ วิธีการและขั้นตอนในสาขางานที่เลือก มีทักษะ มีประสบการณ์ กระบวนการในงานอาชีพตามสาขางานที่เลือก เช่น สาขาบัญชีจะต้องมีทักษะในการปฏิบัติงานบัญชีของกิจการประเภทธุรกิจบริการ บัญชีของกิจการประเภทธุรกิจ ซื้อขายสินค้า บัญชีของกิจการประเภทธุรกิจอุตสาหกรรมสามารถปฏิบัติตามมาตรฐานวิชาชีพตามสาขาวิชาที่ตนเองเลือกเรียน ส่วนสาขาการขาย หาข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลทางด้านการขายและกำหนดช่องทางการจำหน่าย ตามทฤษฎีการเลือกอาชีพของฮอลแลนด์ (Holland. 1973 : 2 -4) ที่กล่าวว่า บุคคลจะมีแนวโน้มจะหันเข้าหาบุคคลหรือสิ่งต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับบุคลิกภาพของตน ดังนั้น บุคคลในกลุ่มเดียวกันจึงมักจะมีอะไร ๆ คล้าย ๆ กัน และ

บุคคลจะค้นหาสิ่งแวดล้อมที่เอื้ออำนวยให้เขาได้ฝึกทักษะและใช้ความสามารถของเขาทั้งยังเปิดโอกาสให้เขาได้แสดงทัศนคติ ค่านิยม และบทบาทของเขา การเลือกเรียนสาขาวิชาต่างกันจึงทำให้ผู้เรียนมีทักษะ ค่านิยมและประสบการณ์ที่ต่างกัน ทำให้มีบุคลิกภาพตามมาตรฐานวิชาชีพของหลักสูตร ดังนั้นสาขาวิชาที่เรียนจึงทำให้คุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

ผลการศึกษาครั้งนี้มีข้อเสนอแนะไว้ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

จากการศึกษา พบว่า นักเรียนที่เรียนระดับชั้นปีที่ 2 สาขาวิชาต่างกันส่งผลต่อความสามารถในการเผชิญอุปสรรคและ นักเรียนที่เรียนระดับชั้นปีที่ 3 สาขาวิชาต่างกันส่งผลต่อคุณธรรมจริยธรรม โดยภาพรวมนั้นแตกต่างกัน ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

บุคคลที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนที่ใกล้ชิดที่สุด คือ พ่อแม่ผู้ปกครองซึ่งจะมีบทบาทสำคัญในการพัฒนานักเรียน ดังนั้นควรให้ความสำคัญต่อการใช้วิธีการเลี้ยงดูแบบที่เหมาะสมเพื่อให้นักเรียนเกิดการพัฒนาความสามารถในการเผชิญอุปสรรคในการเรียน หรือการปฏิบัติงาน ช่วยส่งเสริมให้นักเรียนมีความมานะพยายามเอาชนะอุปสรรคหรือทุกข์ยากในช่วงวิกฤต โดยนักเรียนก็จะสามารถดำเนินชีวิตได้ดีมีคุณธรรมจริยธรรมในการดำเนินชีวิต และประกอบอาชีพทางธุรกิจ นำไปสู่ความสำเร็จต่อไป

สำหรับสถานศึกษา บุคลากรทุกฝ่ายนับตั้งแต่ผู้บริหาร ครูผู้สอน ครูประจำชั้น ครูแนะแนว ควรจะพยายามส่งเสริมแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ให้เกิดขึ้นกับนักเรียนทุกคน ซึ่งจะมีส่วนเสริมสร้างพัฒนาความสามารถในการเผชิญอุปสรรคให้กับนักเรียน เช่น การฝึกอบรมเพื่อพัฒนาทักษะความสามารถในการเผชิญอุปสรรค ให้ความสำคัญและเล็งเห็นจำเป็นในการเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการและการทำงานในยุคปัจจุบัน เพื่อเตรียมให้ผู้เรียนเข้าสู่ตลาดแรงงาน และเพื่อให้ นักเรียนเรียนรู้ถึงปัจจัยและองค์ประกอบความสำเร็จของชีวิต เรียนรู้วิธีการประยุกต์ความสามารถในการเผชิญอุปสรรค ในการแก้ปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรคของชีวิตและการทำงาน เรียนรู้เพิ่มทักษะในการทำงานร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุขและสามารถเสริมสร้างความสามารถในการเผชิญอุปสรรค ประสิทธิภาพในการทำงาน

ส่วนการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนั้นควรจัดวิชาจริยธรรมในการประกอบอาชีพทางธุรกิจเป็นวิชาบังคับไว้ในหลักสูตร หรือการจัดโครงการฝึกอบรมนักเรียนให้เกิดจิตสำนึกและมีทัศนคติที่ดีต่อการประกอบอาชีพทางธุรกิจ โดยอาจเชิญวิทยากรซึ่งเป็นเจ้าของสถานประกอบการที่มีคุณธรรมจริยธรรมในการประกอบธุรกิจมาอบรมและให้ความรู้แก่นักเรียนอย่างสม่ำเสมอ เพื่อเป็นการกระตุ้นเตือน และนำไปปฏิบัติ เป็นนักธุรกิจที่ดีในอนาคต

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 การศึกษาค้างนี้ เป็นการศึกษาเฉพาะนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 2 และชั้นปีที่ 3 โรงเรียนวานิชพัฒนชยการ จังหวัดนนทบุรี จึงควรมีการศึกษานักเรียนสังกัดอื่นและนักเรียนระดับชั้นอื่น ๆ ด้วย เพื่อให้ทราบว่าเมื่ออายุหรือระดับวุฒิภาวะสูงกว่าหรือต่ำกว่าจะมี ปัจจัยใดบ้างที่ส่งผลต่อความสามารถในการเผชิญอุปสรรคและคุณธรรมจริยธรรม

2.2 ควรมีการเปรียบเทียบความความต้องการของสถานประกอบการ ในด้านความต้องการความสามารถในการเผชิญอุปสรรค และการมีคุณธรรมจริยธรรมในการประกอบอาชีพ ทางด้านธุรกิจของผู้ที่สำเร็จการศึกษา ตามสาขาวิชาที่เลือกเรียน

2.3 ควรศึกษาปัจจัยอื่น เช่น แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว ฯลฯ เพื่อให้เกิดความหลากหลายของข้อมูล ซึ่งน่าจะมีความสัมพันธ์กับความสามารถในการเผชิญอุปสรรคและคุณธรรมจริยธรรมของบุคคล

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กมล เจริญโสภารัตน์. (2546). การพัฒนาการปฏิบัติงานส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม นักเรียนโรงเรียนมัธยมโพนเพ็ก อำเภอมัญจาคีรี จังหวัดขอนแก่น.วิทยานิพนธ์.กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา) มหาสารคาม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.ถ่ายเอกสาร.
- กมลรัตน์ หล้าสุรวงษ์. (2529). จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ: ภาควิชาแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2524). การศึกษาหาเกณฑ์ปกติของระดับพัฒนาทางจริยธรรม และองค์ประกอบที่มีผลพัฒนาการทางจริยธรรม. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การศาสนา.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2542). เส้นทางสู่ความสำเร็จของการปฏิรูปการศึกษาไทย: แนวทางการปฏิรูป.การศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ. กรุงเทพฯ:โรงพิมพ์คุรุสภา.
- กัลยา วานิชย์บัญชา. (2549). การวิเคราะห์สถิติ: สถิติสำหรับการบริหารและวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ 6 กรุงเทพฯ:ภาควิชาสถิติ คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ก่อ สวัสดิ์พานิชย์. (2519). ความสัมพันธ์ในครอบครัว. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.
- จินตนา ธนวิบูลย์ชัย. (2540). คุณสมบัติในการวัดและคุณภาพของมาตรวัดเจตคติเชิงจริยธรรม ด้านความรับผิดชอบที่สร้างขึ้นโดยประยุกต์วิธีการของธอร์นไดค์. ปรินซ์ตัน.กศ.ด.(การทดสอบและวัดผลทางการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ฉันทนา ภาคบงกช และคณะ. (2539). เทคนิคการพัฒนาความเชื่อมั่นและความคิดสำหรับเด็กปฐมวัย “เอกสารการประชุมเชิงปฏิบัติ”. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- ชม ภูมิภาค. (2525). บทความวิทยุกระจายเสียงการศึกษาเพื่อคุณธรรม. กรุงเทพฯ: ทำจกรกิจ.
- . (2518). การปลูกฝังความรับผิดชอบต่อส่วนรวม,รวมบทวิทยุกระจายเสียง 28. กรุงเทพฯ:สถานีวิทยุแห่งประเทศไทย.
- ชูศรี วงศ์รัตน์. (2546). เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ : เทพเนรมิตการพิมพ์
- ญาณิกา สวัสดิ์พงศา. (2549). การพัฒนาเชาว์อารมณ์เหตุผลเชิงจริยธรรม และความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรค ด้วยการฝึกสมาธิ. วิทยานิพนธ์.กศ.ม.(จิตวิทยาอุตสาหกรรมและองค์การ). กรุงเทพฯ:บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.ถ่ายเอกสาร.
- ดวงเดือน พันธุมนาวิน และคณะ. (2528). ปัจจัยทางจิตวิทยานิเวศน์ที่เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูของมารดาไทย. กรุงเทพฯ.: สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- . (2524). จิตวิทยาจริยธรรมกับจิตวิทยาภาษา.:ไทยวัฒนาพานิช. กรุงเทพฯ.
- . (2527). จิตวิทยาการปลูกฝังวินัยแห่งตน”. แนว.18(4).
- ดวงเดือน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข ประจันปัจฉินก. (2520). จริยธรรมของเยาวชน . การศาสนา กรุงเทพฯ.

- ดาวนภา กิตติสาโร. (2546). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อความ
 ชื่อสัตย์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มเจ้าพระยา โดยวิธี
 วิเคราะห์สหสัมพันธ์คาโนนิคอล. ปรินซ์นิพนธ์.กศ.ม. (การวิจัยและสถิติทางการศึกษา)
 กรุงเทพฯ:บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.ถ่ายเอกสาร.
- ทวี ท่อแก้ว และอภรณ์ สันภิบาล. (2521). จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ: โพธิ์สามต้นการพิมพ์.
- ทวี บุญเกตุ. (2515). พ่อสอนลูก. กรุงเทพฯ:เฟื่องอักษร.
- บุญเชิด ภิญญอนันตพงษ์. (2548). เอกสารประกอบการเรียน.ภาควิชาการวัดผลและวิจัย
 การศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- (2545). การวัดประเมินการเรียนรู้. ภาควิชาการวัดผลและวิจัยการศึกษา คณะ
 ศึกษา ศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- (2546). เอกสารประกอบการเรียน.ภาควิชาการวัดผลและวิจัยการศึกษา คณะ
 ศึกษา ศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ภาควิชาการวัดผลและวิจัย
 การศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ประกาศศรี สีหอำไพ. (2535). พื้นฐานทางการศึกษาทางศาสนาและจริยธรรม. กรุงเทพฯ:
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประเทิน มหาจันทร์. (2510). คู่มือการอบรมนักเรียน.ชลบุรี:วิทยาลัยวิชาการศึกษาบางเขน.
- ประสาธ อิศรปรีดา. (2532). จิตวิทยาวัยรุ่น. กรุงเทพฯ:โรงพิมพ์เรือนแก้วการพิมพ์.
- ประเสริฐศรี เอื้อนศรีนทร์. (2524). การทดลองใช้เทคนิค “แม่แบบ” เพื่อพัฒนาจริยธรรมด้านความ
 ชื่อสัตย์. ปรินซ์นิพนธ์.กศ.ม.(จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ:บัณฑิตวิทยาลัย.มหาวิทยาลัย
 ศรีนครินทรวิโรฒ.ถ่ายเอกสาร.
- ปรียา วงศ์อนุตรโรจน์. (2543). จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ: ศูนย์ส่งเสริมกรุงเทพฯ.
- พระราชวรมนู. (2527). พจนานุกรมศาสตร์ ฉบับประมวล. กรุงเทพฯ:มหาจุฬาลงกรณ์ราช
 วิทยาลัย.
- พระธรรมปิฎก(ป.อ. ปยุตโต).(2538). การศึกษาอารยธรรมที่ยั่งยืน. กรุงเทพฯ:มูลนิธิพุทธธรรม.
- พระสมชาย ฐานวุฑโฒ. (2541) มงคลชีวิต ฉบับ “ธรรมทายาท” กรุงเทพฯ:ชมรมพุทธศาสตร์
 สากลในอุปกัมภัสสมเด็จพระมหาธีรราชเจ้า.
- พิไลลักษณ์ ทองรอด. (2547). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับคุณธรรม
 จริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน .
 ปรินซ์นิพนธ์.กรุงเทพฯ: บัณฑิตมหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.ถ่ายเอกสาร.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2525). พจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525. กรุงเทพฯ: บริษัทอักษร
 เจริญทัศน์.

- พิศมัย พนาเวศร์. (2540). *ความคิดเห็นด้านจริยธรรมของนักศึกษาบริหารธุรกิจ ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ชั้นปีที่ 2 สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล ในเขตกรุงเทพมหานคร*. ปริญญานิพนธ์.กรุงเทพฯ: บัณฑิตมหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.ถ่ายเอกสาร.
- มัทธรา ธรรมบุศย์. (2524). *AQ กับความสำเร็จของชีวิต*.วิชาการ. กรุงเทพฯ.
- ยนต์ ชุ่มจิต. (2531). *ความเป็นครู*. กรุงเทพฯ:โอเดียนสโตร์.
- ยุทธ ไกยวรรณ. (2547). *พื้นฐานการวิจัย*.สำนักพิมพ์สุวีริยาสาส์น.พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ.
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. (2542). *การวัดด้านจิตพิสัย*. กรุงเทพฯ:สุวีริยาสาส์น.
- ละม้ายมาศ ศรทัตต์ และจรรยา สุวรรณทัต. (2510) *อิทธิพลของสังคมต่อการพัฒนาการของเด็ก ตำบลนาป่า อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี*. รายงานการวิจัย ฉบับที่ 9 สถาบันระหว่างชาติ สำหรับการค้นคว้าเรื่องเด็ก. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา.
- วันเพ็ญ สมภพรุ่งโรจน์. (2547). *การศึกษาและพัฒนาความสามารถในการเผชิญอุปสรรคในการปฏิบัติงานของพนักงาน โดยใช้การฝึกอบรมแบบเพื่อนช่วยเพื่อน*.ปริญญานิพนธ์.กศ.ด (จิตวิทยาการให้คำปรึกษา). กรุงเทพฯ;บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- วรรณ รัชธรรม. (2515). *การศึกษาเปรียบเทียบความวิตกกังวลและความต้องการผลสัมฤทธิ์ และความรู้สึกรับผิดชอบของเด็กไทยเชื้อชาติจีน*.ปริญญานิพนธ์. กศ.ม.(จิตวิทยาการศึกษา) กรุงเทพฯ:บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- วิทยา นาควัชระ. (2544). *วิธีเลี้ยงลูกให้เก่ง ดี มีสุข IQ EQ MQ AQ*.กรุงเทพฯ:ก๊อดบุค.กรุงเทพฯ
- . (2523) .*ความสัมพันธ์ระหว่างความมีวินัยในตนเองกับความซื่อสัตย์ของเด็กไทย* ปริญญานิพนธ์. กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา) . กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.ถ่ายเอกสาร.
- วินัส ภัคดีนรา. (2546). *ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะทางบุคลิกภาพกับเชาวน์อารมณ์และความสามารถในการเผชิญและฝ่าฟันอุปสรรค*.วิทยานิพนธ์.กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา) มหาสารคาม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.ถ่ายเอกสาร.
- ศศิธร แสงใส. (2550). *การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะบางประการกับความสามารถในการเผชิญอุปสรรค (AQ) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 1*.ปริญญานิพนธ์.กศ.ม.(การวิจัยและสถิติทางการศึกษา) : กรุงเทพฯ บัณฑิตวิทยาลัย:มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- คันสนีย์ จัตรคุปต์. (ม.ป.ป.). *เทคนิคการสร้าง IQ EQ AQ :3Q เพื่อความสำเร็จ*. กรุงเทพฯ: สถาบันสร้างสรรค์ศักยภาพสมอง ศรีเอทีฟเบรน.
- สงป ลักษณะ. (2524) . “การศึกษาและพัฒนาจริยธรรมไทย” *การวัดผลการศึกษา*.18(1) :34.

- สมใจ จุฑาผาด. (2549). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการเผชิญและฝ่าฟันอุปสรรค (AQ) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในจังหวัดกาฬสินธุ์:การวิเคราะห์พหุระดับ. วิทยานิพนธ์ กศ.ม (การวิจัยการศึกษา) มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย:มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สัญญา สัญญาวิวัฒน์. (2514). การพัฒนาคุณภาพประชากรไทย.กรุงเทพฯ: แพร์พิทยา. สถาบันพัฒนาคุณภาพวิชาการ.(ม.ป.ป.).แผนการสอนกลุ่มวิชาสร้างเสริมลักษณะนิสัย ป.5 . กรุงเทพฯ:ฝ่ายนวัตกรรมการศึกษา.
- สายนา รามพงษ์. (2546). ทักษะที่มีต่อจริยธรรมในการประกอบอาชีพธุรกิจของนักศึกษา ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง วิทยาลัยพัฒนวิชาการธนบุรี.สารนิพนธ์.กศ.ม.(ธุรกิจศึกษา) กรุงเทพฯ:บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.ถ่ายเอกสาร.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.(2545) . พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒.กรุงเทพฯ:สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ. (2537). คู่มือการปลูกฝังค่านิยมของกลุ่มนักวิชาการ. กรุงเทพฯ:โรงพิมพ์คุรุสภา.
- สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. (2551). หลักสูตรการอาชีวศึกษา. สืบค้นเมื่อ 25 กุมภาพันธ์ 2551. จาก <http://bsq.vec.go.th/course/course.html>
- แสง จันทรงาม. (2522). พุทธศาสนวิทยา รายงานการสัมมนาจริยธรรมในสังคมไทย. กรุงเทพฯ:บรรณาการ.
- อนันต์ นวลใหม่. (2549). การศึกษาปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อความฉลาดทางอารมณ์ (EQ) และความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรค (AQ) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดอ่างทอง. ปรินูญานิพนธ์.กศ.ม. (การวิจัยและสถิติทางการศึกษา) กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย.มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.ถ่ายเอกสาร.
- อนุวัติ คุณแก้ว. (2538). การวัดและพัฒนาความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. ปรินูญานิพนธ์.กศ.ด. (การทดสอบและวัดผลการศึกษา) กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อรรธรณ พานิชปฐมพงศ์. (2542). ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับพฤติกรรมด้านความมีวินัยในตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 .ปรินูญานิพนธ์.กศ.ด. (การวัดผลการศึกษา) กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย.มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อารี รังสินันท์. (2527). รวบรวมบทความการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็ก. กรุงเทพฯ: ภาควิชาแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. เอกสารส่วนหนึ่งของการศึกษาวิชาวัดผล. (2551). การสร้างแบบสำรวจความสนใจในอาชีพตามทฤษฎีของฮอลแลนด์. สืบค้นเมื่อ 28 กุมภาพันธ์ 2551 จาก <http://www.watpon.com/test/Holland.htm>

- Brown R. (1968). *Social Psychology*. New York: The Free Press.
- Flippo, Edwin B. (1966). *Management: A Behavioral Approach*. Allyn and Bacon.
- Hoffman, Martin L. (1970). "Moral Development" *Carmichael's Manual of Child Psychology*. New York: John Wiley and Sons.
- Holland, John L. (1966). *The Psychology of Vocational Choice*. Blaisdell Publishing Co.
- Hurlock, E.B. (1964). *Child Development*. New York: McGraw-Hill.
- Kohlberg, Lawrence. *Handbook of socialization theory and research*. Chicago: Rand McNally and Company, 1969.
- Kohlberg, L. (1976). "Moral Stage and Moralization : The Cognitive Development Approach, "Moral Development and Behavior". Ed by Thomas Lickona, pp. 29-35 New York : Holt Rinehart and Winston.
- Longman. (1978). *Dictionary of contemporary English Harlow and Longman*. London: Longman Group.
- Stoltz Paul G. (1997). *Adversity Quotient: Turning obstacles into opportunities*. New York: John Wiley & Son Inc.
- Peck. (1960). *The Psychology of Character Development*. New York: John Wiley & Sons, Inc.
- Piaget Jean. (1960). *The Moral Judgement of the Child*. Illinois : The Free Press.
- Sears, Robert and others. (1957). *Patterns of Child Rearing*. New York: Peterson and Company.
- Steven, James. (2002). *Applied Multivariate Statistics for the social sciences Fourth Edition*.
- Titus, Harold Happer. (1936). *Ethics for today*. American: American Bangkok Company.
- Vincent, Elizabeth Lee. (1961). *Human Psychological Development*. New York: The Ronald Press Co.
- Wiggins, Jerry S. (1971). *The Psychology of Personality*. London: Addison-Wesley.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

การวิเคราะห์เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ตาราง 12 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถาม	ข้อที่	IOC	ผลการคัดเลือก	ข้อที่	IOC	ผลการคัดเลือก
แบบวัดความสามารถ ในการเผชิญอุปสรรคและ คุณธรรมจริยธรรม	1	0.80	นำไปใช้	31	1.00	นำไปใช้
	2	1.00	นำไปใช้	32	0.40	ตัดทิ้ง
	3	0.40	ตัดทิ้ง	33	0.60	นำไปใช้
	4	0.80	นำไปใช้	34	0.80	นำไปใช้
	5	0.80	นำไปใช้	35	0.80	นำไปใช้
	6	0.60	นำไปใช้	36	0.80	นำไปใช้
	7	0.40	ตัดทิ้ง	37	0.00	ตัดทิ้ง
	8	0.60	นำไปใช้	38	1.00	นำไปใช้
	9	0.40	ตัดทิ้ง	39	1.00	นำไปใช้
	10	0.60	นำไปใช้	40	0.60	นำไปใช้
	11	0.20	ตัดทิ้ง	41	0.60	นำไปใช้
	12	0.20	ตัดทิ้ง	42	0.20	ตัดทิ้ง
	13	0.60	นำไปใช้	43	0.40	ตัดทิ้ง
	14	0.60	นำไปใช้	44	0.60	นำไปใช้
	15	0.00	ตัดทิ้ง	45	0.40	ตัดทิ้ง
	16	0.60	นำไปใช้	46	1.00	นำไปใช้
	17	0.40	ตัดทิ้ง	47	1.00	นำไปใช้
	18	0.40	ตัดทิ้ง	48	1.00	นำไปใช้
	19	0.80	นำไปใช้	49	0.80	นำไปใช้
	20	0.60	นำไปใช้	50	0.80	นำไปใช้
	21	0.60	นำไปใช้	51	1.00	นำไปใช้
	22	0.20	ตัดทิ้ง	52	1.00	นำไปใช้
	23	0.20	ตัดทิ้ง	53	0.60	นำไปใช้
	24	0.40	ตัดทิ้ง	54	0.80	นำไปใช้
	25	0.80	นำไปใช้	55	1.00	นำไปใช้
	26	0.80	นำไปใช้	56	1.00	นำไปใช้
	27	0.80	นำไปใช้	57	0.60	นำไปใช้
	28	0.60	นำไปใช้	58	1.00	นำไปใช้
	29	0.80	นำไปใช้	59	0.80	นำไปใช้
	30	0.60	นำไปใช้	60	0.80	นำไปใช้

ตาราง 12 (ต่อ)

แบบสอบถาม	ข้อที่	IOC	ผลการคัดเลือก	ข้อที่	IOC	ผลการคัดเลือก
แบบวัด ความสามารถ ในการเผชิญอุปสรรค และคุณธรรม จริยธรรม	61	0.80	นำไปใช้	91	0.80	นำไปใช้
	62	0.80	นำไปใช้	92	1.00	นำไปใช้
	63	1.00	นำไปใช้	93	1.00	นำไปใช้
	64	1.00	นำไปใช้	94	0.80	นำไปใช้
	65	0.80	นำไปใช้	95	1.00	นำไปใช้
	66	0.60	นำไปใช้	96	1.00	นำไปใช้
	67	0.80	นำไปใช้	97	0.60	นำไปใช้
	68	0.80	นำไปใช้	98	0.60	นำไปใช้
	69	0.80	นำไปใช้	99	1.00	นำไปใช้
	70	1.00	นำไปใช้	100	0.60	นำไปใช้
	71	1.00	นำไปใช้	101	1.00	นำไปใช้
	72	1.00	นำไปใช้	102	1.00	นำไปใช้
	73	0.80	นำไปใช้	103	0.60	นำไปใช้
	74	1.00	นำไปใช้	104	1.00	นำไปใช้
	75	1.00	นำไปใช้	105	1.00	นำไปใช้
	76	1.00	นำไปใช้			
	77	0.80	นำไปใช้			
	78	1.00	นำไปใช้			
	79	0.80	นำไปใช้			
	80	0.80	นำไปใช้			
	81	1.00	นำไปใช้			
	82	1.00	นำไปใช้			
	83	0.80	นำไปใช้			
	84	0.80	นำไปใช้			
	85	0.80	นำไปใช้			
	86	0.60	นำไปใช้			
	87	0.80	นำไปใช้			
	88	0.80	นำไปใช้			
	89	0.80	นำไปใช้			
	90	0.80	นำไปใช้			

ตาราง 13 ค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถาม	ข้อที่	r	ผลการคัดเลือก	ข้อที่	r	ผลการคัดเลือก
แบบวัด ความสามารถ ในการเผชิญ อุปสรรคและ คุณธรรม จริยธรรม	1	.3384	นำไปใช้	31	.4353	นำไปใช้
	2	.3241	นำไปใช้	32	.5608	นำไปใช้
	3	.4235	นำไปใช้	33	.5919	นำไปใช้
	4	.5291	นำไปใช้	34	.3632	นำไปใช้
	5	.5201	นำไปใช้	35	.5296	นำไปใช้
	6	.3990	นำไปใช้	36	.2724	นำไปใช้
	7	.3169	นำไปใช้	37	.5861	นำไปใช้
	8	.5231	นำไปใช้	38	.5925	นำไปใช้
	9	.2932	นำไปใช้	39	.3039	นำไปใช้
	10	.1726	ตัดทิ้ง	40	.5389	นำไปใช้
	11	.4359	นำไปใช้	41	.4742	นำไปใช้
	12	.2503	นำไปใช้	42	.1011	ตัดทิ้ง
	13	.4301	นำไปใช้	43	.1482	ตัดทิ้ง
	14	.2834	นำไปใช้	44	.3801	นำไปใช้
	15	.2786	นำไปใช้	45	.2454	นำไปใช้
	16	.4637	นำไปใช้	46	.4693	นำไปใช้
	17	.3821	นำไปใช้	47	.5541	นำไปใช้
	18	.3774	นำไปใช้	48	.5138	นำไปใช้
	19	.4185	นำไปใช้	49	.5037	นำไปใช้
	20	.0536	นำไปใช้	50	.4861	นำไปใช้
	21	.2387	นำไปใช้	51	.3772	นำไปใช้
	22	.4877	นำไปใช้	52	.5241	นำไปใช้
	23	.3956	นำไปใช้	53	.4470	นำไปใช้
	24	.5348	นำไปใช้	54	.4671	นำไปใช้
	25	.6260	นำไปใช้	55	.4253	นำไปใช้
	26	.5888	นำไปใช้	56	.4001	นำไปใช้
	27	.4760	นำไปใช้	57	.4133	นำไปใช้
	28	.4395	นำไปใช้	58	-.0830	ตัดทิ้ง
	29	.3715	นำไปใช้	59	.1309	ตัดทิ้ง
	30	.4387	นำไปใช้	60	-.1169	ตัดทิ้ง

ตาราง 13 (ต่อ)

แบบสอบถาม	ข้อที่	r	ผลการคัดเลือก			
แบบวัด	61	.2134	นำไปใช้			
ความสามารถ	62	.4203	นำไปใช้			
ในการเผชิญ	63	.2120	นำไปใช้			
อุปสรรคและ	64	-.0445	ตัดทิ้ง			
คุณธรรม	65	-.0544	ตัดทิ้ง			
จริยธรรม	66	.3208	นำไปใช้			
	67	.0027	นำไปใช้			
	68	.4224	นำไปใช้			
	69	.4479	นำไปใช้			
	70	.3503	นำไปใช้			
	71	.4347	นำไปใช้			
	72	.4056	นำไปใช้			
	73	.0571	นำไปใช้			
	74	.3702	นำไปใช้			
	75	.0703	นำไปใช้			
	76	-.1465	ตัดทิ้ง			
	77	-.0353	ตัดทิ้ง			
	78	.1706	ตัดทิ้ง			
	79	.1150	ตัดทิ้ง			
	80	.2772	นำไปใช้			
	81	-.0790	ตัดทิ้ง			
	82	-.0619	ตัดทิ้ง			
	83	.0172	ตัดทิ้ง			
	84	-.0499	ตัดทิ้ง			
	85	.1131	ตัดทิ้ง			
	86	.2431	นำไปใช้			
	87	.1606	ตัดทิ้ง			
	88	.2826	นำไปใช้			
	89	-.1126	ตัดทิ้ง			

ภาคผนวก ข
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถามสำหรับนักเรียน

เรื่อง การศึกษาเปรียบเทียบความสามารถในการเผชิญปัญหาอุปสรรค และคุณธรรม จริยธรรม ของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพสาขาวิชาต่างกัน โรงเรียน วาณิชพณิชยการ จังหวัดนนทบุรี

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของนักเรียน

คำชี้แจง โปรดใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องคำตอบที่เห็นว่าตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียน

1. ระดับชั้น

- ☐ ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 2
- ☐ ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 3

2. สาขาวิชา

- ☐ สาขาการบัญชี
- ☐ สาขาการตลาด
- ☐ สาขาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ
- ☐ สาขาภาษาต่างประเทศ

ตอนที่ 2 ฉบับที่ 1 แบบสอบถามวัดความสามารถในการเผชิญอุปสรรค

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านข้อความที่เป็นเหตุการณ์ต่อไปนี้ แล้วพิจารณาว่าถ้านักเรียนได้พบเจอกับสถานการณ์นั้น ๆ นักเรียนจะแสดงพฤติกรรมการเผชิญอุปสรรคมากน้อยในระดับใดและโปรดทำเครื่องหมายถูก (✓) ลงในช่องว่างที่ตรงกับพฤติกรรมของนักเรียนมากที่สุดเพียงช่องเดียว

ระดับพฤติกรรม

มากที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับพฤติกรรมของนักเรียนมากที่สุด
มาก	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับพฤติกรรมของนักเรียนมาก
ปานกลาง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับพฤติกรรมของนักเรียนปานกลาง
น้อย	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับพฤติกรรมของนักเรียนน้อย
น้อยที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับพฤติกรรมของนักเรียนน้อยที่สุด

ข้อที่	ข้อความ	ระดับการปฏิบัติ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1	ด้านความสามารถในการควบคุมอุปสรรค เมื่อข้าพเจ้าประสบปัญหา ข้าพเจ้าคิดว่าทุกปัญหามีทางออก					
2	เมื่อข้าพเจ้าถูกเพื่อนรังแก ข้าพเจ้าจะตั้งสติและพูดคุยกับเพื่อนให้ใจเย็น					
3	เมื่อข้าพเจ้าโดนครูดุ ข้าพเจ้าจะพยายามอธิบายเหตุผลให้ครูเข้าใจ					
4	เมื่อข้าพเจ้าอ่านหนังสือไม่เข้าใจ ข้าพเจ้าจะกลับไปทบทวนใหม่					
5	เมื่อข้าพเจ้าทำงานกลุ่ม ข้าพเจ้ายินดีรับฟังผู้อื่น ถึงแม้จะขัดแย้งความคิดเห็นของตนเอง					
6	บางครั้งเพื่อนมาไม่ตรงนัด ข้าพเจ้าก็อดทนได้ เพราะคิดว่าเพื่อนมีความจำเป็น					
7	เมื่อทะเลาะกับเพื่อน ข้าพเจ้าจะเป็นฝ่ายปรับความเข้าใจ					
8	เมื่อทำงานผิดพลาด ข้าพเจ้าจะหาวิธีแก้ไขได้					
9	เมื่อเบื่อการเรียน ข้าพเจ้าหาวิธีสร้างกำลังใจให้ตนเองได้					
10	ด้านความสามารถในการนำตนเองเข้าไปแก้ไขอุปสรรค เมื่อมีปัญหาเกิดขึ้น ข้าพเจ้าคิดว่าจะสามารถแก้ไขได้ในทุกสถานการณ์					

ข้อที่	ข้อความ	ระดับการปฏิบัติ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
12	ข้าพเจ้าสามารถตัดสินใจได้ว่าสิ่งใดควรทำ					
13	ด้านความสามารถในการนำตนเองเข้าไปแก้ไขอุปสรรค (ต่อ) ข้าพเจ้ารู้ว่าอะไรเป็นสาเหตุให้รู้สึกวิตกกังวล					
14	เมื่อข้าพเจ้าต้องทำการบ้านเยอะมาก ข้าพเจ้าจะไม่เบื่อ เพราะจำทำให้ข้าพเจ้าทำข้อสอบได้					
15	เมื่อประสบปัญหาต่าง ๆ ในชีวิต ข้าพเจ้ามองว่าปัญหาเหล่านั้นจะทำให้ข้าพเจ้าเข้มแข็งในวันหน้า					
16	ถ้าเพื่อนทำของของข้าพเจ้าหาย ข้าพเจ้าคิดว่าไม่เป็นไร เพื่อนคงได้ตั้งใจ					
17	ข้าพเจ้าจะพยายามทำงานร่วมกับเพื่อนที่ข้าพเจ้าไม่ชอบจนสำเร็จทุกครั้ง					
18	เมื่อเพื่อนไม่ยอมพูดกับข้าพเจ้า ข้าพเจ้าจะหาสาเหตุและทำความเข้าใจกับเพื่อน					
19	เมื่อมีปัญหาเรื่องการเรียน ข้าพเจ้าพยายามอ่านหนังสือและทบทวนมากขึ้น					
20	ด้านการรับรู้ถึงระดับของอุปสรรค ข้าพเจ้าพร้อมที่จะรับมือกับข้อต่อผลการกระทำที่เกิดขึ้น					

ข้อที่	ข้อความ	ระดับการปฏิบัติ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
22	ข้าพเจ้าจะยอมรับการตำหนิจากการค้นหาสิ่งของไม่พบ					
23	ข้าพเจ้าวิเคราะห์ข้อบกพร่องของตนเอง เพื่อปรับปรุงตนเอง					
24	ข้าพเจ้าพร้อมจะเผชิญความยากลำบาก แม้ว่างานที่อาจารย์มอบหมายให้มีจำนวนมาก					
25	ถ้าได้คะแนนสอบในระดับต่ำ ข้าพเจ้าจะอ่านหนังสือให้มากขึ้น					
26	ถ้าข้าพเจ้าทำตัวไม่เหมาะสม ข้าพเจ้าจะยอมรับคำตักเตือน					
27	ข้าพเจ้าพยายามสร้างความมั่นใจ เพื่อให้ผู้อื่นยอมรับ					
28	ข้าพเจ้าหาแนวทางสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อน ๆ สาขาวิชาอื่น ๆ					
29	ข้าพเจ้าไม่ขัดข้องที่จะทำหน้าที่ตามที่เพื่อนมอบหมาย ถึงแม้ว่าจะไม่ถนัด					
30	ด้านความสามารถในการอดทน ทนทานต่ออุปสรรค ข้าพเจ้าเพียรพยายามชี้แจงสาเหตุของปัญหา เพื่อให้อาจารย์เข้าใจมากยิ่งขึ้น					
31	ถึงแม้ข้าพเจ้าท้อแท้ต่อการเรียน ข้าพเจ้าจะอดทนและตั้งใจเรียนให้ดีที่สุด					
32	ข้าพเจ้าพยายามทำข้อสอบข้อที่ยากให้ได้					

ข้อที่	ข้อความ	ระดับการปฏิบัติ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
33	ด้านความสามารถในการอดทน ทนทานต่ออุปสรรค (ต่อ) ข้าพเจ้าอดทน ไม่ยอมมีปากเสียง กับพ่อแม่					
34	ถ้าข้าพเจ้าต้องเจอปัญหาหนัก ๆ ข้าพเจ้าจะอดทนและมองว่าคน อื่นก็มีปัญหาเช่นกัน					
35	ข้าพเจ้าไม่เบื่อเลย กับทุกปัญหา ที่เข้ามาในชีวิต					
36	ข้าพเจ้าจะอดทนทำงานที่ได้รับ มอบหมาย โดยไม่ท้อถอย					
37	ถ้าข้าพเจ้าสอบตก ข้าพเจ้าจะ พยายามอ่านหนังสือ เพื่อผลการ สอบที่ดีครั้งต่อไป					
38	ข้าพเจ้าเชื่อว่าถ้าความพยายาม จะสามารถประสบผลสำเร็จ					
39	ถ้าถูกต่อต้านจากเพื่อน ข้าพเจ้า จะพยายามทำให้เพื่อนยอมรับ					
40	เมื่อข้าพเจ้าไม่ได้รับการยกย่อง ใน ผลการเรียนที่ดี ข้าพเจ้าจะอดทน และพยายามเรียนให้ดีที่สุด					
41	เมื่อเกิดข้อผิดพลาดจากการทำงาน ข้าพเจ้าจะใช้ความพยายามเพื่อ แก้ไขจนสำเร็จ					

ฉบับที่ 2 แบบสอบถามวัดคุณธรรมจริยธรรม

แบบสอบถามวัดคุณธรรมจริยธรรมที่พึงประสงค์ 3 ด้าน คือความมีวินัย ความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์

ข้อที่	ข้อความ	ระดับการปฏิบัติ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
42	ด้านความมีวินัย ข้าพเจ้าทิ้งกระดาษที่ไม่ใช้ลงในถังขยะ					
43	ข้าพเจ้าติดตามความก้าวหน้าในเรื่องการเรียนของตนเอง					
44	ข้าพเจ้าปฏิบัติตามกฎหรือข้อตกลงของห้องเรียนอย่างเคร่งครัด					
45	ข้าพเจ้ายินดีแต่งกายตามระเบียบของโรงเรียน					
46	ข้าพเจ้าเชื่อว่าถ้าทำงานตามขั้นตอน จะประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย					
47	ข้าพเจ้าช่วยผู้ปกครองทำงานบ้าน เพราะถือเป็นหน้าที่					
48	ข้าพเจ้าใช้จ่ายเงิน ตามที่ผู้ปกครองอนุญาตเท่านั้น					
49	ข้าพเจ้าวางแผนการทำงาน เพื่อให้ประสบผลสำเร็จ					
50	ข้าพเจ้าบริหารเวลา เพื่อปฏิบัติหน้าที่ทุกอย่างให้สำเร็จ					
51	ข้าพเจ้าส่งรายงานตามเวลาที่อาจารย์กำหนด					
52	ในการสอบ ข้าพเจ้าพยายามทำข้อสอบโดยไม่ทุจริต					

ข้อที่	ข้อความ	ระดับการปฏิบัติ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
53	ด้านความมีวินัย (ต่อ) ข้าพเจ้าเข้าคิวรอซื้ออาหาร กลางวันทุกครั้ง					
54	ข้าพเจ้าปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ ของโรงเรียน เพราะอยากอยู่ ร่วมกันกับเพื่อน อย่างมีความสุข					
55	ด้านความรับผิดชอบ ข้าพเจ้าปิดไฟฟ้าก่อนออกจาก ห้องนอน					
56	ข้าพเจ้าช่วยดูแลรักษาของ ส่วนรวม					
57	เมื่อข้าพเจ้าหยิบสิ่งของไปใช้ ข้าพเจ้าจะนำไปเก็บที่เดิม					
58	ข้าพเจ้าสอบถามอาจารย์เมื่อ ทำงานที่ได้รับมอบหมายไม่ได้ และตั้งใจทำงานสำเร็จ					
59	ข้าพเจ้าระมัดระวังในการใช้ อุปกรณ์ต่าง ๆ ของโรงเรียน ช่วยดูแลให้อยู่ในสภาพที่ดี					
60	ด้านความรับผิดชอบ (ต่อ) ข้าพเจ้าเคารพและเชื่อฟังคำสั่ง สอนของอาจารย์					
61	ข้าพเจ้าให้ความร่วมมือในการ เลือกประธานกลุ่ม					
62	ข้าพเจ้าเข้าร่วมกิจกรรมที่ โรงเรียน ทุกครั้ง					
63	ข้าพเจ้าเคารพในเกียรติและ ศักดิ์ศรีของผู้อื่น					

ข้อที่	ข้อความ	ระดับการปฏิบัติ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
64	ข้าพเจ้าจะประพฤติตน เพื่อรักษาชื่อเสียงของครอบครัว					
65	ข้าพเจ้าช่วยจัดโต๊ะ และเก้าอี้ในห้องเรียนเพื่อความเป็นระเบียบ					
66	ด้านความซื่อสัตย์ ข้าพเจ้าเก็บความลับของเพื่อน					
67	ข้าพเจ้าคิดว่า การพูดความจริงทำให้ผู้อื่นศรัทธา					
68	ข้าพเจ้าปฏิบัติตามแผนงานที่ตนเองวางไว้					
69	ข้าพเจ้ายินดีช่วยอาจารย์ถือของ					
70	ถ้ายืมของเพื่อน ข้าพเจ้ากลับทำลืมไม่ยอมคืน					

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

ผศ.สุพีร์ ลิ้มไทย	ภาควิชาบริหารธุรกิจ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ดร.อดุล ไขกุลหลาบ	กองบริการการศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร
ดร.จรรยา สิงห์ทอง	ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนกรุงเทพมหานคร 1
ดร.อรินทร์ น่วมถนอม	โรงเรียนบางกะปิ กรุงเทพมหานคร
อาจารย์น้ำผึ้ง อินทะเนตร	คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์

ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์

ชื่อ ชื่อสกุล	นางสาวนิธิดา ทองใส
วันเดือนปีเกิด	18 มิถุนายน 2520
สถานที่เกิด	จังหวัดสุราษฎร์ธานี
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	34 ซอยเรือนทอง ถนนริมคลองประปา แขวง/เขต บางซื่อ กรุงเทพมหานคร
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2539	มัธยมศึกษาปีที่ 6 จากโรงเรียนท่าชนะ
พ.ศ. 2543	ครุศาสตรบัณฑิต วิชาเอกธุรกิจศึกษา จากสถาบันราชภัฏสุราษฎร์ธานี
พ.ศ. 2551	การศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกธุรกิจศึกษา จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ